

Úřad práce ČR

Generální ředitelství Úřadu práce České republiky

ZPRÁVA O ČINNOSTI

Úřadu práce České republiky za rok 2022

Zprávu předkládá:

Ing. Karel Trpkoš

zastupující generální ředitel Úřadu práce ČR

Praha 2023

www.uradprace.cz

OBSAH

1.	ÚVOD	5
2.	PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	8
3.	HOSPODAŘENÍ ÚP ČR	9
3.1	VĚCNÉ VÝDAJE	9
3.2	PROGRAMY ROZVOJE OBNOVY MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZÁKLADNY ÚP ČR PRO OBDOBÍ 2014 – 2024 (013 030) A 2019–2026 (013 930)	11
3.2.1	<i>Program 013 030 – Rozvoj a obnova materiálně technické základny ÚP ČR v letech 2014–2024</i>	11
3.2.2	<i>Program 013 930 – Rozvoj a obnova materiálně technické základny ÚP ČR v letech 2019–2026</i>	12
4.	INFORMAČNÍ SYSTÉMY	12
5.	TRH PRÁCE	13
5.1	ANALÝZA TRHU PRÁCE	13
5.2	MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ NEZAMĚSTNANOSTI PODLE EUROSTAT	14
5.3	LOKÁLNÍ SÍŤ ZAMĚSTNANOSTI	16
6.	ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ	18
7.	PORADENSTVÍ A DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ	20
7.1	PORADENSTVÍ.....	20
7.2	REKVALIFIKACE	22
7.3	PRACOVNÍ REHABILITACE	23
8.	ZAHRANIČNÍ ZAMĚSTNANOST A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	24
8.1	REFUNDACE DÁVEK V NEZAMĚSTNANOSTI	25
8.2	ZAHRANIČNÍ ZAMĚSTNANOST.....	26
9.	AGENTURY PRÁCE	28
10.	AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI	30
10.1	VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE	31
10.2	SPOLEČENSKY ÚČELNÁ PRACOVNÍ MÍSTA.....	31
10.3	PRACOVNÍ MÍSTA PRO OZP NA VOLNÉM TRHU PRÁCE	32
10.4	PŘÍSPĚVEK NA REGIONÁLNÍ MOBILITU	32
10.5	INVESTIČNÍ POBÍDKY	32
10.6	PŘÍSPĚVEK NA PODPORU ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	33
11.	REGIONÁLNÍ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ	34
11.1	RIP REALIZOVANÉ ÚP ČR V RÁMCI OPZ, INVESTIČNÍ PRIORITY 1.1, VÝZVY 010.....	34
11.2	RIP REALIZOVANÉ ÚP ČR V RÁMCI OPZ, INVESTIČNÍ PRIORITY 1.1, VÝZVY 004.....	35
12.	NÁRODNÍ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ	35
12.1	OPERAČNÍ PROGRAM ZAMĚSTNANOST (OPZ)	35
12.1.1	<i>Projekt Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II (VDTP II)</i>	36
12.1.2	<i>Projekt Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (POVEZ II)</i>	36
12.1.3	<i>Projekt Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (PDU)</i>	37

12.1.4	Projekt Iniciativa na podporu mladých uchazečů o zaměstnání (INICIATIVA)	38
12.1.5	Projekt Outplacement (OUT)	38
12.1.6	Projekt FLEXI (Podpora forem flexibilního zaměstnávání)	39
12.2	NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY	40
13.	SYSTÉMOVÉ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ	41
13.1	PROJEKT EFEKTIVNÍ SLUŽBY ZAMĚSTNANOSTI (EFES)	41
13.2	PROJEKT EVROPSKÉ SLUŽBY ZAMĚSTNANOSTI ČR II (EURES ČR II)	42
13.3	PROJEKT PODPORA INFORMAČNÍCH A PORADENSKÝCH STŘEDIŠK ÚŘADU PRÁCE ČR (PIPS)	44
13.4	PROJEKT ROZVOJ SYSTÉMU PODPORY ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM NA VOLNÉM TRHU PRÁCE (OZP)	45
13.5	PROJEKT ZAVÁDĚNÍ SYSTÉMU ŘÍZENÍ KVALITY NA ÚŘADU PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY (KVALITA)	46
14.	AUDITNÍ ČINNOST ÚŘADU PRÁCE ČR	46
15.	KONTROLNÍ ČINNOST ÚŘADU PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY	47
15.1	KONTROLNÍ ČINNOSTI A JEJICH ZAMĚŘENÍ	49
15.2	VÝKON KONTROLNÍ ČINNOSTI	50
15.2.1	Kontroly vykonané dle zákona o finanční kontrole Generálním ředitelstvím	50
15.2.2	Kontroly vykonané dle zákona o finanční kontrole krajskými pobočkami a vybranými kontaktními pracovišti 51	
15.3	OSTATNÍ KONTROLNÍ ČINNOSTI ÚŘADU PRÁCE ČR	52
16.	OCHRANA ZAMĚSTNANCŮ PŘI PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI ZAMĚSTNAVATELE	53
17.	POVOLOVÁNÍ VÝKONU ČINNOSTI DÍTĚTE	53
18.	STÍŽNOSTI A PODNĚTY	55
18.1	STÍŽNOSTI	55
18.2	ZAMĚŘENÍ STÍŽNOSTÍ	56
18.3	PETICE	58
18.4	PODNĚTY	58
19.	POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ	59
20.	NAKLÁDÁNÍ S POHLEDÁVKAMI ÚŘADU PRÁCE ČR	60
21.	EXEKUCE	61
22.	NEPOJISTNÉ SOCIÁLNÍ DÁVKY	63
22.1	STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA A DRUHÝ DÁVEK STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	64
22.1.1	Přídavek na dítě	66
22.1.2	Příspěvek na bydlení	66
22.1.3	Rodičovský příspěvek	68
22.1.4	Porodné	69
22.1.5	Pohřebné	69
22.1.6	Rodinné dávky vyplácené podle Nařízení EU	70
22.1.7	E-formuláře a elektronické SED	72
22.1.8	Jednorázový příspěvek na dítě	72
22.2	DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE	73

22.2.1	<i>Příspěvek na úhradu potřeb dítěte</i>	74
22.2.2	<i>Odměna pěstouna</i>	76
22.2.3	<i>Příspěvek při pěstounské péči</i>	77
22.2.4	<i>Příspěvek při převzetí dítěte</i>	78
22.2.5	<i>Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla</i>	78
22.2.6	<i>Příspěvek při ukončení pěstounské péče</i>	79
22.2.7	<i>Zaopatřovací příspěvek</i>	79
22.3	STÁTNÍ PŘÍSPĚVEK NA VÝKON PĚSTOUNSKÉ PÉČE – ÚČELOVÝ TRANSFER	79
22.4	SYSTÉM DÁVEK POMOCI V HMOTNÉ NOUZI	81
22.4.1	<i>Doplatek na bydlení</i>	87
22.4.2	<i>Příspěvek na živobytí</i>	88
22.4.3	<i>Mimořádná okamžitá pomoc</i>	88
22.4.4	<i>Sociální šetření a šetření v místě</i>	90
22.5	PŘÍSPĚVEK NA PÉČI, DÁVKY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A PRŮKAZ PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	91
22.5.1	<i>Příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách</i>	92
22.5.2	<i>Příspěvek na mobilitu</i>	94
22.5.3	<i>Příspěvek na zvláštní pomůcku</i>	95
22.5.4	<i>Průkaz osoby se zdravotním postižením</i>	97
22.6	NÁHRADNÍ VÝŽIVNÉ	98
22.7	HUMANITÁRNÍ DÁVKA A PŘÍSPĚVEK PRO SOLIDÁRNÍ DOMÁCNOST	101
22.7.1	<i>Humanitární dávka</i>	102
22.7.2	<i>Příspěvek pro solidární domácnost</i>	103
23.	SOCIÁLNÍ INTEGRACE	105
24.	CALL CENTRUM	105
25.	INFORMATIVNÍ PODPORA PRO OBČANY UKRAJINY	107
26.	SEZNAM TABULEK	109
27.	SEZNAM GRAFŮ	109
28.	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	109

Přílohy

Zdroj dat: Úřad práce České republiky
Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
Ekonomický informační systém Jednotné výplatní místo (EKIS JVM)
Ekonomický informační systém Správní ekonomika (EKIS SE)
OKStat

1. ÚVOD

Úřad práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) je správním úřadem s celostátní působností a je organizační složkou státu. ÚP ČR byl zřízen dnem 1. 4. 2011, zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ÚP ČR“). Nadřízeným správním úřadem ÚP ČR je Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (dále jen „MPSV“).

ÚP ČR tvoří generální ředitelství, krajské pobočky a pobočka pro Hlavní město Prahu (dále jen „krajské pobočky“) a kontaktní pracoviště. Správní řízení v působnosti ÚP ČR se řídí zákonem o ÚP ČR a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. ÚP ČR rozhoduje ve správním řízení v I. stupni, o odvoláních proti rozhodnutí ÚP ČR rozhoduje MPSV.

ÚP ČR spravuje několik různých oblastí, těmi hlavními jsou oblast zaměstnanosti, oblast nepojistných sociálních dávek (dále jen „NSD“), dávek pěstounské péče, náhradního výživného a inspekci poskytování sociálně – právní ochrany dětí.

V rámci zaměstnanosti ÚP ČR podporuje zaměstnávání uchazečů o zaměstnání (dále jen „UoZ“), především prostřednictvím zprostředkování zaměstnání, poradenství a nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“). Cílem nástrojů APZ je pomoci v návratu na trh práce osobám, které by vzhledem k jejich věku, vzdělanostním, zdravotním a osobnostním dispozicím jen stěží získali práci. Nástroje APZ slouží rovněž jako prevence proti sociálnímu vyloučení.

Prostřednictvím standardizovaných, zejména individualizovaných zprostředkovatelských služeb, které realizují v praxi zaměstnanci ÚP ČR v celé republice, se ÚP ČR v maximální možné míře snaží umisťovat uchazeče o zaměstnání na trh práce. A tato činnost byla v oblasti zaměstnanosti prioritní i v roce 2022. Včasné a kvalitní zprostředkování zaměstnání se daří na základě intenzivní komunikace se zaměstnavateli, efektivní práce s uchazeči o zaměstnání a účelnou realizací nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti za přispění cílených projektů určených nejvíce znevýhodněným uchazečům, zejména těm s kumulovanými hendikepy. To vše v rámci standardizovaných postupů stanovených z úrovně Generálního ředitelství ÚP ČR, které zajišťují, že se stejná péče dostane jakémukoli klientovi bez ohledu na to, v jakém městě či obci ji potřebuje.

Nezaměstnanost během celého loňského roku kopírovala klasickou vývojovou křivku zohledňující sezónní vlivy. Až do srpna byla v meziročním srovnání nižší, než v roce 2021. V absolutních hodnotách ke konci roku mírně vzrostl počet evidovaných uchazečů o zaměstnání a klesl počet volných pracovních míst. V přijímání nových zaměstnanců jsou zaměstnavatelé aktuálně opatrnější a v návaznosti na aktuální hospodářskou situaci se zaměřují, zejména kvůli dražším energiím či surovinám, i na efektivnější vytváření finančních rezerv. Současně se ale většina z nich snaží udržet stávající stavy zaměstnanců a neplánuje výrazně propouštění.

Průměrný podíl nezaměstnaných osob v roce 2022 činil 3,4 %, což je pokles oproti roku 2021 o 0,4 p. b. Průměrný počet UoZ (251,7 tis.) byl v roce 2022 o 28,2 tis. nižší než v předchozím roce.

I přes nepříznivou epidemickou situaci se v mezinárodním srovnání ČR drží dlouhodobě pod evropským průměrem a vykazuje nejnižší míru nezaměstnanosti.

V meziročním srovnání se klesl počet volných pracovních míst, která zaměstnavatelé prostřednictvím ÚP ČR nabízeli. Přesto ale stále převyšoval počet evidovaných uchazečů o zaměstnání.

Meziročně vzrostl počet lidí zařazených do rekvalifikačních kurzů, stejně jako částka, kterou ÚP ČR klientům poskytli. Úřad práce ČR je nadále připraven zájemcům, ale i zaměstnavatelům maximálně vyjít vstříc.

Během sledovaného období poskytl ÚP ČR v rámci všech nástrojů a opatření APZ celkem 3 437 340 511,66 Kč.

Nedílnou součástí služeb, které ÚP ČR poskytuje klientům, je skupinové a individuální poradenství v rámci Informačních a poradenských středisek (dále jen „IPS“) a Job klubů. Specialisté ÚP ČR jsou k dispozici nejen žákům a studentům, ale také jejich rodičům, pedagogům, uchazečům o zaměstnání nebo těm, kteří chtějí změnit povolání či si zvýšit kvalifikaci – zkrátka široké veřejnosti. Opět s ohledem na pandemickou situaci se poradenství v uplynulém roce částečně přesunulo do podoby individuálních konzultací.

V návratu na trh práce pomáhá klientům také řada cílených projektů určených konkrétním skupinám uchazečů o zaměstnání.

Důležitou roli hraje ÚP ČR i v případě podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením (dále jen „OZP“). Například prostřednictvím příspěvků na vytvoření

pracovního místa pro OZP a následně také na podporu zaměstnávání OZP na chráněném trhu práce. Na podporu zaměstnávání OZP vyplatil ÚP ČR během loňského roku 10 mld. Kč a podpořil desítky tisíc lidí. Zaměstnávání OZP je podporováno také v rámci poradenství, rekvalifikací, pracovní rehabilitace. Zaměstnanost této cílové skupiny uchazečů podporuje ÚP ČR také prostřednictvím úzké spolupráce s organizacemi a svazy, které OZP zastupují.

Součástí ÚP ČR je také celoevropská síť EURES, která podporuje pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a stimuluje tak právo každého občana EU na volný pohyb pracovních sil. Služby EURES cílí zejména na uchazeče o zaměstnání, zaměstnavatele a na další partnerské organizace na trhu práce v Evropě.

V souvislosti s aktuální situací (zejména energetická krize, válečný konflikt na Ukrajině) získala na ještě větší důležitosti také role Úřadu práce ČR jakožto instituce, jejímž prostřednictvím stát v podobě nepojistných sociálních dávek výrazně pomáhá lidem, kteří se ocitli ve finanční tísní. V rámci všech NSD došlo k nárůstu objemu vyplacených dávek o 25 % a podstatnému nárůstu objemu agendy, která do gesce ÚP ČR spadá.

Aktuálně ÚP ČR vyplácí 2 miliony dávek měsíčně. V meziročním srovnání vzrostl loni počet všech vyplacených dávek oproti roku 2021 o 21 %. Celkem jich ÚP ČR vyplatil 20 746 tis.

Mezi nejčastěji vyplácenou dávkou v loňském roce příspěvek na péči (4 350 tis. dávek v objemu 36,4 mld. Kč) - dlouhodobě jedna z nejvíce vyplácených NSD, dále přídavek na dítě (3 466 tis. dávek v objemu 10,6 mld. Kč vč. jednorázového přídavku na dítě ve výši 6,7 mld. Kč) a rodičovský příspěvek (3 410 tis. dávek v objemu 33 mld. Kč), i tato dávka se dlouhodobě drží na předních příčkách.

Pokud jde o příspěvek na bydlení, ÚP ČR vyplatil za celý loňský rok více než 2 mil. dávek, v objemu přes 8,5 mld. Kč (jen v prosinci to bylo 228 tisíc dávek v objemu přes 1 mld. Kč). V případě této dávky zaznamenává ÚP ČR meziroční nárůst v počtu vyplacených dávek o 16 % za celý rok. Budeme-li srovnávat jen prosinec 2021 a 2022, pak se jedná o nárůst o téměř 50 %.

V České republice je přibližně 220 pověřených osob (včetně zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc), které podléhají inspekci poskytování sociálně-právní ochrany. K výkonu inspekci je ÚP ČR oprávněn od 1. 1. 2015. Během loňského roku bylo

provedeno 13 inspekcí. Nejčastěji se jednalo o nedostatky spočívající v nevytvoření písemných pravidel a postupů podle standardů kvality.

2. PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Hlavním úkolem v této oblasti bylo i v roce 2022 vytvářet co nejlepší podmínky pro bezchybný a zároveň včasný výkon všech agend. Zejména bylo třeba co nejdříve obsazovat aktuálně uvolněná i delší dobu neobsazená služební a pracovní místa.

Značné dopady do činnosti úřadu měl v tomto roce válečný konflikt na Ukrajině a s ním související pomoc jejím občanům a následně i výraznější pomoc našim občanům v důsledku souvisejícího nárůstu cen energií a s tím spojených výdajů našich občanů na bydlení. S ohledem na tyto nové a neočekávané úkoly bylo třeba operativně přijímat opatření ke zvládnutí této situace a minimalizovat tím dopady do každodenní činnosti úřadu. V rámci většiny krajských poboček se toto dařilo a personální situace se v průběhu roku stabilizovala. Složitější byla situace v rámci pobočky pro hlavní město Prahu, což bylo objektivně dáno jak situací na trhu práce, tak i vyšším počtem občanů Ukrajiny, kteří o pomoc žádali v Praze. Operativně proto bylo v hlavním městě vytvořeno speciální pracoviště pro pomoc občanům Ukrajiny, na kterém vypomáhali i kolegové z ostatních krajských poboček. Byl také zahájen proces přesunu výkonu některých činností z krajské pobočky pro hl. m. Prahu na speciální pracoviště mimo hlavní město, což by mělo do budoucna této krajské pobočce výrazně pomoci.

Pokud jde o počet zaměstnanců ÚP ČR, respektive počet systemizovaných míst, tak k 1. 1. 2022 měl ÚP ČR 12 153 systemizovaných míst, z toho 11 512 služebních a 641 pracovních. V průběhu roku 2022 došlo ke změně počtu systemizovaných míst a na konci roku 2022 tak měl ÚP ČR 12 134 systemizovaných míst, z toho 11 493 služebních a 641 pracovních. Rozdělení systemizovaných míst v rámci jednotlivých krajských poboček a generálního ředitelství k 1. 1. 2022 a 31. 12. 2022 je uvedeno v příloze č. 1.

3. HOSPODAŘENÍ ÚP ČR

3.1 Věcné výdaje

Rozpočet provozních prostředků (bez odvodu prostředků fondu kulturních a sociálních potřeb) byl na rok 2022 schválen ve výši 776 169 958 Kč. V průběhu roku byl několikrát upravován a byly zapojeny neprofilující a profilující nároky z nespotřebovaných výdajů. Disponibilní objem prostředků k 31. 12. 2022 činil 969 222 925 Kč, z nichž bylo vyčerpáno 932 986 408,90 Kč.

Členský příspěvek Světové asociaci služeb zaměstnanosti se sídlem v Bruselu (WAPES) ve výši 9 500 EUR se v roce 2022 nehradil. Výdaje související s refundacemi pojištění za občany vykonávající veřejnou službu organizátorovi veřejné služby činily 130 338,32 Kč.

Na náhrady mezd v době nemoci zaměstnanců zabezpečujících realizaci projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU bylo vyplaceno celkem 11 674 169,26 Kč (NP 1 979 283,33 Kč, EP 9 694 885,93 Kč). Poskytnuté náhrady za pracovní úrazy a bolestné nebyly z rozpočtu EU hrazeny.

Bylo možné překročit rozpočet věcných výdajů tohoto roku o prostředky rezervního fondu ve výši 838 589,10 Kč (z toho 6 803,20 Kč na položce 5169 Nákup ostatních služeb a 831 785,90 Kč na položce 5173 Cestovné). Finanční prostředky byly použity v rámci projektu Moderní kariérové poradenství a Kreativní kariérové poradenství pro mládež (NEET) v rámci programu Erasmus+.

V rámci věcných výdajů bylo nejvíce finančních prostředků vynaloženo na nákup služeb – celkem 443 882 137,79 Kč. Největší podíl tvoří nákup ostatních služeb (268 952 337,33 Kč) a nájemné (110 133 792,19 Kč), na ostatní služby, mezi které patří poštovní služby, služby elektronických komunikací a peněžních ústavů, konzultační, poradenské a právní služby, sl. školení a vzdělávání a zpracování dat bylo vynaloženo 64 796 008,39 Kč. V rámci položky nákupu ostatních služeb se jedná zejména o výdaje na příplatky na stravování 105 679 036,12 Kč, úklidové práce 64 571 260,05 Kč, tiskařské práce 16 618 996,39 Kč, z nichž 9 709 489,16 Kč bylo vynaloženo na výrobu 46 080 ks průkazek pro občany se ZP. Za ostrahu pracovišť ÚP ČR bylo vyplaceno 34 712 418,19 Kč, za povinné revize EZS, EPS, výtahů, hasicích přístrojů apod. včetně

oprav a údržby DHDM s pořizovací cenou do stanoveného limitu bylo vynaloženo 9 887 118,72 Kč a na ostatní služby v rámci této položky bylo vydáno 37 483 507,86 Kč. Druhým největším objemem se na čerpání věcných výdajů podílely výdaje na nákup materiálu a provozního zařízení – celkem 158 879 926,12 Kč. Nejvyšší výdaje jsou dosaženy na položce 5139 – Nákup materiálu jinde nezařazený – 108 407 224,20 Kč a výdaje na položce 5137 DHDM – 48 708 857,98 Kč. Z této částky připadá na nákup výpočetní techniky 37 119 961,31 Kč, na ostatní, tj. zejména na obnovu kancelářského nábytku 11 588 896,67 Kč.

Na položce 5139 bylo čerpáno na nákup materiálu pro výpočetní techniku (vč. tonerů) 65 366 811,64 Kč, na nákup papíru pro tiskárny a kopírky 18 878 832,08 Kč, na kancelářské potřeby bylo vydáno 6 940 349,28 Kč. Dalšími výdaji na této položce byly výdaje na materiál pro autoprovoz, na úklidový materiál a ostatní materiál jinde nezařazený v celkové výši 17 221 231,20 Kč.

Třetí největší skupinou výdajů byly výdaje za nákup vody, studené i teplé, plynu, paliv a energie. Celkem bylo na tyto komodity vydáno 193 965 614,88 Kč. Z toho nejvyšší výdaje vykazuje položka 5154 Elektrická energie – 88 775 709,21 Kč, položka 5152 Teplo – 47 120 111,42 Kč a položka 5153 Plyn – 33 860 306,22 Kč. Na pohonné hmoty a maziva bylo vyčerpáno 7 864 390,39 Kč a za studenou a teplou vodu celkem 16 345 097,64 Kč.

Za opravy a udržování majetku ve správě ÚP ČR bylo na položce 5171 – Opravy a udržování vyplaceno celkem 31 467 146,62 Kč, z toho za opravy budov 15 886 464,55 Kč, za opravy budov do 40 tis. Kč 5 851 353,75 Kč, za opravy výpočetní techniky 1 586 089,71 Kč, za opravy automobilů 5 042 115,94 Kč, za opravu kancelářské techniky 303 214,50 Kč. Za ostatní celkem 2 186 078,38 Kč.

Na cestovním bylo celkem vyplaceno 9 170 380,26 Kč. Z toho na tuzemském (spojeném zejména s výkonem veřejnoprávních kontrol, monitoringem zaměstnavatelů, sociálním šetřením, kasuistickými semináři, poradami ředitelů, poradami zaměstnanců odborných útvarů apod.) bylo vyplaceno 6 328 556,70 Kč, na cestovním souvisejícím s účastí zaměstnanců na školeních a seminářích bylo vynaloženo 2 750 626 Kč. Na zahraniční cestovné bylo vydáno celkem 74 830,83 Kč a s ním spojené kurzové rozdíly jsou vykázány ve výši 16 366,73 Kč.

V roce 2022 ÚP ČR splnil povinnost zaměstnávání osob zdravotně postižených vyplývající ze zákona o zaměstnanosti, z tohoto titulu nebyly tedy realizovány žádné výdaje.

Na náhradách mezd v době nemoci za zaměstnance (včetně náhrad za zaměstnance zabezpečující agendu EU, jejichž specifikace byla uvedena výše), které prvních 14 kalendářních dní hradí zaměstnavatel, bylo vyplaceno celkem 86 862 731,59 Kč.

Věcné výdaje spojené s omezením šíření nákazy Covid-19 vynaložené např. na nákup ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků atd. vč. mimořádného příspěvku při nařízené karanténě vykazuje ÚP ČR za rok 2022 ve výši 8 770 630,63 Kč.

Rozpočet ÚP ČR k 31. 12. 2022 je uveden v příloze č. 2.

3.2 Programy rozvoje obnovy materiálně technické základny ÚP ČR pro období 2014 – 2024 (013 030) a 2019–2026 (013 930)

3.2.1 Program 013 030 – Rozvoj a obnova materiálně technické základny ÚP ČR v letech 2014–2024

Program navazuje na program 113 030. Prostřednictvím programu je realizována podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny Úřadu práce České republiky v období 2014–2024. Program klade důraz zejména na zabezpečení odpovídajících prostorových a materiálních podmínek pro výkon činnosti Úřadu práce ČR na celém území České republiky. Zaměřuje se především na snížení provozních nákladů objektů, nápravu stavebně-technického stavu objektů, který by mohl ohrozit bezpečnost provozu nebo dokonce zdraví zaměstnanců nebo klientů ÚP ČR, vytváření stavebně-technických podmínek umožňujících vybudování proklientsky orientovaného systému úřadu a vytváření podmínek pro snižování počtu územních pracovišť (zejména slučováním roztráštěných územních pracovišť). K hlavním cílům programu 013 030 patří rovněž realizace akcí, jejichž investorská příprava, případně i projektové práce proběhly v rámci programu jako samostatné akce, případně i v programu 113 030.

V rámci tohoto programu bylo v roce 2022 vynaloženo 34 635 916,71 Kč. Oproti roku 2021 (čerpání 162 397 133,14 Kč) je v absolutním vyjádření čerpání nižší o 127 761 216,43 Kč, v procentním vyjádření jde o 79 % stagnaci proti roku 2021.

3.2.2 Program 013 930 – Rozvoj a obnova materiálně technické základny ÚP ČR v letech 2019–2026

Prostřednictvím programu je realizována podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny Úřadu práce České republiky v období 2019–2026. Program je rovněž zaměřen na zabezpečení odpovídajících prostorových a materiálních podmínek pro výkon činnosti Úřadu práce ČR na celém území České republiky. Také je zaměřen na snížení provozních nákladů ÚP ČR, nápravu stavebně-technického stavu objektů a na zvýšení bezpečnosti a zlepšení organizace provozu ÚP ČR. K cílům programu 013 930 patří rovněž realizace akcí, jejichž investorská příprava, případně i projektové práce proběhly v rámci samostatných akcí zařazených v programu 013 030. V rámci tohoto programu bylo v roce 2022 vynaloženo 6 500 806,37 Kč. V porovnání s rokem 2021 jde o 23 % nárůst (v roce 2021 bylo vyčerpáno 5 005 053,92 Kč).

4. INFORMAČNÍ SYSTÉMY

ÚP ČR pro plnění svých úkolů, které vycházejí ze zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, využívá agendové informační systémy MPSV od společnosti OKsystem, elektronickou spisovou službu od společnosti S&T, webové stránky Jednotné portálové řešení od společnosti Asseco a ekonomické informační systémy MPSV a ČSSZ od společnosti Atos IT Solutions and Services.

Od 1. 7. 2022 došlo organizační změnou k přesunu kompetencí v oblasti informačních systémů na MPSV.

5. TRH PRÁCE

5.1 Analýza trhu práce

V roce 2022 pokračoval meziroční pokles nezaměstnanosti, který začal v červenci 2021. Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v prvním pololetí postupně klesal z hodnoty 3,6 % v lednu až na hodnotu 3,1 % v červnu. Od července došlo k postupnému zvyšování PNO až na 3,7 % v prosinci 2022. Za červencovým a srpnovým nárůstem nezaměstnanosti stojí každoročně se opakující příchod části zaměstnanců ze školství do evidence ÚP ČR a také mírně snížená aktivita firem v letním období, na podzim se do evidence uchazečů o zaměstnání začali hlásit čerství absolventi škol a ke konci roku došlo ke zvýšení nezaměstnanosti v důsledku ukončení sezónních prací a pracovních poměrů na dobu určitou. Průměrný podíl nezaměstnaných v roce 2022 byl 3,4 %, což je oproti roku 2021 nárůst o 0,4 p. b.

Celkový počet UoZ k 31. 12. 2022 meziročně vzrostl o 13,6 tis. na 271,8 tis. Průměrný počet UoZ (251,7 tis.) byl v roce 2022 o 28,2 tis. nižší než v předchozím roce.

Z celkového počtu evidovaných UoZ bylo v prosinci 145,5 tis. žen. Což je o 12,9 tis. více než v prosinci 2021, jejich podíl na celkovém počtu uchazečů vzrostl o 2,2 p. b. na 53,5 %. Průměrný počet evidovaných žen v roce 2022 činil 135,3 tis. O 9,2 tis. méně než v roce 2021. Průměrný podíl žen na celkovém počtu registrovaných UoZ za rok 2022 vzrostl na 53,8 (v roce 2021 – 51,6 % %).

K 31. 12. 2022 bylo evidováno 13,1 tis. absolventů škol všech stupňů vzdělání a mladistvých po ukončení základní školy, tj. o 0,7 tis. více než před rokem. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání zůstal na 4,8 %.

Průměrný počet UoZ pobírajících podporu v nezaměstnanosti v roce 2022 poklesl o 6,7 tis. na 78,6 tis. Průměrný podíl UoZ pobírajících podporu v nezaměstnanosti na celkovém počtu UoZ vzrostl z 30,5 % na 31,2 %.

Průměrná měsíční výše podpory v nezaměstnanosti vzrostla z částky 8 801 Kč v roce 2021 na 9 591 Kč v roce 2022, ke konci prosince 2022 činila 9 759 Kč, zatímco v prosinci 2021 dosahovala 9 232 Kč.

Během roku 2022 byl zaznamenán meziroční nárůst vyřazených uchazečů o zaměstnání v prvních čtyřech měsících a v prosinci. Celkem za rok 2022 bylo vyřazeno z evidence ÚP o 6,7 tis. uchazečů o zaměstnání méně než za rok 2021. Počet

umístěných UoZ celkem za rok poklesl o 24,2 tis. na 281,5 tis., z toho úřadem práce bylo umístěno 111,1 tis., což je o 4,5 tis. více než v roce 2021. Celkem se v roce 2022 na ÚP ČR nově přihlásilo 442,8 tis. UoZ, což je o 38,8 tis. více než v minulém roce.

Z hlediska dlouhodobé nezaměstnanosti počet UoZ evidovaných déle než 12 měsíců poklesl o 11,8 tis osob na 74,3 tis. a jejich podíl se poklesl z 33,4 % na 27,3 %.

Ke konci roku 2022 došlo k meziročnímu snížení průměrné délky evidence UoZ z 501 dní k 31. 12. 2021 na 466 dní k 31. 12. 2022 tj. o 35 dní.

Ke konci prosince 2022 se meziročně snížil počet VPM o 54,5 tis. na 288,6 tis. a průměrný počet VPM (326,1 tis.) meziročně poklesl o 19,5 tis. V souvislosti s tím vzrostl ukazatel počtu UoZ na jedno VPM na 0,9 uchazeče (prosinec 2021 – 0,8 uchazeče). Nadále na trhu práce v některých profesích výrazně převládá nabídka pracovní síly nad poptávkou po ní. Poklesl jak počet VPM pro absolventy a mladistvé z 63,6 tis. v lednu na 55,5 tis. v prosinci, tak i počet VPM pro osoby se ZP z 12,7 tis. v lednu na 10,5 tis. v prosinci 2022. Údaje o počtu UoZ, PNO a volných pracovních místech jsou uvedeny v příloze č. 3a, 3b.

V prosinci 2022 nahlásilo ÚP ČR prostřednictvím krajských poboček ve smyslu §62 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, hromadné propouštění 11 zaměstnavatelů. Počty zaměstnavatelů a nahlášené počty zaměstnanců, kterých se hromadné propouštění týkalo v jednotlivých měsících za roky 2020 - 2022, jsou uvedeny v příloze č. 3e, 3f.

5.2 Mezinárodní srovnání nezaměstnanosti podle EUROSTAT

Ukazatele uvedené v této kapitole zpracovává EUROSTAT (Statistický úřad Evropského společenství)¹ na základě primárních dat z Labour Force Sample Survey (LFSS) jednotlivých členských států EU tak, aby zabezpečovaly mezinárodní srovnání mezi jednotlivými členskými státy. Údaje za ČR v této části se proto mohou lišit od údajů z výběrových šetření pracovních sil Českého statistického úřadu.

---

¹ Údaje EUROSTATu ze sekce Obyvatelstvo a sociální podmínky – převážně se jedná o data zpracovaná na základě primárních dat z LFSS jednotlivých členských zemí (Labour Force Sample Survey), viz http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database.

Průměrná roční míra nezaměstnanosti (dále jen „MN“) v EU 27 nepřetržitě klesala od roku 2013 z hodnoty 11,6 % až na hodnotu 6,8 v roce 2019. Stejný průběh má i vývoj průměrné MN v ČR, ale její pokles je ještě výraznější, z hodnoty 7 % v roce 2013 se snížila až na 2,0 % v roce 2019. Vlivem koronavirové krize došlo v roce 2020 ke zvýšení průměrné MN nejen v EU, ale i v ČR na 7,2 % resp. 2,6 %, v roce 2021 MN v EU opět klesla na 7,0 %, ale v ČR pokračoval jí růst až na hodnotu 2,8 %. V měsíčním porovnání má Česká republika nejnižší MN v EU od ledna 2017 do prosince 2022 (kromě října 2020).

Míra nezaměstnanosti mladých ve věku do 25 let v EU 27 (pracovní síla ve stejné věkové kohortě) od roku 2013 postupně klesá z hodnoty 25,2 % až na 15,6 % v roce 2019. V ČR docházelo k poklesu již od roku 2012 z hodnoty 19,5 % postupně až na hodnotu 5,6 % v roce 2019. V roce 2020 se MN mladých zvýšila v EU na 17,6 %, v roce 2021 pak opět klesla na 16,6 %, v ČR stoupla na 8 % v roce 2021 na 8,2 %. K zemím s nejvyšší hodnotou MN mladých v roce 2021 patřilo Řecko (35,5 %), Španělsko (34, %), Itálie (29,7 %) a Švédsko (24,7 %). Hodnota nižší než 10 % byla kromě ČR zaznamenána v Německu, v Nizozemsku a na Maltě. Národní cíl ČR v rámci Strategie Evropa 2020 předpokládal snížení MN mladých o jednu třetinu (ve srovnání s rokem 2010), tj. na cca 12,2 %. Tohoto cíle bylo dosaženo již v roce 2016.

MN osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0-2 mezinárodní klasifikace vzdělání) v EU 27 dosáhla v roce 2013 20,5 %, poté postupně klesala až do roku 2019 na hodnotu 13,5 %. V letech 2020-2021 stoupla na 13,8. Situace v ČR byla v minulých letech na rozdíl od celkové MN a MN mladých horší než průměr EU 27; v období od roku 2010 dosáhla nejvyšší hodnoty v roce 2012, kdy činila 28,5 %, k výraznému poklesu došlo v roce 2017 na hodnotu 13,1 %, v letech 2018 a 2019 pokračoval pokles až na hodnotu 10,7 % a v roce 2020 na 10,4 %. V roce 2021 došlo k nárůstu na 12,9 % Národním cílem ČR v rámci Strategie Evropa 2020 bylo její snížení do roku 2020 o jednu čtvrtinu, tj. na cca 18,8 %. Nejvyšší MN osob s nízkou kvalifikací byla v roce 2021 zaznamenána na Slovensku (41,6 %), ve Švédsku (28,1 %) a ve Španělsku (21,3 %). Nejpříznivější situace byla na Maltě (4,9 %), v Portugalsku (6,7 %) a v Holandsku (7,1 %).

Také míra dlouhodobé nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných déle než 12 měsíců na pracovní síle) od roku 2013 v EU 27 plynule klesá. Hodnota míry dlouhodobé nezaměstnanosti v EU 27 dosáhla v roce 2013 a 2014 hodnoty 5,5 %, v následujících

letech postupně klesala až na 2,5 % v roce 2020, v roce 2021 došlo opět k nárůstu na 2,8 %. V ČR byla míra dlouhodobé nezaměstnanosti nejvyšší v letech 2012 a 2013 a to 3,0 %. Od roku 2014 tento ukazatel klesal a v roce 2019 a 2020 byl 0,6 %, což je vůbec nejnižší hodnota v EU i přes zvýšení na 0,8 % v roce 2021. Nejlepší situace byla v roce 2021 dále v Holandsku (0,8 %), na Maltě a v Polsku (0,9 %). Nejvyšší hodnota byla v roce 2021 v Řecku (9,2 %).

Vývoj míra nezaměstnanosti ve státech EU a mezinárodní srovnání ČR a EU je uvedeno v přílohách 3c-d.

5.3 Lokální sítě zaměstnanosti

ÚP ČR se v roce 2022 zaměřil, stejně jako v předchozím období, na budování lokálních sítí zaměstnanosti, jejichž prostřednictvím dochází k propojení jednotlivých subjektů na trhu práce. Cílem je komplexní a společné řešení problematiky zaměstnanosti, vzájemné předávání zkušeností a know-how. Dílčími úkoly jsou realizace aktivního monitoringu trhu práce, prohlubování spolupráce se zaměstnavateli a iniciativa v oblasti efektivního fungování poradních sborů při ÚP ČR.

Cílem monitoringu trhu práce je zjišťování skutečných stavů a pohybů zaměstnanců u zaměstnavatelů, navázání a prohlubování spolupráce mezi ÚP ČR a zaměstnavateli v regionech. Zaměstnanci ÚP ČR zaměstnavatelům nabízejí konkrétní služby k řešení jejich personální situace. Mezi tyto služby patří individuální poradenství, realizace výběrových řízení, seminářů pro zaměstnavatele, ale i organizace burz práce pro zaměstnavatele.

Vzhledem k tomu, že zaměstnavatelé nemají ze zákona povinnost hlásit ÚP ČR volná pracovní místa, slouží monitoring trhu práce také k aktivnímu vyhledávání volných pracovních míst přímo u zaměstnavatelů a přispívá k efektivnějšímu umístění uchazečů o zaměstnání z evidence ÚP ČR.

Za účelem koordinace monitoringu byla jednotně definována pravidla pro oslovování zaměstnavatelů a metodiky pro různé formy spolupráce se zaměstnavateli. Na jejich dalším rozvíjení a úpravách průběžně spolupracují všichni zaměstnanci monitoringu trhu práce. Výsledkem zmíněných kroků v oblasti monitoringu trhu práce je lepší komunikace a spolupráce mezi ÚP ČR a dalšími subjekty na trhu práce, což potvrzuje

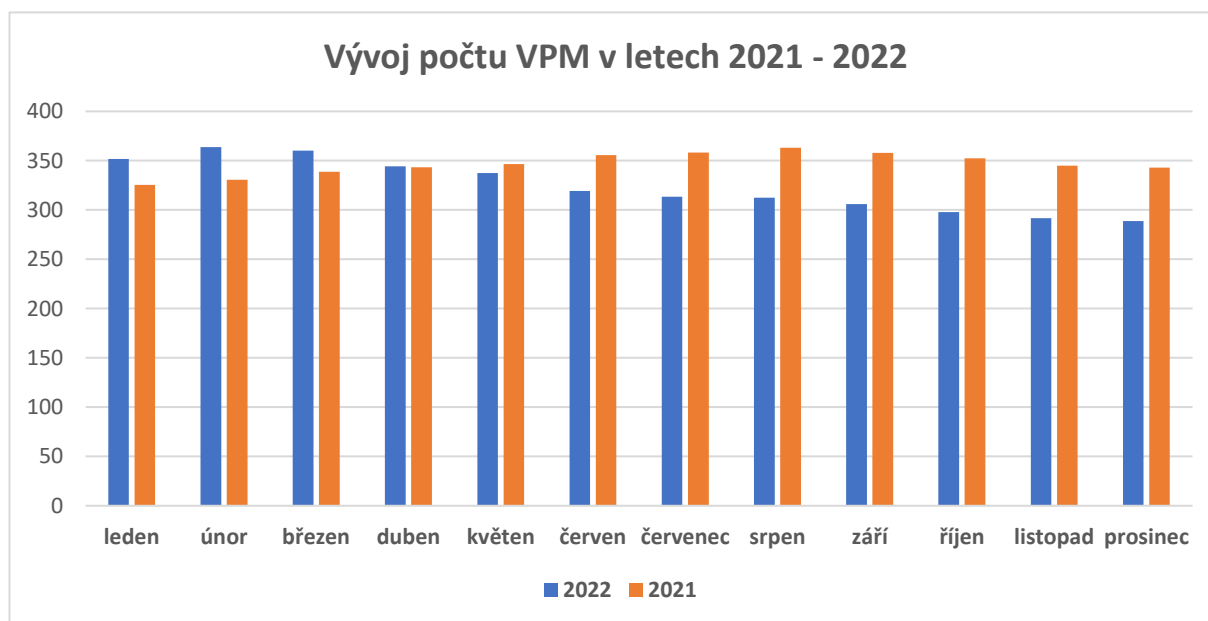
pozitivní zpětná vazba od zaměstnavatelů. V souvislosti s aktivním přístupem ÚP ČR jsou zaměstnavatelé lépe informováni o službách ÚP ČR, dalším projevem zlepšení vzájemné komunikace je zvyšující se počet nahlášených VPM.

V průběhu roku 2021 bylo uskutečněno celkem 29 tis. kontaktů se zaměstnavateli. 8 tis. kontaktů se zaměstnavateli bylo zaměstnanci ÚP ČR realizováno formou osobní návštěvy.

V roce 2022 bylo zaměstnanci monitoringu organizováno na základě individuálního požadavku zaměstnavatele 846 výběrových řízení, 87 seminářů pro zaměstnavatele na aktuální témata z oblasti zaměstnanosti, 48 burz práce po celém území ČR.

Zlepšení koordinace činností zaměstnanců monitoringu a sjednocení parametrů sledovaných u zaměstnavatelů má kromě výše uvedených pozitivních vlivů na trh práce význam také pro přesnější predikci vývoje a potřeb trhu práce v regionech i v celé ČR.

Graf 1 - Vývoj počtu nahlášených volných pracovních míst na ÚP ČR v letech 2021 – 2022 (v tisících).

ÚP ČR rozvíjí aktivní dialog také se státními podniky a organizacemi. V regionech jsou zástupci státních podniků kontaktováni v rámci návštěv zaměstnanců monitoringu trhu práce, kteří je seznamují se službami ÚP ČR. Vedoucí zaměstnanci ÚP ČR se státními podniky komunikují s cílem navázat hlubší a dlouhodobou spolupráci.

V roce 2022 se Teritoriální pakty zaměstnanosti společně s ÚP ČR zabývaly tématem počtu volných pracovních míst, zahraniční zaměstnanosti, disproporcemi mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce a nedostatkem pracovních sil na trhu práce.

Dle zákona o zaměstnanosti zřizuje ÚP ČR poradní sbory (dále jen „PS“). PS mají svou činností zabezpečovat spolupráci na trhu práce mezi ÚP ČR, odborovými svazy, zaměstnavateli, družstevními orgány, městskými a obecními úřady a dalšími orgány, organizacemi a institucemi. ÚP ČR je může zřídit i na realizaci konkrétního projektu nebo programu na podporu zaměstnanosti. PS koordinují uplatňování státní politiky zaměstnanosti ve svém obvodu, vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření míst pro veřejně prospěšné práce, k veřejné službě a k dalším opatřením aktivní politiky zaměstnanosti, k programům strukturálních a organizačních změn, k programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti. Na úrovni krajské pobočky a vybraných kontaktních pracovišť jednají minimálně dvakrát během kalendářního roku. V roce 2022 se uskutečnilo na úrovni krajských poboček a vybraných kontaktních pracovišť celkem 117 jednání poradních sborů.

6. ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ

V roce 2022 byla oblast zprostředkování ovlivněna hned několika důležitými a intenzivními faktory. Za prvé jsme tady měli, sice slábnoucí, ale stále přítomné onemocnění Covid-19, které se rozšířilo do ČR počátkem roku 2020. V roce 2022 nebyla již aplikována žádná vládní omezení v souvislosti s končící pandemií.

Po 24. únoru 2022 zavládla zejména v Evropě panika napříč všemi oblastmi lidské činnosti v souvislosti s počátkem ukrajinsko-ruského válečného konfliktu. V důsledku válečného konfliktu zaplavila Evropu vlna uprchlíků z Ukrajiny. Ceny elektrické energie, zemního plynu, ropy, ropných produktů a dalších strategických komodit raketově rostly v důsledků zvýšené poptávky a paniky panující na celosvětových komoditních trzích, což významně ovlivnilo náklady na výrobu a následně růst cenové hladiny v zemích Evropské Unie. Nervozita se projevila i trhu práce zejména v oblastech výroby a služeb, ve kterých představují zmíněné komodity významnou část vstupů, typicky benzín, nafta, teplo atd. Zaměstnavatelé reagovali na tuto situaci buď omezením nebo nerozšiřováním

své činnosti, v některých případech dokonce ukončením svého provozu. Část zaměstnavatelů vyčkává na další ekonomický vývoj a neuchyluje se k předčasnému propouštění kvalifikovaných zaměstnanců.

Úřad práce ČR zajistil pro klienty veškeré služby spojené s evidencí uchazečů o zaměstnání, podporou v nezaměstnanosti a zprostředkovatelské činnosti také on-line. Takto poskytoval poradenskou podporu, a to především proto, aby podpořil uchazečům o zaměstnání motivaci a možnost získání zaměstnání.

Činnost zaměstnanců útvarů zprostředkování byla nadále soustředěna zejména na uchazeče o zaměstnání nacházející se v hmotné nouzi, dlouhodobě nezaměstnané, osoby se zdravotním postižením, nad 55 let věku nebo bez hendikepů, které by jim bránily v uplatnění se na trhu práce a v neposlední řadě také na osoby s dočasnou ochranou, kteří se integrují zdejší podmínky. Aktivity v oblasti poradenství při zprostředkování, poradenství k rekvalifikacím nebo pracovní rehabilitaci i samostatně při zprostředkování zaměstnání byly cíleně směřovány na individuální práci s konkrétním uchazečem o zaměstnání.

Práce s uchazečem o zaměstnání se snahou o jeho aktivní zapojení vedoucí k jeho uplatnění na trhu práce byla prioritou. Zároveň tím byla naplňována snaha vyhovět zaměstnavatelům v jejich poptávce po pracovní síle. Součinnost útvarů zprostředkování a hmotné nouze byla zaměřená na zvýšení možnosti zaměstnatelnosti společných klientů, tj. uchazečů o zaměstnání nacházejících se v hmotné nouzi. Tato spolupráce útvarů průběžně přispívá ke snížení dávek vyplácených útvary hmotné nouze.

Nízká nezaměstnanost nadále umožnila specifikovat uchazeče o zaměstnání podle jejich potřeb tak, aby jim mohla být věnována zvýšená pozornost a cílená péče na všech kontaktních pracovištích.

Činnost zaměstnanců útvarů zprostředkování zasáhla vyšší nemocnost z důvodu pandemie koronaviru, ale i jejich zásluhou měla Česká republika po celý rok 2022 v mezinárodním srovnání podle EUROSTATU nejnižší míru nezaměstnanosti v celé Evropské unii.

Tabulka 1 - Ukončené evidence

Ukončené evidence	2019	2020	2021	2022
Počet ukončených evidencí UoZ	485 147	417 370	428 360	429 214
z toho umístěných UoZ	303 389	300 166	298 487	281 536
z toho UoZ umístěných ÚP ČR	112 864	108 026	103 669	111 144

V roce 2022 byla ukončena evidence 429 214 uchazečům o zaměstnání, což byl o 6 746 menší počet uchazečů o zaměstnání než v roce 2021. Za pomoci Úřadu práce ČR bylo umístěno 111 144 uchazečů o zaměstnání. Realizací nabídky poradenských činností byla podpořena aktivizace uchazečů o zaměstnání, a tím také schopnost získat vhodné zaměstnání, což se projevuje zejména ukončením jejich evidence a odchodem do zaměstnání.

7. PORADENSTVÍ A DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

7.1 Poradenství

Poradenské činnosti Úřadu práce ČR jsou zabezpečovány jak interně – zaměstnanci Úřadu práce ČR, tak externě – prostřednictvím nákupu poradenských činností. Externí poradenské činnosti jsou využívány v těch případech, kdy daný typ poradenství nezabezpečuje Úřad práce ČR vlastními zaměstnanci, nebo je nutné zvýšit kapacitu poradenství zabezpečovaného vlastními zaměstnanci Úřadu práce ČR.

V rámci interních poradenských činností bylo realizováno individuální poradenství, skupinové poradenství (tj. skupinová poradenská činnost do 5 hod.) a poradenské programy (tj. skupinová poradenská činnost nad 5 hod.).

Individuální poradenství interní bylo v roce 2022 poskytnuto 429 578 klientům, z toho 318 558 uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání a 111 020 klientům z řad veřejnosti. Individuální poradenství zahrnuje celou škálu poradenských aktivit, především poradenství k volbě povolání, poradenství k rekvalifikacím, speciální poradenství, psychologické poradenství, poradenství k pracovní rehabilitaci, užití diagnostických nástrojů apod.

Bilanční diagnostiku interní v roce 2022 absolvovalo celkem 131 klientů.

V rámci poradenství pro volbu povolání bylo v roce 2022 Informačními a poradenskými středisky Úřadu práce ČR zrealizováno celkem 3 505 skupinových poradenství pro základní školy, kterých se zúčastnilo 73 210 žáků a celkem 1 380 skupinových poradenství pro střední školy, vyšší odborné školy a vysoké školy, kterých se zúčastnilo 32 666 studentů.

Dále bylo v roce 2022 uspořádáno celkem 4 541 interních skupinových poradenství pro 31 484 uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání a 494 interních skupinových poradenství pro 4 633 klientů z řad veřejnosti.

Mezi další interní poradenské činnosti patří skupinové informační schůzky, které jsou zaměřené např. na informování klientů o jejich právech a povinnostech, o nabídce služeb Úřadu práce ČR, o rekvalifikacích a dalších nástrojích aktivní politiky zaměstnanosti, o možnostech sjednání individuálních akčních plánů apod. Skupinových informačních schůzek interních se v roce 2022 uskutečnilo 6 285 s účastí 63 251 klientů.

Dále se v roce 2022 realizovaly interní poradenské programy v počtu konání 1 286, které úspěšně absolvovalo 6 631 klientů. Poradenský program se tematicky člení na:

- a) Poradenský program Sebepoznávání pro trh práce
- b) Poradenský program Komunikační dovednosti
- c) Poradenský program Sebe prezentace na trhu práce
- d) Poradenský program Orientace na trhu práce
- e) Poradenský program Hledání zaměstnání
- f) Poradenský program Pracovněprávní gramotnost

- g) Poradenský program Finanční gramotnost
- h) Poradenský program Poradenství k podnikání
- i) Poradenský program komplexní, vč. Job clubu
- j) Poradenské programy ostatní

V rámci externích poradenských činností bylo realizováno individuální poradenství, skupinové poradenství (tj. skupinová poradenská činnost do 5 hod.) a poradenské programy (tj. skupinová poradenská činnost nad 5 hod.).

Individuální poradenství externí bylo v roce 2022 poskytnuto 40 klientům.

Bilanční diagnostiku externí v roce 2022 absolvovalo celkem 629 klientů.

Externích skupinových poradenství bylo v roce 2022 uspořádáno celkem 4 pro 19 klientů.

Dále se v roce 2022 realizovaly externí poradenské programy v počtu konání 292, které úspěšně absolvovalo 1 829 klientů.

Jiné významné akce Úřadu práce ČR, nebo akce, na kterých se Úřad práce ČR podílel ve spolupráci s dalšími subjekty, byly Frýdlantské dny v počtu 41 konání, do nichž bylo zařazeno 339 klientů. Dále se Úřad práce ČR spolupodílel na burzách škol, burzách práce a jiných prezentacích na veletrzích a výstavách v počtu 267. Rovněž se uskutečnilo 368 setkání s výchovnými poradci základních a středních škol, setkání s rodiči žáků/studentů v rámci třídních schůzek.

Na základě průběžného monitorování poskytovaných poradenských činností lze konstatovat, že jednoznačně převažují poradenské činnosti interně zajišťované Úřadem práce ČR nad externími, nakupovanými poradenskými činnostmi, vyjma bilanční diagnostiky, kde je znatelné zastoupení externí, nakupované bilanční diagnostiky.

7.2 Rekvalifikace

Rekvalifikace se svým zaměřením, obdobně jako v uplynulých letech, přizpůsobovaly požadavkům trhu práce a struktuře VPM. Využívaly se nejen pro získání nové kvalifikace, ale také k jejímu zvýšení a prohloubení. Rekvalifikace patří, co do počtu zařazených účastníků, mezi nevyužívanější nástroj aktivní politiky zaměstnanosti.

V roce 2022 se rekvalifikací zúčastnilo celkem 15 347 osob, což je navýšení o 3 802 osob oproti roku 2021. Důvodem navýšení je mimo jiné postupné uvolňování bezpečnostních opatření, kdy se řada dříve utlumených rekvalifikací v důsledku pandemie C-19, za dodržení platných hygienických pravidel, zase otevřela.

Dalším důvodem je příliv uprchlíků. Rekvalifikace pomáhají zejména v případě občanů Ukrajiny, kteří jsou pod dočasnou ochranou. V roce 2022 jich v ČR pracovalo zhruba 100 tisíc, většinou na nekvalifikovaných pozicích. Hlavní bariérou pro výkon kvalifikovaných profesí je u cizinců především neznalost českého jazyka. Úřad práce ČR jim proto nabídl mimo jiné i pomoc s financováním jazykových rekvalifikačních kurzů. Kurz češtiny pro cizince v roce 2022 zahájilo 2 030 osob a 1 749 z nich jej už také (do 31.12.2022) úspěšně ukončilo.

Rekvalifikace zabezpečované ÚP ČR se v roce 2022 zúčastnilo 4412 osob a 10 935 osob se zúčastnilo rekvalifikace zvolené.

Nejčastěji realizovanou rekvalifikací byly v loňském roce kurzy zaměřené na získání řidičských průkazů, vč. profesní způsobilosti, kurzy českého jazyka pro cizince, kurzy pro pracovníky v sociální oblasti a počítačové kurzy.

Z hlediska kvalifikace byli mezi účastníky všech typů rekvalifikací nejvíce zastoupeni uchazeči a zájemci o zaměstnání s výučním listem, s úplným středním vzděláním s maturitou a se základním vzděláním, z hlediska věku pak účastníci ve věku nad 50 let. Prioritou jsou rekvalifikace ve vazbě na Průmysl 4.0, rozvíjející se digitalizaci a rovněž rekvalifikace, které reflektují stárnutí populace, tj. podpora rekvalifikací směřujících do sociálních služeb a zdravotnictví.

7.3 Pracovní rehabilitace

V uplynulém období se Úřad práce ČR zaměřil na práci s osobami se zdravotním postižením. Na základě organizačních opatření přijatých v předešlých obdobích, která vedla k nastavení sítě poradců pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „poradci OZP“) a koordinátorů zaměstnávání osob se zdravotním postižením, došlo k zintenzivnění výběru osob se zdravotním postižením k individuálním a ke skupinovým poradenským aktivitám. Osoby se zdravotním postižením jsou díky této intenzivní poradenské práci informovány o možnostech pracovní rehabilitace.

Na kontaktních pracovištích ÚP ČR probíhala skupinová poradenství k pracovní rehabilitaci, individuální poradenství, interní skupinová poradenství JOB CLUB HELP, a poradenské programy, které jsou určeny pro osoby se zdravotním postižením.

Za rok 2022 bylo uzavřeno celkem 347 individuálních plánů pracovní rehabilitace.

Poradcům OZP se v rámci krajských poboček ÚP ČR dařilo v průběhu roku 2022 osoby se zdravotním postižením umisťovat na trh práce (celkem 3 832 OZP: 2 275 OZP na otevřeném trhu práce a 1 557 OZP na chráněném trhu práce). Oproti roku 2021 počet umístěných osob se zdravotním postižením na trh práce poradci OZP stoupl o 47 % oproti předchozímu roku 2021 (celkem 2 605 OZP: 1 518 OZP na otevřeném trhu práce a 1 087 OZP na chráněném trhu práce).

Při umisťování osob se zdravotním postižením bylo uskutečněno 8 321 kontaktů se zaměstnavateli (na otevřeném trhu práce 3 829 kontaktů, na chráněném trhu práce 4 492 kontaktů). Počet kontaktů se zaměstnavateli narostl oproti roku 2021 o 37 % (celkem 6 059 kontaktů: 2 720 kontaktů na otevřeném trhu práce a 3 339 kontaktů na chráněném trhu práce).

V roce 2021 bylo osobám se zdravotním postižením poskytnuto celkem 34 429 individuálních poradenství. Počet individuálních poradenství oproti roku 2020 se navýšil o 36 % (v roce 2020 – 25 300 individuálních poradenství).

V rámci této oblasti pomohl zvýšit dostupnost a efektivnost služeb pro osoby se zdravotním postižením realizovaný systémový projekt Úřadu práce ČR, který je zaměřený na podporu poradenství a zaměstnávání osob se zdravotním postižením, u jejich stávajících či potencionálních zaměstnavatelů (podrobně informace v kapitole 13. 5. systémové projekty přímého přidělení – projekt „Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce“). Cílem všech aktivit je zjednodušení vstupu na trh práce pro osoby se zdravotním postižením.

8. ZAHRANIČNÍ ZAMĚSTNANOST A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Generální ředitelství ÚP ČR plní funkci styčného místa v rámci členských států EU/EHP a Švýcarska pro oblast dávek v nezaměstnanosti spadajících pod Nařízení EP a Rady (ES) 883/2004 a Nařízení EP a Rady (ES) 987/2009 (dále jen „nařízení“).

8.1 Refundace dávek v nezaměstnanosti

Oblast refundace – příjmy se týká finančních prostředků, které ČR požaduje po státu EU/EHP a Švýcarska za osoby, které v ČR pobíraly podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, ale jejich poslední zaměstnání bylo ve státě EU/EHP a Švýcarska. V závislosti na délce zaměstnání v zahraničí je možné refundaci žádat maximálně za 3 měsíce (při délce zaměstnání v zahraničí do 12 měsíců v předchozích 2 letech) nebo za 5 měsíců (při délce zaměstnání v zahraničí nad 12 měsíců v posledních 2 letech).

Oblast refundace – výdaje se týká finančních prostředků, které ČR hradí do státu EU/EHP a Švýcarska, kde dotyčná nezaměstnaná osoba pobírala podporu v nezaměstnanosti, ale státem posledního zaměstnání byla ČR. Obdobně jako u příjmů se hradí částka v závislosti na délce zaměstnání v ČR. Maximálně 3 měsíce (při délce zaměstnání v ČR do 12 měsíců v předchozích 2 letech) nebo maximálně 5 měsíců (při délce zaměstnání v ČR nad 12 měsíců v předchozích 2 letech).

Bilance za refundace dávek v nezaměstnanosti je za rok 2022 na straně příjmů přes 628 mil. Kč a na straně výdajů přes 81 mil. Kč. Celková efektivita získaných finančních prostředků za refundace podpor v nezaměstnanosti je výrazně pozitivní. Od zavedení uplatňování refundací podle uvedených nařízení (tj. od roku 2010) získala ČR přes 2,5 mld. Kč a vyplatila necelých 466 mil. Kč.

S většinou členských států je, i přes nejednoznačný výklad nařízení, dosud ne zcela funkční jednotný evropský informační systém a jazykové bariéry, spolupráce v oblasti refundací podpor v nezaměstnanosti velmi dobrá a členské státy své závazky vyplývající z nařízení plní. Výborná spolupráce byla rozvinuta s Německem, Rakouskem a Slovenskem, což jsou z hlediska objemu finančních prostředků v oblasti úhrad podpory v nezaměstnanosti nejvýznamnější partneři ČR.

Nadále trvá problematická spolupráce s Velkou Británií, která uplatňuje rozdílný výklad nařízení než členské státy. Přetrvávají problémy s Itálií, která své závazky neplní a na urgence zasílané z GR ŰP ČR i MPSV ČR nereaguje.

8.2 Zahraniční zaměstnanost

Činnost Úřadu práce ČR v oblasti zaměstnávání cizích státních příslušníků se zaměřuje především na dvě základní oblasti:

- evidence zahraniční zaměstnanosti
- vydávání rozhodnutí ve věci povolení k zaměstnání cizincům a vydávání závazných stanovisek k dalšímu zaměstnávání cizinců, kteří jsou držitelé zaměstnanecké karty.

Evidenční povinnost vyplývající z ustanovení § 102 zákona o zaměstnanosti pokrývá zaměstnance ze zahraničí jako celek, týká se tedy všech cizích státních příslušníků bez ohledu na jejich státní příslušnost, pobytový status nebo povinnost získat některé z pracovních oprávnění, pouze s výjimkou cizinců uvedených v § 98 písm. f) – i) a písm. t) zákona o zaměstnanosti.

K 31. 12. 2022 evidoval Úřad práce ČR celkem 793 425 zaměstnanců ze zahraničí, mezi nimiž podílem 59 % převažovali muži. Z hlediska formy evidence převažují s počtem 407 206 občané EU/EHP a Švýcarska, následováni cizinci, kteří k výkonu zaměstnání na území ČR nepotřebují žádný druh pracovního oprávnění (v počtu 265 214 osob). Cizinci, kteří jsou držiteli platné zaměstnanecké karty, početně převažují nad osobami s povolením k zaměstnání platným ke dni 31. 12. 2022. Držitelů zaměstnanecké karty bylo k uvedenému datu evidováno 111 414, povolení k zaměstnání platných ke stejnému datu bylo vydáno 7 873. Z hlediska počtu osob je nejméně zastoupena kategorie držitelů modrých karet, které jsou určeny pro cizince vykonávající zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci, a to v počtu 1 718 osob.

Z hlediska občanství zaměstnanců ze zahraničí je nejpočetněji zastoupena skupina zaměstnanců z Ukrajiny (269 911 osob), následují občané Slovenska (213 447 osob), dále pak občané Polska (49 074 osob), zahraniční zaměstnanci z Rumunska (46 457 osob) a občané Bulharska (37 067 osob). Podle národní klasifikace zaměstnání CZ-ISCO zastávalo k 31. 12. 2022 nejvíce zaměstnanců ze zahraničí pozice pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (9. třída) s počtem 224 979 osob, což v celkovém počtu zaměstnanců ze zahraničí představuje cca 28 %. Dále následuje 8. třída (obsluha strojů a zařízení, montéři) s počtem 208 085 osob a po ní skupina řemeslníci a opraváři (7. třída) s 91 730 osobami.

Agenda vydávání rozhodnutí o povolení k zaměstnání a závazných stanovisek je zaměřena výhradně na cizince ze třetích zemí, kteří ke svému zaměstnání na českém trhu práce potřebují povolení k zaměstnání vydávané Úřadem práce ČR nebo zaměstnaneckou kartu vydávanou Ministerstvem vnitra ČR.

Co se týče oblasti vydávání rozhodnutí o povolení k zaměstnání, resp. prodloužení povolení k zaměstnání, vydává Úřad práce ČR na základě zákona o zaměstnanosti tato povolení k zaměstnání pouze pro některé specifické skupiny zaměstnanců ze zahraničí, jakými jsou např. sezónní zaměstnanci, cizinci vyslaní svým zahraničním zaměstnavatelem k výkonu práce u české fyzické nebo právnické osoby na základě uzavřené smlouvy, členové obchodních korporací a další (více viz ustanovení § 89 - § 97 zákona o zaměstnanosti). Povolení k zaměstnání je také vydáváno v případech krátkodobého zaměstnání cizinců (tj. zaměstnání s délkou trvání maximálně do 90 dnů). Je vždy vydáváno na konkrétní pracovní místo u konkrétního zaměstnavatele. Celkový počet rozhodnutí o povolení k zaměstnání vydaných pobočkami Úřadu práce ČR v průběhu roku 2022 byl 82 600.

Nejvíce vydávaných povolení k zaměstnání tvořila v roce 2022 povolení k zaměstnání vydaná podle § 97 písm. d.) zákona o zaměstnanosti, k datu 31. 12. 2022 bylo takovýchto povolení k zaměstnání platných 3 204 (tj. cca 41% všech platných povolení k zaměstnání). Jedná se o povolení k zaměstnání osobám, které jsou držiteli víza za účelem strpění pobytu, nebo jim za tímto účelem bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu. V roce 2022 se jednalo zejména o osoby z Ukrajiny, které do ČR přicházely v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině. Dále následují povolení k zaměstnání vydaná podle § 92 zákona o zaměstnanosti (1 709 povolení platných k datu 31. 12. 2022). Další početnější kategorií tvoří osoby, které byly vyslány do ČR svým zahraničním zaměstnavatelem k výkonu práce u české fyzické nebo právnické osoby na základě uzavřené smlouvy (s počtem 1 527 povolení platných k uvedenému datu), případně ještě osoby zaměstnané jakožto sezónní pracovníci (1 013 povolení k zaměstnání).

Vzhledem ke skutečnosti, že v roce 2022 začal válečný konflikt na území Ukrajiny a do ČR tak přišla vlna uprchlíků, musel i Úřad práce na tuto situaci reagovat. V oblasti zaměstnanosti řešil Úřad práce výrazný nárůst dotazů a poskytování poradenství ohledně možnosti zaměstnávání příchozích cizinců. V činnosti Úřadu práce se krize

projevila nejprve ve zvýšeném vydávání povolení k zaměstnání pro držitele víz za účelem strpění. Následně po zavedení institutu dočasné ochrany (a tím i možnosti držitelů dočasné ochrany pracovat na území ČR bez pracovního oprávnění) poklesl výrazně počet vydávaných povolení k zaměstnání, naopak se značně navýšila agenda v souvislosti s evidencí zaměstnaných osob s volným vstupem na trh práce ČR.

V agendě zaměstnaneckých karet (vydávaných Ministerstvem vnitra ČR) spočívá úloha Úřadu práce ČR zejména v tzv. testu trhu práce – tj. prověření, že nahlášené volné pracovní místo nelze obsadit uchazečem nebo zájemcem o zaměstnání z evidence Úřadu práce ČR. V případě, že takovéto místo nebude obsazeno ve lhůtě 10 - 30 dnů, propadne následně automaticky do veřejně přístupné centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty (dostupné na portálu MPSV – www.mpsv.cz) a na takovéto pracovní místo je možné již cizincem podat žádost o zaměstnaneckou kartu.

V případě prodloužení zaměstnaneckých karet pak Úřad práce ČR svým závazným stanoviskem vyjadřuje souhlas nebo nesouhlas s možností dalšího zaměstnání cizince, který je držitelem zaměstnanecké karty. Vydání tohoto závazného stanoviska předchází podrobný průzkum trhu práce zohledňující atributy prodloužovaného pracovního místa ve vztahu k předpokládanému vývoji trhu práce v daném regionu. Na základě takto vydaného stanoviska pak Ministerstvo vnitra ČR rozhoduje o prodloužení nebo neprodloužení zaměstnanecké karty cizince.

Podrobnější statistické údaje týkající se zahraniční zaměstnanosti jsou uvedeny v přílohách č. 4a-d.

9. AGENTURY PRÁCE

V roce 2022 bylo Oddělením agentur práce přijato celkem 699 žádostí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Z toho se v 203 případech jednalo o opakované žádosti fyzických nebo právnických osob, kterým již bylo v minulosti vydáno povolení ke zprostředkování zaměstnání. Oddělení agentur práce požádalo v roce 2022 v 569 případech Ministerstvo vnitra České republiky podle § 60a zákona o zaměstnanosti o součinnost (ve věci vydání závazného stanoviska) a obdrželo

následně celkem 405 souhlasných závazných stanovisek, která tvořila podklad pro udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání žádajícím osobám. V roce 2022 vydalo Oddělení agentur práce celkem 500 rozhodnutí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Významnou částí v rámci rozhodovací činnosti Oddělení agentur práce jsou také řízení ve věci vydání nového rozhodnutí k platnému povolení ke zprostředkování zaměstnání dle § 61 odst. 6 zákona o zaměstnanosti.

Nadále probíhá intenzivní spolupráce Oddělení agentur práce se Státním úřadem inspekce práce, s cílem dosáhnout větší míry dodržování povinností, které ukládá agenturám práce zákon o zaměstnanosti, a dále dodržování i ostatních pracovněprávních předpisů agenturami práce. Tato spolupráce v intenzivní míře pokračovala i v roce 2022. Oddělení agentur práce sdělovalo průběžně Státnímu úřadu inspekce práce skutečnosti zjištěné vlastní úřední činností a podávalo mu podněty ke kontrolní činnosti a k přijetí dalších opatření, které jsou v působnosti Státního úřadu inspekce práce. V této souvislosti je třeba vzít v úvahu, že kontrolní kompetence týkající se dodržování pracovněprávních předpisů má směrem k agenturám práce pouze Státní úřad inspekce práce a jemu podřízené Oblastní inspektoráty práce.

Oddělení agentur práce v uplynulém kalendářním roce, kromě udělování povolení ke zprostředkování zaměstnání, rovněž opětovně průběžně přistupovalo k výkonu správních činností při odejímání již udělených povolení ke zprostředkování zaměstnání, a to z důvodů stanovených zákonem o zaměstnanosti. V uvedeném roce Oddělení agentur práce pravomocně rozhodlo o odejmutí 309 povolení ke zprostředkování zaměstnání.

V porovnání s rokem 2021 se v roce 2022 zvýšil počet přijatých žádostí o povolení ke zprostředkování zaměstnání cca o 1/3 (o 44 žádostí), což bylo způsobeno ústupem koronavirové pandemie, která v roce 2020 a 2021 zasáhla všechna odvětví národního hospodářství.

Nominální údaje za rok 2022 jsou uvedeny v příloze č. 5.

10. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

Cílem realizace aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) je, aby nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti usnadnily vstup nebo návrat na trh práce osobám, které se vzhledem ke svým subjektivním znevýhodněním nedaří na trhu práce umístit do zaměstnání. Jsou to často osoby vyššího věku nebo naopak osoby bez pracovních návyků, osoby se zdravotním postižením, rodiče po rodičovské dovolené, osoby pečující o osobu blízkou nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Z Analýzy nabídky a poptávky na trhu práce vyplývá nutnost zaměřit se na podporu většího souladu a podporu uplatnění nejvíce zastoupených skupin znevýhodněných uchazečů o zaměstnání, včetně osob se zdravotním postižením. V případě podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením je nutné vyvinout úsilí k podpoře jejich uplatnění mimo chráněný trh práce.

Rok 2022 byl dotčen celosvětovou pandemií onemocněním Covid-19 již jen minimálně. Vládní opatření proti šíření nemoci Covid-19 již v roce 2022 nebyly aplikovány, a i vyplácení příspěvků z cíleného programu Antivirus se realizovalo v první polovině roku a v nesrovnatelně nižší celkové částce 1 440 573 tis. Kč v porovnání s předchozími dvěma lety.

ÚP ČR se v roce 2022 ještě více zaměřil na podporu tzv. „flexibilních úvazků“ v rámci APZ, zejména na finanční podporu míst na zkrácený pracovní úvazek. Nově zapracoval do svých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti podporu sdílených pracovních míst, vytvářených v souladu se Zákoníkem práce. Důvodem k tomuto kroku byla jednak snaha o poskytnutí podpory co nejširšímu okruhu obtížněji umístitelných uchazečů o zaměstnání, tak i snaha optimalizovat podporu i pro ty uchazeče o zaměstnání, kteří z různých důvodů nejsou schopni vykonávat pracovní činnost na plný úvazek např. ze zdravotních důvodů nebo z důvodu péče o osobu blízkou. Nástroje a opatření APZ byly v roce 2022 přednostně financovány z projektů spolufinancovaných z prostředků Evropské unie. Bližší informace o jednotlivých nástrojích APZ jsou uvedeny v přílohách 6a, 6b.

10.1 Veřejně prospěšné práce

Během roku 2022 bylo v rámci VPP vytvořeno celkem 6 658 pracovních míst (za stejné období roku 2021 to bylo 9 013 pracovních míst). Nejčastěji byli tímto nástrojem podpořeni uchazeči o zaměstnání dlouhodobě vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání (79,3 % všech podpořených osob) a uchazeči s věkem nad 50 let (44,5 % všech podpořených osob). Početnou skupinou tvořili uchazeči o zaměstnání s maximálně základním stupněm vzdělání. Z uvedeného celkového počtu bylo 4 754 (oproti roku 2021 – 6 967) pracovních míst financováno ze státního rozpočtu a 1 904 (oproti roku 2021 – 2 046) pracovních míst spolufinancovaných z prostředků ESF. Celkem bylo na tento typ pracovních míst umístěno 6 688 uchazečů o zaměstnání, což je o 2 557 méně než v roce 2021. V roce 2022 bylo čerpáno na nástroj VPP z národních prostředků, resp. státního rozpočtu 491 632 tis. Kč (oproti 639 640 tis. Kč v roce 2021). Z projektů spolufinancovaných z ESF bylo čerpáno 200 903 tis. Kč, oproti 319 190 tis. Kč v roce 2021.

10.2 Společensky účelná pracovní místa

V roce 2022 ÚP ČR poskytl příspěvek na vyhrazení 4 419 pracovních míst (za stejné období roku 2021 to bylo 6 156) SÚPM. Na těchto vyhrazených pracovních místech byli podpořeni nejčastěji uchazeči o zaměstnání mladší 30 let, tj. absolventi středních a vysokých škol bez dostatečné praxe, osoby starší 50 let a uchazeči o zaměstnání nezaměstnaní déle než 12 měsíců. Vyhrazená pracovní místa vznikala nejčastěji v administrativně zaměřených profesích a částečně v řemeslné výrobě. Z celkového počtu bylo v roce 2022 finančně podpořeno 480 pracovních míst z národních prostředků, tj. ze státního rozpočtu a 4 010 v rámci projektů Evropské unie.

V roce 2022 bylo čerpáno na vyhrazení pracovních míst z národních prostředků (státního rozpočtu) 35 412 tis. Kč oproti 49 517 tis. Kč v roce 2021. V rámci ESF bylo vyčerpáno 378 109 tis. Kč oproti 222 760 tis. Kč roku 2021.

Příspěvek na zřízení SÚPM byl v roce 2022 poskytnut na vybavení 507 pracovních míst pro uchazeče o zaměstnání, kteří stejně jako u vyhrazených SÚPM, jsou na trhu práce znevýhodněni nedostatečnou praxí v oboru nebo naopak věkem nad 50 let věku.

Celkem bylo v roce 2022 vyčerpáno 22 829 tis. Kč. V roce 2022 nebylo zřízeno žádné pracovní místo u zaměstnavatele. Příjemci příspěvku na SÚPM-SVČ mohou dále získat překlenovací příspěvek, celkem bylo tímto příspěvkem za sledované období podpořeno 16 osob (celkem vyčerpáno 256 tis. Kč).

10.3 Pracovní místa pro OZP na volném trhu práce

V roce 2022 ÚP ČR finančně podpořil zřízení celkem 95 nových PM pro OZP (176 – 2021), na která bylo umístěno od počátku roku 175 OZP a bylo vyčerpáno 7 250 tis. Kč oproti 15 272 tis. Kč v roce 2021. V těchto počtech jsou zahrnuta i pracovní místa pro 5 OZP, které se rozhodli vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. ÚP ČR může zaměstnavateli (ale také OSVČ) poskytnout příspěvek na úhradu provozních nákladů vynaložených v souvislosti se zaměstnáváním OZP. Ve sledovaném období bylo na uvedený příspěvek vyčerpáno 3 293 tis. Kč.

10.4 Příspěvek na regionální mobilitu

Příspěvek na podporu regionální mobility rozšiřuje řadu nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, které ÚP ČR využívá v praxi ke zvýšení šancí na získání práce především dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání mimo své bydliště.

Příspěvek na dojížděku slouží ke zvýšení ochoty uchazečů o zaměstnání nastoupit do zaměstnání i mimo obec, ve které mají bydliště.

ÚP ČR v roce 2022 poskytl 459 (v roce 2021 - 537) uchazečům o zaměstnání příspěvek na dojížděku. Celkem na tento příspěvek vyplatil v roce 2022 ÚP ČR 2 985 tis. Kč (2021 – 2 897 tis. Kč). ÚP ČR v roce 2022 kladl důraz na podporu těch uchazečů o zaměstnání, kteří zdolávají na cestě do zaměstnání ty nejdelší vzdálenosti.

10.5 Investiční pobídky

Investiční pobídky (IP) jsou součástí celkových výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti a jsou poskytovány zaměstnavatelům – žadatelům IP Generálním ředitelstvím ÚP ČR (dále jen „GŘ ÚP ČR“) na základě zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve

znění pozdějších předpisů, a na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. GŘ ÚP ČR poskytuje dvě formy investičních pobídek, tj. hmotnou podporu na vytváření nových pracovních míst (NPM) a hmotnou podporu rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců (RŠ).

V roce 2022 sjednalo GŘ ÚP ČR Dohodu o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst v rámci investičních pobídek se třemi zaměstnavateli ve zpracovatelském průmyslu v celkové hodnotě 33 000 000 Kč, to představuje pokles oproti roku 2021 o 291 067 000 Kč. Při poskytování hmotné podpory ze strany GŘ ÚP ČR byla důležitá personální situace na trhu práce zaměstnavatelů – příjemců IP uzavírat příslušné Dohody na vytváření nových pracovních míst a rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců v rámci investičních pobídek.

Na základě Dohody o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst v rámci investičních pobídek byli podpořeni zaměstnanci na 165 vytvořených nových pracovních místech (oproti roku 2021 pokles o 1 556 nových pracovních míst) ve výši 33 000 000 Kč. Na základě Dohody o hmotné podpoře rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců nebyla vyplacena žádná hmotná podpora pro žádné nové zaměstnance.

Z hlediska regionálního rozložení hmotné podpory NPM v rámci investičních pobídek byl podpořen Ústecký kraj a Moravskoslezský kraj.

10.6 Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se ZP je poskytován čtvrtletně zpětně, resp. po uplynutí příslušného kalendářního čtvrtletí. V roce 2022 bylo na tento příspěvek vyčerpáno celkem 10 011 453 tis. Kč oproti 9 154 299 tis. Kč v roce 2021, kdy bylo čerpání o 857 154 tis. Kč nižší.

K vyššímu čerpání přispělo i usnesení vlády 765 ze dne 14. 9. 2022, kdy došlo od 3. čtvrtletí roku 2022 ke zvýšení maximální částky příspěvku podle ustanovení § 78 a odst. 17 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, o 600 Kč, tj. na 14 200 Kč. Zvýšení příspěvku se týká zaměstnanců, kteří jsou orgánem sociálního zabezpečení uznáni invalidními v prvním, druhém nebo třetím stupni.

Celkové čerpání v roce 2022 v členění dle jednotlivých krajských poboček ÚP ČR je uvedeno v příloze č. 7.

11. REGIONÁLNÍ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ

Regionální projekty přímého přidělení (RIP) realizuje ÚP ČR na základě výzev Operačního programu Zaměstnanost (OPZ), vyhlášených MPSV ČR. Projekty jsou zaměřeny na komplexní řešení situace určité cílové skupiny uchazečů o zaměstnání na trhu práce v regionu při využití více nástrojů a opatření APZ s přihlédnutím k regionálním odlišnostem a dále na realizaci inovativních opatření zaměřených na podporu a zaměstnanost mladých osob do 29 let věku.

V roce 2022 ÚP ČR prostřednictvím svých krajských poboček realizoval 50 RIP. Celková alokace v roce 2022 činila 4 204 043 050,65 Kč. Tyto projekty jsou zaměřeny na specifické cílové skupiny, které jsou ohroženy dlouhodobou nezaměstnaností například z důvodu věku, zdravotního znevýhodnění, péče o dítě nebo závislou osobu nebo v důsledku hromadného propouštění.

Ve všech 50 RIP byly od začátku realizace do 31. 12. 2022 vyčerpány 3 788 260 629,69 Kč, z toho 549 797 770,90 Kč v roce 2022.

11.1 RIP realizované ÚP ČR v rámci OPZ, investiční priority 1.1, výzvy 010

V oblasti podpory 1.1 OPZ - Realizace projektů zaměřených na řešení specifických problémů na regionální úrovni pomocí kombinace nástrojů APZ realizoval ÚP ČR od roku 2015 celkem 38 RIP, z toho 1 RIP byl předčasně ukončen. Aktuálně tedy ÚP ČR realizuje 37 RIP v oblasti podpory 1.1 OPZ s celkovou alokací 2 799 775 233,61 Kč. Tyto projekty cílí prostřednictvím komplexně navržených opatření na zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti osob, které jsou na trhu práce ohroženi například z důvodu věku (celkem 9 RIP), dlouhodobé nezaměstnanosti či z důvodu hrozícího sociálního vyloučení (celkem 11 RIP), zdravotního postižení (celkem 6 RIP), péče o dítě nebo závislou osobu (celkem 10 RIP). Zároveň byl realizován 1 RIP pro uchazeče o zaměstnání, kteří mají zájem zahájit samostatnou výdělečnou činnost, ale postrádají

odbornou pomoc. Od počátku realizace vstoupilo do těchto projektů celkem 38 713 osob (z toho 4 964 v roce 2022) a následně bylo podepsáno celkem 19 953 dohod o poskytnutí příspěvku na SÚPM (z toho 8 065 v roce 2022).

Od počátku realizace do 31. 12. 2022 byly v těchto 37 RIP vyčerpány 2 507 164 359,61 Kč, z toho 381 313 788,84 Kč v roce 2022.

11.2 RIP realizované ÚP ČR v rámci OPZ, investiční priority 1.1, výzvy 004

V oblasti podpory 1.1 OPZ - Realizace projektů zaměřených na řešení specifických problémů na regionální úrovni pomocí kombinace nástrojů APZ realizuje ÚP ČR od roku 2015 11 RIP s názvem „Záruky pro mladé v ... kraji“ a od roku 2019 Záruky pro mladé v Karlovarském / Ústeckém kraji. Aktuálně je tedy v realizaci 13 projektů. Celková alokace v roce 2022 činila 1 404 267 817,04 Kč. Projekty jsou zaměřeny na zvýšení zaměstnanosti specifické věkové skupiny mladých osob do 29 let věku (včetně), a to prostřednictvím realizace cílených nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti.

Od počátku realizace vstoupilo do těchto projektů celkem 15 613 osob (z toho 2 030 v roce 2022) a následně bylo podepsáno celkem 6 764 dohod o poskytnutí příspěvku na SÚPM – Odborná praxe (z toho 522 v roce 2022), na které navázalo 988 uzavřených dohod o poskytnutí příspěvku na mentora (z toho 32 v roce 2022).

Od počátku realizace byla z těchto RIP k 31. 12. 2022 vyčerpána 1 281 096 270,08 Kč, z toho 168 483 982,06 Kč v roce 2022.

12. NÁRODNÍ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ

12.1 Operační program Zaměstnanost (OPZ)

V roce 2022 realizoval ÚP ČR také národní projekty přímého přidělení (NIP) v rámci Operačního programu Zaměstnanost. Prostřednictvím NIP jsou financovány vedle inovativních prvků také standardní nástroje APZ, zejména SÚPM, VPP, rekvalifikace a poradenské činnosti pro uchazeče a zájemce o zaměstnání v evidenci ÚP ČR. Dále

uvedené NIP jsou realizovány v investiční prioritě 1.1 a 1.5 OPZ zaměřené na posílení aktivní politiky zaměstnanosti vyjma projektů v investiční prioritě 1.3 OPZ zaměřených na podporu adaptability pracovní síly, resp. pomoc pracovníkům, podnikům a podnikatelům přizpůsobovat se změnám.

12.1.1 Projekt Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II (VDTP II)

Doba realizace projektu: 1. leden 2016 – 31. srpen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_121/0000597

Hlavním cílem projektu je zvýšení šancí a možností uchazečů a zájemců o zaměstnání evidovaných na ÚP ČR na nalezení nového zaměstnání či změnu zaměstnání a jejich návrat na trh práce. Tento cíl je realizován formou zapojení uchazečů a zájemců o zaměstnání do poradenských programů, které účastníky projektu motivují k návratu zpět na trh práce, zejména dlouhodobě evidované uchazeče, dále realizováním rekvalifikací, jak zabezpečených, tak i rekvalifikací zvolených. V současné době kvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání mnohdy neodpovídají požadavkům zaměstnavatelů. Rekvalifikačních kurzů je využíváno především v případě, kdy má klient nedostatečnou či žádnou kvalifikaci nebo jeho kvalifikace nemá v současné době uplatnění na regionálním trhu práce. Záměrem rekvalifikací tedy je, aby se vybraný klient stal pro zaměstnavatele zajímavým a zaměstnatelným.

Od počátku projektu bylo podpořeno 86 009 osob. Z rozpočtu projektu 1 445 000 000 Kč bylo k 31. 12. 2022 celkem vyčerpáno 994 012 103 Kč, z toho 176 631 501 Kč v roce 2022.

12.1.2 Projekt Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (POVEZ II)

Doba realizace projektu: 1. prosinec 2015 – 31. prosinec 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.52/0.0/0.0/15_021/0000053

Projekt navázal na sérii projektů, jež jsou v ČR realizovány od roku 2009 s cílem podpořit odborný rozvoj zaměstnanců. Projekt má přímou návaznost na projekt POVEZ, který se osvědčil jako jeden z nástrojů podpory dalšího vzdělávání v ČR.

Projekt se zabývá problematikou adaptability pracovní síly v podnicích (i u OSVČ) na neustále se měnící situaci na trhu. Pro zvýšení konkurenceschopnosti a rozšíření činnosti musí zaměstnavatelé disponovat kvalifikovanou pracovní silou. Projekt se podílí

na řešení nesouladu mezi dovednostmi a kvalifikačními předpoklady nabízenými a požadovanými na trhu práce, tedy nedostatečnou flexibilitu pracovní síly (včetně flexibility profesní). Příspěvek je určen na vzdělávací aktivity odborného rozvoje zaměstnanců a jeho výše se odvíjí od pravidel poskytování veřejné podpory de minimis a blokové výjimky. Zároveň je poskytován příspěvek na částečnou úhradu mzdových nákladů, které vynaložili zaměstnavatelé na vzdělávané zaměstnance za dobu účasti na odborném rozvoji.

V průběhu realizace projekt flexibilně reaguje na požadavky zaměstnavatelů a situaci na trhu práce. Vývoj lze spatřit např. v možnosti elektronického příjmu žádostí (webová aplikace), možnosti zapojení potenciálních zaměstnanců, možnost změny místa administrace žádostí dle aktuální vytíženosti pracovišť úřadu, předkládání hromadných žádostí na jednom místě (dle sídla společnosti resp. jedné z provozoven), rozšíření možností vzdělávání zaměstnanců v oblasti tzv. měkkých dovedností a výuky českého jazyka pro zaměstnance ze zahraničí, rozšíření cílové skupiny o osoby zaměstnané na DPČ, možnost vzdělávání elektronickou formou nebo prostřednictvím interních lektorů a dále vzdělávání distanční formou, pokud to bylo vzhledem k charakteru vzdělávací aktivity možné.

K 31. 12. 2022 bylo v rámci projektu podpořeno celkem 86 529 osob. Z rozpočtu projektu 3 999 850 000 Kč bylo k 31. 12. 2022 celkem vyčerpáno 2 763,63 mil. Kč, z toho 325 953 589 Kč v roce 2022.

12.1.3 Projekt Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (PDU)

Doba realizace projektu: 1. leden 2019 – 31. prosinec 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_121/0010247

Předmětem projektu je aktivizovat a pracovní mobilizovat obtížně zaměstnatelné osoby na trhu práce. Projekt řeší socio-ekonomickou situaci jedné z nejohroženějších skupin na trhu práce, a to dlouhodobě nezaměstnané osoby nebo osoby ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností, sociálně vyloučené osoby či osoby ohrožené sociálním vyloučením. Tato cílová skupina trpí kumulací handicapů, které jí ztěžují přístup na volný trh práce. V rámci projektu jsou realizovány klíčové aktivity prostřednictvím nástrojů APZ (poradenství, rekvalifikace, práce na zkoušku, SÚPM a VPP).

K 31. 12. 2022 vstoupilo do projektu přes 16,5 tisíce osob a z celkového rozpočtu projektu 2 096 809 459 Kč bylo vyčerpáno 1 461 391 833 Kč. V roce 2022 bylo vyčerpáno celkem 350 755 880,38 Kč.

12.1.4 Projekt *Iniciativa na podporu mladých uchazečů o zaměstnání (INICIATIVA)*

Doba realizace projektu: 1. leden 2020 – 31. říjen 2022

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.49/0.0/0.0/19_136/0015714

Projekt byl zaměřen na zvýšení zaměstnanosti specifické věkové skupiny mladých osob do 29 let věku (včetně), a to zejména prostřednictvím cílených nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, především realizací odborných praxí s možností poskytnutí příspěvku na mentora a krátkodobých pracovních příležitostí ("Práce na zkoušku") přímo u zaměstnavatelů. Podpora je cílená také na návrat uchazečů či zájemců o zaměstnání do vzdělávacího procesu. Místem realizace projektu byly kraje Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský. Tedy strukturální nezaměstnaností nejvíce postižené regiony České republiky. Z celkové alokace 41 436 010 Kč bylo vyčerpáno necelých 39 mil. Kč, z toho 11 407 648 Kč v roce 2022. Do projektu vstoupilo 764 osob. V projekty byly splněny cílové hodnoty monitorovacích indikátorů.

12.1.5 Projekt *Outplacement (OUT)*

Doba realizace projektu: 1. červen 2020 – 31. červenec 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.52/0.0/0.0/18_093/0017176

Projekt je zaměřen na pomoc zaměstnancům podniků, kteří jsou ohroženi ztrátou zaměstnání nebo jsou již ve výpovědní době a na zvýšení adaptability těchto zaměstnanců pro nalezení nového pracovního uplatnění. Primárním cílem projektu je pomoci zaměstnancům ještě před ukončením jejich pracovního poměru, tedy v době, kdy ještě nejsou nezaměstnaní a nejsou vedeni v evidenci Úřadu práce ČR jako uchazeči o zaměstnání.

Cílové skupině je nabízen balíček podpory za účelem eliminace rizika nezaměstnanosti: poradenství, vzdělávací kurz, rekvalifikace a vzdělávací aktivity, zprostředkování zaměstnání a doprovodná opatření. Zaměstnavatelům jsou refundovány mzdy po dobu, kdy je účastník projektu na některé ze vzdělávacích/rekvalifikačních aktivit. V případě

obsazení pracovního místa účastníkem projektu jsou zaměstnavatelům poskytovány příspěvky na mzdové náklady po dobu až 9 měsíců.

V roce 2022 bylo projektem podpořeno 2 253 osob a k 31.12. 2022 do projektu vstoupilo celkem 5 498 osob. Celkový rozpočet projektu je 864 542 327 Kč. V roce 2022 bylo vyčerpáno 253 968 892 Kč.

12.1.6 Projekt FLEXI (Podpora forem flexibilního zaměstnávání)

Doba realizace projektu: 1. 1. 2021 – 31. srpen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_121/0017211

Smyslem projektu je podpořit vyšší soulad mezi rodinným (soukromým) a pracovním životem a také usnadnit vstup a udržení se na trhu práce. Projekt vychází vstříc osobám, které se z nejrůznějších důvodů (zdravotních, rodinných apod.) nemohou nechat zaměstnat na plný pracovní úvazek. Předmětem projektu je nabídnout flexibilní formy zaměstnání v podobě sdílených pracovních míst a společensky účelných pracovních míst (vč. zkrácených úvazků). Dále je realizován generační tandem v rámci společensky účelného pracovního místa (podpora generační výměny a podpora mezigenerační solidarity na trhu práce) a poskytován příspěvek na zapracování. Účastníkům projektu (uchazečům i zájemcům o zaměstnání) je nabízena podpora formou individuálního přístupu, poradenství a zprostředkování zaměstnání, rekvalifikačních kurzů (realizovaných v jiném projektu nebo v rámci národní APZ) včetně úhrady doprovodných aktivit (cestovní náklady související s účastí na aktivitách projektu nebo na hlídání dětí po dobu účasti na aktivitách projektu).

V roce 2022 bylo touto formou podpořeno 2 113 osob. Do konce roku 2022 bylo z celkového rozpočtu 597 125 200,- Kč vyčerpáno 72 965 401,- Kč.

Vzhledem k situaci na trhu práce, ekonomické a energetické situaci a také vzhledem k nárůstu počtu osob s dočasnou ochranou z důvodu vojenského konfliktu na Ukrajině došlo ke zpomalení realizace aktivit projektů a s tím spojenému čerpání rozpočtu. Významným faktorem bylo také rozpočtové provizorium na začátku roku 2022, kdy nebylo možné uzavírat nové závazky. Zároveň došlo ze strany zaměstnavatelů k poklesu zájmu o spolupráci, toto se projevilo zejména nižším počtem podávaných

žádostí. Z výše uvedených důvodů nebylo možné vyčerpat prostředky v předpokládaném objemu.

12.2 Národní plán obnovy

Realizace aktivit určených k naplnění cílů Národního plánu obnovy byla plánována od ledna 2022. Bohužel při přípravě metodických a programových dokumentů a následné přípravě výzvy došlo na straně MPSV ke zpoždění. MPSV vydalo „Metodiku Vymezení vzdělávacích aktivit způsobilých k financování z Národního plánu obnovy (NPO)“ s účinností od 1. 5. 2022. Na tuto metodiku navázalo Sdělení ředitelky Odboru zaměstnanosti a EU Generálního ředitelství Úřadu práce ČR, č. 7/2022 – „Sjednocení postupu krajských poboček ÚP ČR při vymezení vzdělávacích aktivit způsobilých k financování z Národního plánu obnovy“ účinné od 26. 5. 2022. Pro vzdělávací aktivitu, která je způsobilá k financování z NPO, byla v agendovém informačním systému ÚP ČR implementována požadovaná funkcionalita až v září 2022 (Inf1002: Zavedení projektů Národního plánu obnovy).

V rámci NPO plánuje ÚP ČR realizovat projekty zaměřené na podporu dalšího vzdělávání v oblasti digitálních kompetencí:

- „NPO - Vzdělávám se v DIGI“ (podpora cílených rekvalifikačních kurzů (jak rekvalifikací zabezpečovaných, tak tzv. rekvalifikací zvolených) s cílem zvýšení uplatnitelnosti uchazečů a zájemců o zaměstnání na trhu práce),
- „NPO - DIGI pro firmu“ (podpora kurzů digitálního vzdělávání pro podnikatelské subjekty, zaměstnance, OSVČ, nestátní neziskové organizace, školy, veřejnou správu a místní samosprávu, instituce služeb zaměstnanosti vyjma MPSV a jeho OSS a vyjma ÚP ČR, spolupracující organizace a jejich pracovníky, znevýhodněné osoby a zadavatele, poskytovatele a další subjekty působící v oblasti sociálního začleňování/sociálních a zdravotních služeb a v neposlední řadě pro profesní a podnikatelská sdružení),
- „NPO - Kurz digitálního vzdělávání“ (podpora kurzů digitálního vzdělávání prostřednictvím Databáze rekvalifikací a dalšího vzdělávání).

Dne 30. 11. 2022 byla vyhlášena „Výzva Národního plánu obnovy č. 31_22_041 Rekvalifikace realizované ÚP ČR v oblastech digitálních dovedností (IT)

a dovednostech potřebných pro Průmysl 4.0“ společně se Specifickými pravidly pro žadatele a příjemce pro investici 3.3.1.

V rámci NPO bylo v roce 2022 vyčerpáno 2 926 150 Kč.

13. SYSTÉMOVÉ PROJEKTY PŘÍMÉHO PŘIDĚLENÍ

Systémové projekty přímého přidělení (SIP) jsou projekty, jejichž cílem je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti. Projekty realizuje ÚP ČR na základě výzvy OPZ v investiční prioritě 1.4.

13.1 Projekt Efektivní služby zaměstnanosti (EFES)

Doba realizace projektu: 1. únor 2016 – 30. listopad 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0000056

Hlavním cílem projektu je zefektivnit poskytované služby ÚP ČR formou zajištění kvalitního zázemí a podmínek zaměstnancům ÚP ČR. Dílčích cílů je průběžně dosahováno prostřednictvím:

- pravidelné aktualizace vytvořených metodik, zkvalitnění a posílení přenosu informací a služeb směrem ke klientům a pracovníkům ÚP ČR,
- realizace kazuistických seminářů,
- zřízení a vybavení INFOcenter ÚP ČR,
- posílení personálních kapacit,
- zvyšování kompetencí zaměstnanců ÚP ČR a
- zajištění technického vybavení pro členy realizačního týmu ve smyslu zkvalitnění a zefektivnění práce s klientem ÚP ČR.

Realizací kazuistických seminářů (sdílení příkladů dobré praxe) je zajištěn přenos informací, odborný růst účastníků a posilování kontaktů mezi útvary ÚP ČR. V průběhu roku 2022 byly semináře a vzdělávací kurzy realizovány prezenčně i v online režimu. V roce 2022 bylo realizováno celkem 514 kazuistických seminářů pro více než 3000 účastníků.

Zřízením INFOcenter na vybraných pracovištích ÚP ČR se zpřístupňují služby ÚP ČR a usnadňuje se široké veřejnosti orientace v rozsáhlé agendě činností, kterou ÚP ČR zajišťuje. V roce 2022 byl realizován kurz Finanční gramotnosti v 19 bězích pro 244 zaměstnanců a dále byla také zahájena realizace supervizí pro vybrané zaměstnance ÚP ČR.

Specialisté monitoringu realizují na základě požadavků zaměstnavatelů předvýběrová a výběrová řízení, na seminářích pro zaměstnavatele informují o novinkách z ÚP ČR a vybírají témata, která reflektují situaci na trhu práce daného regionu. Ve všech regionech organizují miniburzy a burzy práce. V rámci publicity projektu pokračovalo natáčení videospotů pro externí komunikaci s klienty ÚP ČR. Byly také realizovány informační kampaně na propagaci poskytovaných služeb ÚP ČR.

Z rozpočtu projektu 1 006 990 336,27 Kč bylo k 31. 12. 2022 celkem vyčerpáno 839 847 082 Kč, z toho 151 658 014 Kč v roce 2022.

13.2 Projekt Evropské služby zaměstnanosti ČR II (EURES ČR II)

Doba realizace projektu: 1. únor 2016 – 30. červen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0000054

EURES – Evropské služby zaměstnanosti představují jednu z nejdůležitějších iniciativ veřejných služeb zaměstnanosti na evropském trhu práce. Službu zajišťuje více než 900 EURES poradců na území států EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska. V rámci ÚP ČR v ČR působí na 30 EURES poradců.

Zájemci o práci v zahraničí zde mohou získat komplexní informace o pracovních příležitostech a životních a pracovních podmínkách v členských zemích. EURES ČR také spolupracuje se zaměstnavateli, kteří nemohou najít vhodné kandidáty na tuzemském pracovním trhu. V neposlední řadě EURES poradci pomáhají jak pracovníkům z evropských zemí, kteří hledají uplatnění na pracovním trhu v ČR, tak českým občanům, kteří zvažují návrat zpět do vlasti.

První dva měsíce roku 2022 byly ve znamení zajištění stabilního fungování v oblasti poskytování služeb EURES, a to především v návaznosti na ukončení proti-pandemická opatření. Hlavním cílem v tomto období bylo co nejrychleji navázat na připravované

projekty bilaterální spolupráce s Itálií a Španělskem, které měly za cíl zatraktivnit český trh práce pro zahraniční pracovníky.

Po zahájení vojenské operace vojsk Ruské federace proti Ukrajině směřovaly veškeré snahy jak GŘ, tak EURES k zmírnění dopadů uprchlické krize a celkově pomoci Ukrajině v tomto komplikovaném období. Poradci EURES, včetně užšího realizačního týmu se aktivně podíleli na poskytování pomoci ukrajinským uprchlíkům, k těmto účelům byli využíváni především pro své jazykové znalosti a zkušenosti s prací se zahraničními klienty. Tyto činnosti byly následně legitimizovány aktivací směrnice o dočasné ochraně, která de jure převedla držitele víz na dočasnou ochranu do jurisdikce EURES. Byli tedy postaveni na roveň občanům EU a jako takoví mohli využívat celého repertoáru služeb EURES, vyjma zprostředkování práce v zahraničí.

Nad rámec výše uvedeného probíhalo běžné poskytování služeb EURES, a to bez větších komplikací. Poradci se účastnili poradenských dnů, měli přednášky ve školách a dalších zařízeních, účastnili se pracovních veletrhů, a to jak domácích, tak zahraničních. Většina pracovních veletrhů se postupně vracela do on-site, tedy podoby za fyzické účasti návštěvníků.

V oblasti vzdělávání se realizační tým EURES účastnil jazykové výuky, která začala v květnu, dále se poradci a další členové realizačního týmu účastnili školení, jak domácích, tak evropských. Školení probíhala ve fyzické nebo online formě.

V průběhu roku byly posilovány vztahy EURES CZ s ostatními evropskými sítěmi působícími na území ČR, dále pak byly posilovány vztahy s dalšími státními institucemi, jakými jsou např. CzechInvest, Hospodářská komora, Svaz průmyslu a další.

Klíčovou akcí pro síť EURES v roce 2022 bylo neformální setkání EURES organizované v rámci českého předsednictví v Radě EU, které se uskutečnilo v listopadu v Praze. Klíčovými tématy zasedání bylo zvládnutí ukrajinské krize a 4. průmyslová revoluce. Na jednání navázalo pravidelné setkání organizované ELA.

V oblasti PR a marketingu se komunikační strategie EURES CZ soustředila na propagaci českého trhu práce, podporu zaměstnanosti mládeže a celkově zviditelnění služeb EURES pro mládež (stáže, dobrovolnictví apod.). Dále byla maximální pozornost věnována pomoci Ukrajině a ukrajinským uprchlíkům pobývajícím na území ČR. Z rozpočtu projektu 154 752 128,- Kč bylo k 31. 12. 2022 celkem vyčerpáno 133 034 362,- Kč, z toho 24 555 101,- Kč v roce 2022.

13.3 Projekt Podpora informačních a poradenských středisek Úřadu práce ČR (PIPS)

Doba realizace projektu: 1. leden 2017 – 31. srpen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0004218

Hlavním cílem projektu je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti prostřednictvím funkčních a standardně vybavených Informačních a poradenských středisek (IPS) s dostatečným zázemím personálním, edukačním, prezentačním a diagnostickým.

Dílčí cíle projektu:

- standardizovat vybavení IPS,
- personálně zajistit činnosti IPS,
- aktualizovat metodiky a informační materiály v oblasti kariérového poradenství, jeho poskytování v rámci IPS, realizovat vzdělávání s cílem zvýšit profesionální úroveň poradců,
- standardizovat poskytované služby s cílem prevence nezaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti klientů,
- zabezpečovat nabídku poradenských aktivit (individuálních i skupinových) pro uchazeče a zájemce o zaměstnání,
- posílit roli IPS jako preventivního nástroje nezaměstnanosti zejména u mladistvých a absolventů škol,
- sledovat trendy vývoje na trhu práce a spolupracovat s partnery z oblasti školství, neziskových organizací, trhu práce atd.,
- umožnit účast IPS na dalších aktivitách a projektech v oblasti propagace vzdělávání, vzdělávání dospělých, volby povolání a dalších.

V roce 2022 pokračovala realizace projektu dle harmonogramu. Pozornost byla i nadále zaměřena na realizaci vzdělávacích kurzů prezenčních i online pro poradce a metodiky. Monitorovací indikátor „Celkový počet účastníků“ s cílovou hodnotou 195 podpořených osob byl v tomto roce překročen na hodnotu 240 podpořených osob. Primárně byla realizace projektu zaměřena na přípravu, zpracování a realizaci plánovaných veřejných zakázek. V tomto roce se realizovala veřejná zakázka na nákup multimediálních

dotykových obrazovek a dále byly rozpracovány veřejné zakázky na nákup dataprojektorů a tabletů. V roce 2022 došlo také k prodloužení realizace projektu, a to do 31. 8. 2023.

Z rozpočtu projektu 383 827 479 Kč bylo k 31. 12. 2022 celkem vyčerpáno 286 976 677,66 Kč, z toho 62 862 951,28 Kč v roce 2022.

13.4 Projekt Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce (OZP)

Doba realizace projektu: 1. červen 2017 – 31. květen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0006216

Cílem projektu je zavedení systému práce se skupinou OZP pro zvýšení efektivnosti poskytování služeb této skupině, zefektivnění systému podpory zaměstnávání OZP a poradenství v oblasti přechodu OZP z chráněného na volný trh práce, zavedení systému spolupráce subjektů ovlivňujících zaměstnanost OZP. V rámci projektu budou poskytovány následující služby pro OZP a jejich stávající či potenciální zaměstnavatele:

- poradenství OZP při hledání pracovního uplatnění a získávání potřebných kompetencí pro pracovní uplatnění,
- osvěta a praktická pomoc zaměstnavatelům při náboru OZP ve smyslu vytipování potenciálních zaměstnanců a pracovních míst vhodných pro OZP,
- rozvoj poradenství OZP pro udržení stávajícího pracovního místa a poradenství při změně pracovního místa OZP již umístěným na trhu práce
- rozvoj systému spolupráce zainteresovaných subjektů ve vazbě na uplatnění na trhu práce.

V roce 2022 bylo i nadále prioritou vzdělávání pracovníků ÚP ČR a podpora jejich rozvoje. Neméně důležitou částí byla osvěta a praktická pomoc zaměstnavatelům při náboru OZP ve smyslu vytipování potenciálních zaměstnanců a pracovních míst vhodných pro OZP a spolupráce s organizacemi, které mají vliv na možnost zaměstnávání OZP.

V roce 2022 bylo realizováno 26 běhů v 6 různě lektorsky zajišťovaných kurzech. Kurzy „Legislativa týkající se skupiny OZP“, „Zásady diverzity“, „Elektronické tržiště (NEN)“ a „Základní činnosti sociálních služeb a sociálně terapeutických dílen“ probíhaly online

formou přes aplikaci Microsoft Teams. Kurzy „Poradenský program pro OZP“ a „Informační základ NSD“ probíhaly prezenční formou. V roce 2022 se díky vzdělávacím aktivitám zvýšil počet podpořených osob na 211 osob z cílové hodnoty 188 osob. Z rozpočtu projektu 241 389 891 Kč bylo k 31. 12. 2022 celkem vyčerpáno 224 455 929,93 Kč, z toho 47 985 762,9 Kč v roce 2022.

13.5 Projekt Zavádění systému řízení kvality na Úřadu práce České republiky (KVALITA)

Doba realizace projektu: 1. leden 2020 – 30. červen 2023

Registrační číslo projektu: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0016033

Předmětem projektu je zavádění systému řízení kvality do organizace a systému fungování a řízení Úřadu práce České republiky, a to prostřednictvím zavedení požadavků „Metodického pokynu pro řízení kvality ve služebních úřadech“ schváleného usnesením vlády ze dne 4. dubna 2018. Díky projektu dojde například ke zvýšení efektivity personálních procesů a transparentnosti řízení lidských zdrojů. Celkový rozpočet projektu je 8 624 300 Kč.

14. AUDITNÍ ČINNOST ÚŘADU PRÁCE ČR

Povinnost vykonávat auditní činnost je ÚP ČR uložena zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finanční kontrole“). Oddělení interního auditu generálního ředitelství ÚP ČR realizovalo jednotlivé audity na základě Přílohy č. 1 střednědobého Plánu interních auditů – Roční plán, schváleného generálním ředitelem ÚP ČR. V roce 2022 byla auditní činnost zaměřena zejména na oblasti:

- realizace aktivní politiky zaměstnanosti, společensky účelných pracovních míst, rekvalifikací, příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce, povolování zaměstnávání cizinců v ČR,

evidence a podpory v nezaměstnanosti, a to včetně kompenzace, přeplatků na PvN a PpR,

- poskytování pomoci prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi, které upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a další právní předpisy, zejména zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů,
- poskytování dávek osobám se zdravotním postižením dle zákona č. 329/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- veřejných zakázek a veřejných zakázek v oblasti vzdělávání,
- personalistiky, zejména výběrových řízení na pozice státních zaměstnanců, lustračních osvědčení,
- majetku a inventarizace, skladového hospodářství, pracovních cest, cestovních náhrad a autodopravy,
- registru smluv,
- náhradního výživného.

V roce 2022 bylo zahájeno plánovaných 27 auditů a dále 2 operativně zařazené interní audity. K 31. 12. 2022 bylo dokončeno 27 z nich. K provedeným auditům proběhlo jejich vyhodnocení zejména podle § 31 odst. 3 písm. a), b) zákona o finanční kontrole (zhodnocení obecné kvality vnitřního kontrolního systému, analýza výskytu závažných nedostatků) a byla předložena doporučení ke zkvalitnění řízení provozní a finanční činnosti ÚP ČR a jeho vnitřního kontrolního systému. Implementace, resp. plnění nápravných opatření z provedených auditů, je průběžně monitorováno.

15. KONTROLNÍ ČINNOST ÚŘADU PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY

Úřad práce České republiky (dále jen „Úřad práce ČR“) je správním úřadem s celostátní působností, v němž působí generální ředitelství, krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajské pobočky“), jejichž součástí jsou kontaktní pracoviště. Povinnost vykonávat kontrolní činnost je obecně uložena generálnímu ředitelství, krajským pobočkám a kontaktním pracovištím Úřadu práce ČR zákonem

č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Oprávnění k výkonu kontrolní činnosti generálním ředitelstvím a krajskými pobočkami, potažmo kontaktními pracovišti, vyplývá ze zvláštních právních předpisů, a to konkrétně ze:

- zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“),
- zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“),
- zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“),
- zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“),
- zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finanční kontrole“).

Proces vlastního výkonu kontrolní činnosti se řídí zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, vyjma kontrol zaměřených na využívání příspěvku na péči dle zákona o sociálních službách a kontrol plnění povinnosti uchazeče o zaměstnání dodržovat režim dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu dle zákona o zaměstnanosti, a zákonem o finanční kontrole. Kontrolní činnost je pak zakotvena v Organizačním řádu Úřadu práce České republiky. Postupy kontrolní činnosti jsou podrobně rozpracovány vnitřním předpisem, a to směrnicí generální ředitelky č. 21/2014 Kontrolní činnost v podmínkách Úřadu práce České republiky, která byla nahrazena od 11/2022 novou směrnicí generálního ředitele č. 2/2022, rozhodnutím generálního ředitele č. 20/2014 Postup krajských poboček a kontaktních pracovišť krajských poboček Úřadu práce České republiky při kontrolách vzniklého přeplatku na odvodu do státního rozpočtu při plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, v aktuálním znění, směrnicí generálního ředitele č. 14/2017 Kontrolní činnost v projektu Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II

a rozhodnutím generálního ředitele č. 8/2020 Postup veřejnosprávních kontrol cíleného Programu podpory zaměstnanosti Antivirus, v aktuálním znění. Touto zprávou je vyhodnocena kontrolní činnost jako jedna z činností, která byla v roce 2022 realizována na úrovni generálního ředitelství, 14 krajských poboček a jejich kontaktních pracovišť. Jedná se o kontrolní činnost, která je vykonávána navenek jako součást kontrolního systému, k jehož zabezpečení je Úřad práce ČR jako správní úřad kompetentní. Kontrolní činnost ve sledovaném období byla realizována v souladu se schválenými Plány kontrolní činnosti Úřadu práce ČR na rok 2021 pro I. a II. pololetí, které byly sestaveny na základě plánů kontrol jednotlivých krajských poboček, jimi řízených kontaktních pracovišť a generálního ředitelství, a který byl aktuálně doplňován a upřesňován na základě potřeb:

- vyplývajících ze situace na trhu práce,
- jednotlivých kontrolovaných oblastí,
- a dle podmínek pro výkon kontrolní a inspekční činnosti.

15.1 Kontrolní činnosti a jejich zaměření

Kontroly byly realizovány nejenom na základě Plánu kontrolní činnosti na rok 2022, ale i na základě podnětů doručených Úřadu práce ČR zvenčí. V roce 2022 bylo Úřadem práce ČR vykonáno celkem 8 451 kontrol. V první řadě byla kontrolní činnost zaměřena, tak jak vyplývá ze zákona o finanční kontrole, na využívání finančních prostředků poskytnutých na realizaci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) a dalších forem podpory zaměstnanosti podle zákona o zaměstnanosti, kterými jsou vytvoření pracovních míst pro osoby zdravotně postižené (dále jen „OZP“), částečná úhrada provozních nákladů pracovního místa OZP, podpora zaměstnávání OZP (ustanovení §78a zákona o zaměstnanosti) a v neposlední řadě byla předmětem kontroly nejen oblast realizovaných nových nástrojů APZ podporujících zaměstnanost, ale především cílený program podpory nezaměstnanosti „Antivirus“.

Předmětem kontrol bylo i čerpání finančních prostředků určených na realizaci projektů spolufinancovaných z Evropského sociálního fondu. Tyto kontroly byly zaměřeny na hospodaření s veřejnými prostředky, zejména při vynakládání veřejných výdajů s tím, zda je dodržen příslušným právním předpisem vymezený účel a kritéria hospodárnosti,

účelnosti a efektivnosti. Úřad práce ČR jako poskytovatel veřejné finanční podpory, kterou je oprávněn podle zvláštních právních předpisů poskytovat, vykonává veřejnosprávní kontrolu u žadatelů nebo příjemců této podpory, a to před jejím poskytnutím, v průběhu jejího použití nebo po jejím použití a vyúčtování.

Další kontrolní činností, která byla Úřadem práce ČR realizována, byla kontrola vykonávaná z úrovně krajských poboček Úřadu práce ČR se zaměřením na výši průměrného měsíčního čistého výdělku, a to v rozsahu potřebném pro stanovení výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci, útvary trhu práce kontaktních pracovišť dále vykonaly kontroly uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce (ustanovení § 78 zákona o zaměstnanosti).

V neposlední řadě byly realizovány kontroly na úseku nepojistných sociálních dávek zaměřené na dodržování zákona o státní sociální podpoře, zákona o pomoci v hmotné nouzi, stejně tak bylo zajištěno provádění kontrol zaměřených na využívání státního příspěvku na výkon pěstounské péče. Počet kontrol je uveden v následující tabulce:

Tabulka 2 - Počet kontrol z hlediska oblastí za rok 2022

Kontrola	počet
Průměrný měsíční čistý výdělek	229
APZ, APZ-ESF, ostatní nástroje APZ	4 974
Podpora zaměstnanosti OZP a § 78a	1 559
Uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce	413
Státní příspěvek na výkon pěstounské péče	39
Státní sociální podpora	1 140
Hmotná nouze	97
Celkem	8 451

15.2 Výkon kontrolní činnosti

15.2.1 Kontroly vykonané dle zákona o finanční kontrole Generálním ředitelstvím

Kontrolní činnost na úrovni generálního ředitelství Oddělením kontrolním Odboru kontrolně právního se zaměřením na dodržování pětileté udržitelnosti nových

pracovních míst a podmínek dohod uzavřených mezi poskytovatelem veřejné finanční podpory a příjemci investičních pobídek poskytnutých podle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů, bylo v roce 2022 provedeno celkem 22 kontrol.

15.2.2 Kontroly vykonané dle zákona o finanční kontrole krajskými pobočkami a vybranými kontaktními pracovišti

Kontrolní činnost na úrovni krajských poboček Úřadu práce ČR byla realizována příslušnými věcnými útvary a odděleními specializovaných kontrol dle zákona o finanční kontrole. Věcné útvary krajských poboček, respektive věcné útvary vybraných kontaktních pracovišť, vykonávaly předběžné a průběžné veřejnosprávní kontroly u příjemců veřejné finanční podpory a oddělení specializovaných kontrol, pak následné veřejnosprávní kontroly u příjemců veřejné finanční podpory.

Celkem bylo ve sledovaném období dle zákona o finanční kontrole provedeno z úrovně krajských poboček 6 647 veřejnosprávních kontrol u příjemců veřejné finanční podpory. Z celkového počtu vykonaných veřejnosprávních kontrol bylo 706 (10,62 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol předběžných, 2 503 (37,66 % z celkového počtu kontrol) kontrol průběžných a 3 438 (51,72 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol následných.

- Z celkového počtu vykonaných veřejnosprávních kontrol bylo 1 812 (27,26 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol zaměřeno na dodržování dohod uzavřených v rámci aktivní politiky zaměstnanosti financovaných z prostředků státního (pouze národního) rozpočtu, dalších 3 140 (47,24 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol bylo vykonáno u příjemců veřejné finanční podpory, resp. finančních prostředků určených na realizaci projektů financovaných z Evropského sociálního fondu.
- Krajské pobočky Úřadu práce ČR dále provedly 1 430 (21,51 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) veřejnosprávních kontrol v souvislosti s poskytováním příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením podle ustanovení § 78a zákona o zaměstnanosti a 129 (1,94 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) kontrol zaměřených na čerpání

veřejné finanční podpory na vytvoření pracovních míst pro OZP a částečnou úhradu provozních nákladů pracovních míst pro OZP.

- Krajské pobočky Úřadu práce ČR dále provedly 39 (0,59 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) veřejnosprávních kontrol u příjemců státního příspěvku na výkon pěstounské péče a 97 (1,46 % z celkového počtu veřejnosprávních kontrol) veřejnosprávních kontrol u subjektů poskytujících podklady pro poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi.

V rámci vykonaných veřejnosprávních kontrol bylo krajskými pobočkami a kontaktními pracovišti zjištěno 428 porušení uzavřených dohod APZ a dalších forem podpory zaměstnanosti a 329 porušení bylo zjištěno v souvislosti s kontrolou podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Při kontrole využívání státního příspěvku na výkon pěstounské péče při vykonání 39 veřejnosprávních kontrol byla zjištěna porušení v počtu 27 případů a při veřejnosprávní kontrole u subjektů poskytujících podklady pro poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi bylo zjištěno porušení v 36 případech při vykonání 97 veřejnosprávních kontrol.

Celkem tedy při výkonu veřejnosprávních kontrol bylo Úřadem práce ČR zjištěno porušení v celkovém počtu 820 případů.

15.3 Ostatní kontrolní činnosti Úřadu práce ČR

Pravomoc vykonávat ostatní kontrolní činnost mají v souladu s příslušnými právními předpisy pouze krajské pobočky Úřadu práce ČR, potažmo jejich kontaktní pracoviště. Celkem bylo vykonáno 1 782 kontrol. Kontroly krajských poboček a kontaktních pracovišť Úřadu práce ČR byly zaměřeny na:

- kontrolu výše průměrného měsíčního čistého výdělku, a to pro účely stanovení výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci; v této oblasti provedly ve sledovaném období oddělení specializovaných kontrol krajských poboček celkem 229 kontrol,
- dodržování dohod o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce (ustanovení § 78 zákona o zaměstnanosti), kde v této oblasti bylo provedeno 413 kontrol,

- dodržování zákona o státní sociální podpoře, přičemž v této oblasti bylo provedeno celkem 1 140 kontrolních akcí.

Ostatními kontrolami krajské pobočky a kontaktní pracoviště zjistily celkem 1 459 porušení, z toho na úseku kontrol průměrného měsíčního čistého výdělku to bylo 123 porušení, na úseku státní sociální podpory to bylo 1 314 porušení a v oblasti dodržování dohod o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce 22 porušení.

16. OCHRANA ZAMĚSTNANCŮ PŘI PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

Uspokojování mzdových nároků zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele upravuje zákon o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele č. 118/2000 Sb.

Ve sledovaném období bylo krajskými pobočkami Úřadu práce ČR vyřízeno 2 668 žádostí o uspokojení mzdových nároků. Úřadem práce ČR bylo v roce 2022 vyplaceno celkem 178 545 538 Kč. V roce 2022 došlo k nárůstu čerpání tohoto ukazatele. Bylo podáno více insolvenčních návrhů a z tohoto důvodu bylo doručeno na ÚP ČR více žádostí zaměstnanců o vyplacení dlužných mezd dle zákona č. 118/2000 Sb.

Srovnáním celkového počtu žádostí vyřízených v roce 2021 a v roce 2022 lze konstatovat, že ve sledovaném roce bylo vyřízeno celkem 2 668 žádostí což je o 466 žádostí více než ve stejném období roku předcházejícího, přičemž v roce 2021 bylo vyřízeno 2 202 žádostí.

Vyplacené mzdové nároky podle jednotlivých krajských poboček ÚP ČR jsou uvedeny v příloze č. 8.

17. POVOLOVÁNÍ VÝKONU ČINNOSTI DÍTĚTE

Povolování výkonu činnosti dítěte je upraveno v ustanovení § 121 - § 124 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Ve sledovaném období bylo krajskými pobočkami Úřadu práce ČR přijato celkem 2 779 žádostí o povolení výkonu činnosti dítěte. Srovnáním celkového počtu podaných žádostí v roce 2022 s předcházejícím rokem 2021 lze konstatovat, že v roce 2022 bylo vyřízeno o 551 žádostí méně, neboť v roce 2021 činil celkový počet žádostí 3 330.

Z níže uvedené tabulky vyplývá, že v rámci vedených správních řízení vydaly krajské pobočky Úřadu práce ČR v roce 2022 celkem 2703 rozhodnutí, kterými povolily výkon činnosti dítěte, 20 řízení bylo zastaveno a došlo k 1 nepovolení výkonu činnosti dítěte. Krajská pobočka v Příbrami odmítla jednu z žádostí, neboť nesplňovala ustanovení § 121 odst. 1 zákona č. 434/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, jelikož dotčený byl starší 15 let se splněnou povinnou školní docházkou. Nesoulad mezi počtem podaných žádostí a počtem vydaných rozhodnutí je způsoben zejména lhůtou pro vydání správního rozhodnutí.

V rámci povolování výkonu činnosti dítěte celorepublikově převažovaly žádosti na činnost uměleckou, kulturní a reklamní.

Nejvíce žádostí o povolení výkonu činnosti dítěte bylo, stejně jako v loňském roce, podáno na krajské pobočce pro hl. m. Prahu.

Přehled o podaných žádostech a vydaných rozhodnutí o povolování výkonu činnosti dítěte je uveden v následující tabulce:

Tabulka 3 - Přehled o podaných žádostech a vydaných rozhodnutích o povolení výkonu činnosti dítěte

Povolování výkonu činnosti dítěte za rok 2022		
Krajská pobočka	Počet podaných žádostí	Počet vydaných rozhodnutí o výkonu činnosti dítěte (povolení i nepovolení)
pro hlavní město Prahu	1 378	1337
v Brně	153	153
v Českých Budějovicích	52	52
v Hradci Králové	33	30
v Jihlavě	14	14
v Karlových Varech	19	18
v Liberci	67	67
v Olomouci	57	57
v Ostravě	151	135
v Pardubicích	27	23
v Plzni	164	158
v Příbrami	518	517
v Ústí nad Labem	126	126
ve Zlíně	20	16
CELKEM	2 779	2 703

18. STÍŽNOSTI A PODNĚTY

18.1 Stížnosti

Fyzické a právnické osoby nebo skupiny osob mají právo obracet se na Úřad práce ČR, jako správní úřad, se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo postupu Úřadu práce ČR.

Vyřizování stížností zajišťují Odbor kontrolně právní generálního ředitelství a Odbory kontrolně právní krajských poboček Úřadu práce ČR dle jejich příslušnosti. Jednotlivé útvary Úřadu práce ČR šetří a vyřizují stížnosti a podněty týkající se jejich činnosti.

Ve sledovaném období bylo generálnímu ředitelství a krajským pobočkám Úřadu práce ČR, potažmo jejich kontaktním pracovištím, doručeno celkem 1 033 stížností a z roku

2021 pak bylo převedeno do roku 2022 k vyřízení 70 stížností, tj. celkem bylo vyřizováno 1 103 stížností. Z tohoto počtu bylo 36 stížností předloženo nadřízenému správnímu orgánu k přešetření způsobu vyřízení, 23 stížností bylo zpět vzato stěžovateli, 20 stížností nebylo prošetřeno z důvodu jejich nekonkrétnosti a nedoplnění vyžádaného doplnění ze strany stěžovatele a 6 stížností bylo postoupeno jinému správnímu orgánu z důvodu nepříslušnosti.

Ve sledovaném roce bylo vyřízeno Úřadem práce ČR 915 stížností přijatých v roce 2022 a 70 stížností převedených k vyřízení z roku 2021, tj. celkem 985 stížností a 118 stížností bylo převedeno k vyřízení do roku následujícího. Z uvedeného počtu 985 vyřízených stížností jich 900 směřovalo proti postupu a nevhodnému chování (161 stížností bylo vyhodnoceno jako důvodných, 73 stížností částečně důvodných a 666 stížností nedůvodných).

Podané stížnosti svým obsahem zpochybňovaly:

- postup Úřadu práce ČR nebo chování jeho zaměstnanců,
- postup nebo chování zaměstnanců jiných správních orgánů; tyto stížnosti byly postoupeny příslušným správním orgánům k dalším úkonům.

Přehled vyřízených stížností podaných u jednotlivých krajských poboček ÚP ČR a generálního ředitelství jsou uvedeny v příloze č. 9.

18.2 Zaměření stížností

Z pohledu zaměření jednotlivých stížností lze zkonstatovat, že:

- nejvíce stížností směřovalo svým obsahem proti činnostem souvisejících s vyřizováním nepojistných sociálních dávek. Z celkového počtu 985 vyřízených stížností to bylo 686 stížností, které svým obsahem zpochybňovaly postup správního orgánu při vyřizování žádostí o nepojistné sociální dávky. Nejčastěji uváděným problémem byly průtahy při vyřizování žádostí o konkrétní nepojistné sociální dávky a jejich vyplácení se zpožděním (dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a dávky státní sociální podpory).
- Dalším okruhem stížností byly ty, které směřovaly proti činnostem souvisejících s vykonávanými agendami v rámci zaměstnanosti. Celkem bylo vyřízeno, jak

vyplývá z evidencí vedených krajskými pobočkami Úřadu práce ČR a generálním ředitelství, 196 stížností zaměřených na uvedenou oblast. Konkrétně se jednalo zejména o problematiku týkající se rekvalifikací, podpory v nezaměstnanosti, vyřazení uchazeče z evidence uchazečů o zaměstnání, neschválení příspěvků aktivní politiky zaměstnanosti a poradenství.

- Nejméně stížností bylo identifikováno jako stížnosti ostatní, kterých bylo vyřízeno 103. Konkrétně se jednalo o problematiku týkající se nedodržování úředních hodin, nezvedání telefonů, nevhodné podmínky pro klienty na některých pracovištích Úřadu práce ČR apod.

Napříč výše uvedenými oblastmi byly směřovány stížnosti proti nevhodnému chování zaměstnanců Úřadu práce ČR.

Přehled počtu stížností vyřizovaných jednotlivými krajskými pobočkami a generálním ředitelstvím je uveden v následující tabulce č. 4.

Tabulka 4 - Přehled počtu vyřízených stížností jednotlivými krajskými pobočkami a generálním ředitelstvím – porovnání rok 2021 a rok 2022

KrP/ GŘ	Počet vyřízených stížností v r. 2021 včetně stížností převedených z roku 2020	Počet vyřízených stížností v r. 2022 včetně stížností převedených z roku 2021
Generální ředitelství	56	75
KrP pro hlavní město Prahu	203	319
KrP v Příbrami	52	85
KrP v Českých Budějovicích	26	29
KrP v Plzni	15	27
KrP v Karlových Varech	28	26
KrP v Ústí nad Labem	54	63
KrP v Liberci	22	49
KrP v Hradci Králové	21	35
KrP v Pardubicích	13	10
KrP v Jihlavě	9	9
KrP v Brně	73	99
KrP v Olomouci	44	48
KrP v Ostravě	91	92
KrP ve Zlíně	18	19
CELKEM	725	985

18.3 Petice

Ve sledovaném období nebyla podána u Úřadu práce ČR žádná petice.

18.4 Podněty

V roce 2022 bylo u Úřadu práce ČR podáno celkem 1 108 podnětů, z toho 285 podnětů týkajících se oblasti zaměstnanosti, 705 podnětů týkajících se oblasti nepojistných sociálních dávek a 118 podnětů týkajících se dalších činností Úřadu práce ČR.

Přehled podnětů dle oblastí je uveden v příloze č. 10.

19. POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ

Úřad práce ČR plní svou povinnost jako povinný subjekt ve smyslu § 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“).

Poskytování informací je upraveno vnitřním řídicím aktem - Směrnicí generální ředitelky č. 11/2014 ve znění Dodatku č. 1 a Dodatku č. 2. Informace jsou poskytovány jak generálním ředitelstvím, tak jednotlivými krajskými pobočkami Úřadu práce ČR, přičemž odpovědným útvarem za poskytování informací je příslušný Odbor kontrolně právní.

V roce 2022 Úřad práce ČR přijal celkem 267 písemných žádostí o poskytnutí informací podaných v režimu zákona (tedy o 22 žádostí méně než v předešlém roce 2021). Z výše uvedeného počtu přijatých žádostí bylo celkem 59 žádostí v souladu s ustanovením § 15 zákona odmítnuto nebo částečně odmítnuto (odmítnuto bylo 30 žádostí a částečně odmítnuto celkem 29 žádostí). Důvodem, pro který byly některé žádosti odmítnuty nebo částečně odmítnuty, byla zejména ochrana osobních údajů či skutečnost, že se jednalo o dotaz na názor, či že požadované informace nebyly předmětem žádné evidence, resp. nebyly statisticky sledovány a jednalo by se o vytváření nových informací.

Žádosti se týkaly především oblastí souvisejících s problematikou volných pracovních míst, zákonných nároků na podporu v nezaměstnanosti, nároků na nepojistné sociální dávky, postupu při vyřizování stížností a podnětů, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele dle zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů či dotazů v souvislosti s „Lex Ukrajina“ a s ním souvisejícími novými dávkami a agendami.

Na mnoha pracovištích docházelo rovněž k opakovanému podávání žádostí od jednoho žadatele mnohdy i se shodným obsahem. Někdy byly dotazy žadatele směřovány ve stejný okamžik na několik krajských poboček současně.

Nejvíce žádostí o informace bylo vyřizováno generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR, druhým nejvytíženějším pracovištěm pak byla krajský pobočka Úřadu práce pro hl. m. Prahu.

Přehled o poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím je uveden v příloze č. 11.

20. NAKLÁDÁNÍ S POHLEDÁVKAMI ÚŘADU PRÁCE ČR

Základním právním předpisem pro vymáhání pohledávek je zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Vymáhání pohledávek Úřadu práce ČR je pak upraveno vnitřním řídicím aktem – Směrnicí generální ředitelky č. 22/2014 ve znění Dodatků č. 1 až č. 5. Pohledávky na Úřadu práce ČR vznikají v několika oblastech, zejména v oblasti zaměstnanosti (přeplatky na podporách v nezaměstnanosti, kompenzace odstupného vyplacené za zaměstnavatele, náklady rekvalifikací aj.), tak v oblasti nepojistných sociálních dávek (přeplatky na dávkách státní sociální podpory, hmotné nouze, příspěvku na péči, pěstounských dávek a dávek pro zdravotně postižené, na náhradním výživném), dále v oblasti ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele (pohledávky na vyplacených mzdových nárocích a odvodech podle zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), v oblasti výživného (pohledávky na výživném rodičů dětí svěřených do pěstounské péče, pohledávky na výživném z titulu náhradního výživného). Pohledávky též vznikají v oblasti uložených pokut podle procesních předpisů (správní řád, daňový řád) a také v oblasti občanskoprávní.

Z výše uvedených typů pohledávek lze upozornit na postupně přibývajících pohledávek souvisejících s výkonem agendy dle zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o náhradním výživném“), ať již pohledávky z titulu přeplatků na dávce náhradního výživného či, a to především, z titulu přechodu pohledávky na stát z původního věřitele, jímž je oprávněná osoba a příjemce vyplacené dávky náhradního

výživného. Zákon o náhradním výživném je účinný od 1. 7. 2021 a s ohledem na jím stanovené podmínky vyplácení náhradního výživného, kdy jednou z nich je omezení na maximálně 24měsíčních výplat (dávek), je zjevné, že v průběhu roku 2023, zejména v jeho druhé půli, dojde k výraznému nárůstu počtu případů, v nichž bude realizováno nezbytné řízení o přechodu pohledávky na stát a následně se stanou předmětem vymáhání. Případy, v nichž došlo k zániku nároku na náhradní výživné dříve než po zmíněných 24měsíčních výplatách, se již průběžně objevovaly a jsou uvedeny v příloze. V obecné rovině platí, že Úřad práce ČR část pohledávek předává k vymáhání dle daňového řádu v rámci dělené správy Celní správě ČR, část pohledávek vymáhá sám, a to buď v režimu daňového řádu (pohledávky, kde je Úřad práce ČR exekučním orgánem) anebo v režimu nedaňovém (občanskoprávní cestou).

Celková výše pohledávek předaných krajskými pobočkami Úřadu práce ČR k vymáhání Celní správě ČR v roce 2022 činila 62 215 272,16 Kč.

Úspěšnost vymáhání pohledávek závisí zejména na struktuře klientely Úřadu práce ČR, kdy často jde o osoby s nízkou možností dluh splácet a se zadlužením i jinými pohledávkami (např. klienti systému hmotné nouze). Vysoký finanční objem tvoří pohledávky vymáhané Úřadem práce ČR v oblasti ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, kdy Úřad práce ČR vyplácí za zaměstnavatele v insolvenční dlužné mzdové nároky – v těchto případech je vymáhání závislé na situaci úpadku zaměstnavatele a vývoji insolvenčního řízení, kdy je Úřad práce ČR z majetkové podstaty uspokojen v příslušném pořadí. Další významnou oblastí je oblast pohledávek na výživném rodičů dětí svěřených do pěstounské péče, kde nárůst pohledávek souvisí s nárůstem agendy pěstounské péče. Přehled pohledávek náhradního výživného je uveden v příloze č. 12.

21. EXEKUCE

Exekuce a oddlužení klientů Úřadu práce ČR spravují Oddělení exekucí spadající pod Odbor kontrolně právní krajských poboček. Oddělení zajišťuje v souladu s platnou legislativou provádění srážek z jednotlivých postižitelných dávek vyplácených Úřadem práce ČR (například z podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci, kompenzace,

rodičovského příspěvku, doplatku z rodičovského příspěvku, odměny pěstouna, příspěvku při pěstounské péči a dalších), dále eviduje a zpracovává doručené exekuční příkazy a usnesení včetně usnesení ve věci oddlužení, zajišťuje komunikaci a součinnost s exekutorskými úřady a ostatními správními orgány.

V průběhu roku 2022 se sledoval celkový počet exekucí a počet nových exekucí doručených na Úřad práce ČR. K lednu roku 2022 evidoval Úřad práce ČR celkový počet 661 681 aktivních exekucí, z toho bylo 10 379 nově došlých exekucí za první kalendářní měsíc nového roku. V prosinci roku 2022 pak počet aktivních exekucí činil již 677 190, z toho bylo v prosinci 7 720 nových exekučních příkazů. V průběhu roku tak došlo k nárůstu celkového počtu evidovaných exekucí o 15 509.

I přes zdánlivý pokles doručených nových exekučních příkazů v prosinci oproti začátku roku i oproti předešlému sledovacímu období, kdy v roce 2021 rozdíl mezi lednem a prosincem byl 43 172, můžeme pozorovat dlouhodobě stoupající tendenci nárůstu administrativní zátěže v souvislosti s exekučními příkazy. Kromě nových exekučních příkazů bylo doručeno i mnoho jiných dokumentů v souvislosti s životním cyklem exekucí jako je například právní moc exekučního příkazu, aktuální vyčíslení exekučního příkazu, dotaz na součinnost exekutorského úřadu, oznámení o skončení exekuce a změna čísla účtu soudního exekutora.

Právě oznámení změny čísla účtu byl jedním z hlavních problémů v úvodu roku, se kterým se pracovníci exekucí museli vypořádat. V souvislosti se zrušením účtů u bankovní společnosti SBERBANK, narostl počet datových zpráv a s tím související nárůst administrativních úkonů, kdy bylo nutné ručně účty vedené u této banky přepsat a změnit. Systém IS Okcentrum, ve kterém se exekuce zpravují, naštěstí zablokoval všechny odchozí platby na účty této banky, takže nedošlo k neoprávněnému vyplacení. Přesto se změna a ruční úpravy týkaly 39 insolvenčních správců a 16 soudních exekutorů. Ohledně provedení změn účtu bylo třeba projít v rámci celé republiky celkem 57 326 zadaných exekucí v systému IS Okcentrum ve stavu „provádí se“.

Pravděpodobně v souvislosti se změnou zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“), na začátku roku 2022, kdy je dle ustanovení § 55 OSŘ možnost zastavit exekuce po 6 letech, pokud není uhrazena záloha a oprávněný s tím souhlasí, případně pokud oprávněný nezaplatil zálohu 500 Kč na další vedení exekuce, byly po celý rok na Úřad práce ČR nárazově doručovány

desítky až stovky oznámení o skončení exekuce od soudních exekutorů. Kromě výše zmíněné úpravy zákona byla oznámení o skončení exekucí zasílána i v souvislosti s akcemi „Milostivé léto I“ a „Milostivé léto II“, které probíhaly v době od 28. 10. 2021 do 28. 01. 2022 a v době od 01. 09. 2022 do 30. 11. 2022.

Větším problémem, než velké množství datových zpráv však bylo řešení situací v souvislosti se změnou nezabavitelné částky, která se v roce 2022 v návaznosti na parametry, ze kterých se vypočítává, měnila pětkrát. Jedná se tak v oblasti exekucí o mimořádný rok, nejen kvůli dohadům ohledně navýšení nezabavitelné částky po navýšení normativních nákladů zákonem č. 17/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 17/2022“) z ledna 2022. Po navýšení normativních nákladů v lednu 2022 vznikly totiž mezi soudními exekutory i Krajskými soudy dva názory, zda se nezabavitelná částka zvyšuje či nikoliv. Úřad práce ČR zastával po celou dobu názor, že nezabavitelná částka se zvedá v návaznosti na navýšení normativních nákladů. V rozporu, zda se navýšení dle zákona č. 17/2022 týká nezabavitelných částek, udělal jasno až Nejvyšší správní soud České republiky rozhodnutím ze dne 8. 6. 2022, sp. zn. Cpjn 202/2022, který potvrdil stanovisko, které zastával po celou dobu Úřad práce ČR, že zvednutí normativních nákladů zvedne i nezabavitelnou částku.

Naposledy se nezabavitelná částka zvedla s účinností od 1.10.2022 dle nařízení vlády ze dne 21. 09. 2022. Novinkou v tomto nařízení byla i změna nařízení vlády o nezabavitelných částkách, kdy se pro výpočet nezabavitelné částky použila pouze polovina navýšení normativních nákladů na bydlení. Souhrnný přehled exekucí je uveden v příloze č. 13.

22. NEPOJISTNÉ SOCIÁLNÍ DÁVKY

Celý rok 2022 byl ovlivněn prudkým vzrůstem cen plynu a elektřiny a s tím spojený enormní nárůst výdajů domácností na zajištění těchto komodit. Nárůst cen energií se týkal především těch domácností, které měly smlouvy s dodavatelem energií neumožňující fixaci cen. Problém enormního nárůstu dodávky energií vyústil v ukončení činnosti některých dodavatelů energií a přechodu klientů k dodavatelům poslední instance

a tedy uzavírání smluv s novými dodavateli. V souvislosti s výše uvedeným vláda zavedla systém základních a cílených opatření proti drahotě, tzv. deštník proti drahotě a schválila nová zákonná opatření v oblasti nepojistných sociálních dávek. Současně se také rok 2022 nesl v duchu pomoci osobám prchajícím z Ukrajiny, která byla napadena ruskými vojenskými silami. K implementaci nových legislativních změn v oblasti NSD byly v průběhu roku 2022 z úrovně GŘ ÚP ČR, realizovány zásadní metodicko – sjednocující porady, workshopy a pracovní skupiny, prioritně u agend hmotné nouze, státní sociální podpory, dávek pěstounské péče a dávek pro osoby se zdravotním postižením a dávek náhradního výživného s důrazem na reálné dopady a na zvýšenou náročnost administrace vybraných typů dávek.

Přehled počtu a objemu vyplacených nepojistných sociálních dávek v roce 2022 je uveden v příloze č. 14a-e.

22.1 Státní sociální podpora a druhy dávek státní sociální podpory

Systém státní sociální podpory (dále jen „SSP“) je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SSP“). Systém SSP chápe rodinu jako soužití rodičů a nezaopatřených dětí ve společné domácnosti. V závislosti na příjmu rodiny jsou poskytovány přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné. Bez ohledu na příjem rodiny se poskytují rodičovský příspěvek a pohřebné.

Fungování systému SSP bylo od začátku roku 2022 ovlivněno enormním a zejména skokovým zvýšením nákladů na dodávky energií a s ním spojená snaha snížit okamžitý dopad zdražování na obyvatele. V důsledku tohoto byly v průběhu roku 2022 přijaty změny v zákoně o státní sociální podpoře na pomoc domácnostem ohroženým tzv. energetickou chudobou.

Dne 18. 1. 2022 vstoupil v účinnost zákon č. 17/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela“) o některých úpravách v oblasti dávek státní sociální podpory, kterým došlo k rozšíření okruhu žadatelů o příspěvek na bydlení a také umožnil vládě změnit pevné

částky normativních nákladů i během roku formou nařízení. Současně od ledna 2022 došlo k navýšení normativních nákladů na bydlení dle nařízení vlády č. 507/2021 Sb. Dne 1. 7. 2022 vstoupil v účinnost zákon č. 203/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela“), který zjednodušil administraci dávkový příspěvek na bydlení s ohledem na rozepisování jednotlivých nákladů na bydlení, pravidelného dokládání ročního vyúčtování energií a služeb spojených s bydlením a četnosti dokládání skutečností rozhodných pro nárok a výši příspěvku na bydlení. Současně došlo k navýšení limitu výše rodičovského příspěvku. (Bližší popis legislativních změn je okomentován dále v textu u jednotlivých dávek). V souvislosti s výše uvedenými změnami a současně také se změnou životního a existenčního minima, které bylo v průběhu roku 2022 dvakrát navýšeno, došlo k rozšíření okruhu příjemců dávek závislých na výši příjmu, zejména přídatků na dítě a příspěvku na bydlení.

Z důvodu digitální transformace veřejné správy ČR byla postupně od července 2022 rozšiřována možnost učinit podání žádosti nebo jiný úkon v elektronické podobě, zejména prostřednictvím zjednodušené on-line žádosti, které může žadatel učinit z pohodlí domova a nezatěžovat se osobní návštěvou ÚP ČR. V souvislosti s tím, byla již zmíněným zákonem č. 203/2022 Sb. přijata možnost v řízení o dávkách státní sociální podpory použít kopie listin. Originál nebo úředně ověřený opis listiny je pak nutné doložit, má-li ÚP ČR pochybnosti o pravosti předložené kopie.

V návaznosti na uvedené legislativní změny a postupnou digitalizaci byly v průběhu roku 2022 pro zaměstnance krajských ÚP ČR připraveny metodické dny státní sociální podpory. Těchto metodických dnů se také zúčastnili zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí. Na těchto jednání se řešila novelizace zákona, případy z praxe a projednávaly se různé podněty. Generální ředitelství ÚP ČR také připravilo v roce 2022 pro zaměstnance ÚP ČR, kteří administrují dávky SSP, školicí aktivity, které se věnovaly nejen samotné administraci dávek SSP, ale byly na nich prezentovány všechny novinky k oblasti dávek SSP. Obsahem školení byly praktické ukázky zadávání žádostí do aplikace a obsahem navazujícího semináře byly základní pojmy a ustanovení ze zákona o SSP, vedení správního řízení, informační servis k Portálu MPSV, Sharepointu, přehled vnitřních řídicích aktů atd.

22.1.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je základní, pravidelnou dávkou, poskytovanou rodinám s dětmi, která pomáhá krýt náklady, spojené s výchovou a výživou nezaopatřených dětí. Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem je nižší než 3,4násobek částky životního minima rodiny. O přídavek na dítě lze zažádat až tři měsíce zpětně od měsíce, za který přídavek na dítě náleží. Pro nárok na dávku se posuzuje příjem za předchozí kalendářní čtvrtletí, za příjem se považuje i rodičovský příspěvek. Výše přídavku na dítě se odvíjí od dosaženého věku dítěte a pohybuje se v základní výměře od 630 Kč do 880 Kč měsíčně. V případě, že alespoň jeden z rodičů v předchozím čtvrtletí pracoval jako zaměstnanec, a to s příjmem minimálně ve výši životního minima měsíčně, je možné navýšení přídavku na dítě ve výši 500 Kč měsíčně na každé z dětí. Výše životního minima byla v roce 2022 několikrát pozměněna, kdy začátkem roku 2022 byla ve výši 3 860 Kč, od 1. 4. ve výši 4 250 Kč a od 1. 7. byla v částce 4 620 Kč. Navýšení přídavku na dítě o 500 Kč měsíčně ovlivňuje dále např. náhrada mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu nebo snížené odměny od prvního do čtrnáctého kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti (karantény), příjem z dávek nemocenského a důchodového pojištění, podpora v nezaměstnanosti či při rekvalifikaci a příjem z rodičovského příspěvku, pokud je poskytován po vyčerpání peněžité pomoci v mateřství.

22.1.2 Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení (dále jen „PnB“) přispívá na krytí nákladů na bydlení rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy. Poskytování PnB podléhá testování příjmů rodiny za kalendářní čtvrtletí. Nárok na dávku vznikne, pokud náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území Hl. m. Prahy 0,35), nebo pokud součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení. Za příjem se považují i přídavek na dítě a rodičovský příspěvek.

V souvislosti s rostoucími cenami energií, ukončením činnosti některých společností poskytujících dodávky energií a s tím spojeným automatickým přechodem klientů k dodavatelům poslední instance, došlo k několikanásobnému navýšení původních záloh. S ohledem na tuto mimořádnou situaci došlo s účinností od 1. 1. 2022 pro období

od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022 rovněž k navýšení normativních nákladů na bydlení dle nařízení vlády č. 507/2021 Sb.

Zákonem č. 17/2022 Sb., došlo od 1. 1. 2022 k rozšíření okruhu žadatelů o PnB o podnájemce a osoby užívající byt na základě služebnosti, včetně osob, které užívají rekreační objekt k trvalému bydlení. Uvedená novela zrušila povinnost podávat každoročně novou žádost o PnB na období od 1. 7. 2022 do 30. 6. následujícího kalendářního roku, nově je PnB přiznáván na dobu neurčitou. Nadále je tato dávka vyplácena vždy po období kalendářního čtvrtletí (nebo v rámci tohoto kalendářního čtvrtletí po dobu kratší, trval-li nárok na PnB jen po kratší dobu).

Novela rovněž zrušila povinnost rozepisovat náklady za plnění poskytovaná s užíváním bytu na jednotlivé položky. Nadále zůstala povinnost předložit ÚP ČR rozpis nákladů na bydlení podle těchto jednotlivých položek: nájemné, náklady za plyn, náklady za elektřinu a jednou částkou náklady za plnění poskytovaná s užíváním bytu. Došlo však ke zrušení povinnosti rozepisovat tyto náklady na jednotlivé položky.

Nárok na PnB již není podmíněn předložením poskytovatelem služeb vystaveného zúčtování zálohově placených nákladů na bydlení. Povinnost v nákladech na bydlení uvést přeplatky a nedoplatky na nákladech na bydlení však zůstává zachována, případné přeplatky nebo nedoplatky budou započteny do výše nákladů na bydlení tak jako doposud v tom kalendářním čtvrtletí, kdy byly vráceny, nebo doplacený.

Nově se stanoví, že vláda může uložit Ministerstvu průmyslu a obchodu (MPO) ve spolupráci s Energetickým regulačním úřadem (ERÚ) předložit odhad průměrného navýšení úrovně nákladů na energie mezi obdobími od 1. 1. do 31. 12. kalendářního roku předcházejícího období, pro které se výše částek normativních nákladů na bydlení stanoví, a obdobími od 1. 1. do 31. 12. kalendářního roku, pro který se výše částek normativních nákladů na bydlení stanoví. Vláda může s přihlédnutím k tomuto odhadu průměrného navýšení upravit výši částek normativních nákladů na bydlení. Vláda může nařízením zvýšit částky normativních nákladů na bydlení s účinností od prvního kalendářního dne následujícího po jeho vyhlášení, pokud z odhadu provedeného MPO a ERÚ vyplývá významná změna průměrného navýšení úrovně nákladů na energie v průběhu kalendářního roku, pro který se výše částek normativních nákladů stanoví.

S účinností od 1. 10. 2022 se v zájmu snížení administrativního zatížení příjemců PnB skutečnosti rozhodné pro nárok a výši příspěvku na bydlení povinně dokládají jen

jednou za půl roku. Rozhodné období kalendářního čtvrtletí zůstalo zachováno. Vždy bude kalendářní čtvrtletí, kdy se PnB překlopí z minulého období bez toho, že by bylo nutné dokládat příjmy a náklady na bydlení. Platí to pro nárok na PnB v 1. a 3. kalendářním čtvrtletí, není tedy povinnost dokládat rozhodné příjmy a náklady na bydlení za 2. a 4. kalendářní čtvrtletí.

22.1.3 Rodičovský příspěvek

Na rodičovský příspěvek má rodič nárok, jestliže po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o nejmladší dítě v rodině a žadatel o dávku i nejmladší dítě v rodině splňují podmínku trvalého pobytu a bydliště na území ČR. Podle výše denního vyměřovacího základu ke dni narození dítěte může rodič volit výši a tím i délku čerpání rodičovského příspěvku, přičemž celková výše rodičovského příspěvku činí od 1. 1. 2020 částku 300 000 Kč při péči o jedno nejmladší dítě v rodině, při péči o vícero dětí částku 450 000 Kč. Při poskytování této dávky není testován příjem rodiny ani výdělečná činnost pečujícího rodiče.

Od 1. 7. 2022 se posunula maximální měsíční výše rodičovského příspěvku z dosavadních 10 000 Kč na 13 000 Kč pro ty rodiče, kterým není možné (ani jednomu z nich) stanovit k datu narození nejmladšího dítěte v rodině denní vyměřovací základ pro stanovení peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenského v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte podle zákona o nemocenském pojištění, nebo pokud u žádného z rodičů není 70% 30násobku denního vyměřovacího základu vyšší než 13 000 Kč (dosud 10 000 Kč). Dochází tak k možnosti rychlejšího čerpání rodičovského příspěvku v kalendářním měsíci. V důsledku toho dojde ke zkrácení doby pobírání rodičovského příspěvku. Nárok na rodičovský příspěvek i nadále nevzniká pěstounům v evidenci, kterým bylo dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu. Pokud byla dávka obdobná rodičovskému příspěvku vyplacena na totéž dítě v jiném státě, započítá se takto vyplacená částka do celkové výše rodičovského příspěvku (protisouběhové pravidlo).

Nadále probíhá spolupráce mezi Úřadem práce ČR a Českou správou sociálního zabezpečení v oblasti elektronického předávání dat o vzniku a zániku nároku na peněžitou pomoc v mateřství a stanovení denního vyměřovacího základu, který ovlivňuje měsíční výši možné částky při čerpání rodičovského příspěvku. Rodiče

pobírající peněžitou pomoc v mateřství od ČSSZ/PSSZ/MSSZ tedy nemusí dokládat potvrzení o nároku na dávky ovlivňujících nárok a výši rodičovského příspěvku. V případech, kdy peněžitou pomoc v mateřství hradí jiná organizace, rodič má více zaměstnání, je cizincem na území ČR nebo je doložen DVZ otce dítěte, je třeba tištěný dokument dokládat.

Nadále platí, že rodič, kterému zanikl nárok na rodičovský příspěvek z důvodu narození nejmladšího dítěte v rodině, nebo z důvodu vzniku nároku na peněžitou pomoc v mateřství na další nejmladší dítě v rodině, může požádat o jednorázovou výplatu částky rodičovského příspěvku, která nebyla vyčerpána z celkové částky rodičovského příspěvku na dítě, které přestalo být nejmladším dítětem v rodině. Podmínkou je, aby alespoň jednomu z rodičů bylo možné ke dni narození nebo převzetí nejmladšího dítěte stanovit denní vyměřovací základ, nebo aby byl k tomuto datu alespoň jeden z rodičů považován za osobu samostatně výdělečně činnou pro účely důchodového pojištění.

22.1.4 Porodné

Porodné je dávka, kterou se jednorázově přispívá na náklady související s narozením prvního a druhého živě narozeného dítěte. Nárok na porodné má ode dne převzetí dítěte do trvalé péče nahrazující péči rodičů také osoba, která převzala dítě do péče do 1 roku jeho věku, pokud toto dítě bylo prvním nebo druhým dítětem této osoby. Při poskytnutí dávky je testován příjem rodiny v předchozím kalendářním čtvrtletí, který nesmí překročit 2,7násobek životního minima rodiny. Výše dávky na první živě narozené dítě je 13 000 Kč, na druhé živě narozené dítě pak 10 000 Kč.

22.1.5 Pohřebné

Touto dávkou se přispívá na náklady spojené s vypravením pohřbu nezaopatřeného dítěte nebo rodiče nezaopatřeného dítěte. Příjem rodiny se netestuje. Na základě novely zákona č. 358/2022 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, která vstoupila v účinnost 1. 12. 2022 došlo k rozšíření oprávněných osob, které mohou žádat o dávku pohřebného. Nově má nárok na pohřebné osoba, která vypravila pohřeb plodu po potratu nebo plodu po umělém přerušení těhotenství v případě, že bylo

provedeno ze zdravotních důvodů postupem podle zákona o umělém přerušení těhotenství, a pokud plod byl vydán k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví. Na základě novely zákon č. 285 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, Dávka je vyplácena v rámci EU v souladu s Nařízeními EU. Příslušnost k právním předpisům se řídí osobou zemřelého. Dávku poskytuje stát, jehož právním předpisům podléhala (ve kterém byla pojištěna v době úmrtí) zemřelá osoba ve smyslu Hlavy II základního nařízení.

22.1.6 Rodinné dávky vyplácené podle Nařízení EU

Pravidla pro koordinaci rodinných dávek stanovují nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a jeho prováděcí předpis, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009. Mezi rodinné dávky vyplácené podle výše uvedených nařízení EU patří přídavek na dítě, rodičovský příspěvek a příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Porodné, příspěvek na bydlení, odměna pěstouna a další jednorázové dávky pěstounské péče se řadí mezi sociální výhody. V případě splnění podmínek ÚP ČR vyplácí dávky buď z důvodu primární kompetence v plné výši, nebo z důvodu sekundární kompetence jako doplatek dávky, pokud je výše dávky v ČR vyšší než v primárně kompetentním státě. Pokud primárně kompetentní členský stát nereaguje, na základě Nařízení EU začne ČR jako sekundárně kompetentní stát vyplácet doplatek, pokud je mu známa výše dávky v druhém členském státě. Pouze v odůvodněných případech a v případech, kdy druhý z rodičů, který nežije s dítětem ve společné domácnosti, nespolupracuje s primárně kompetentním státem, ČR vyplatí prozatímně celou dávku a následně požádá druhý členský stát o její úhradu. Stejně tak probíhá vzájemná úhrada mezi ČR a dalšími členskými státy v případě, kdy ČR nebo jiný členský stát vyplatil neoprávněně dávky z důvodu, že klient včas nenahlásil zahájení výdělečné činnosti v členském státě, který začal být kompetentním k výplatě. Vzhledem ke skutečnosti, že dne 31. 1. 2020 opustilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska Evropskou unii na základě podmínek sjednaných v tzv. výstupové dohodě, je od 1. 1. 2021 na Spojené království nahlíženo jako na třetí zemi. Pokud tedy dojde k návratu osob ze Spojeného království do ČR, pak dochází k prověření, zda se na osoby vztahuje výstupová dohoda či nikoli. Pokud se na občany vztahuje výstupová dohoda, pak je na ně nahlíženo v souladu s koordinačními nařízeními 883/2004

a 987/2009 a obě strany garantují těmto občanům a jejich rodinným příslušníkům druhé strany zachování práv, kterých dosud požívali na základě unijního práva. Pokud se na ně dohoda nevztahuje, pak je na občany nahlíženo v souladu s národními právními předpisy.

Dne 29. 7. 2022 vstoupila v platnost novela Spolkového zákona o vyrovnání rodinných výdajů (Familienlastenausgleichgesetz 1967) a Spolkového zákona o dani z příjmů (Einkommensteuergesetz 1988). Novelou byly z uvedených zákonů odstraněny paragrafy týkající se indexace rodinných přídavků a dalších daňových výhod pracovníků, jejichž děti žijí v jiném členském státě EU/EHP či ve Švýcarsku. V souvislosti s tím došlo k doplnění ustanovení, jež upravují doplatky rodinných přídavků zpětně od 1. 1. 2019. Doplatky pracovníkům, kterým byly rodinné přídavky a s ní vyplácená daňová sleva na dítě (Kinderabsetzbetrag) indexovány směrem dolů, byly vyplaceny automaticky. Pracovníci, jejichž přídavky byly indexovány směrem nahoru, na základě zásady legitimního očekávání nemusely „přeplatky“ vracet. Od července 2022 pak náleží všem pracovníkům přídavky ve výši, v jaké jsou vypláceny na děti žijící v Rakousku.

Po celý rok 2022 i nadále probíhala výměna informací o sociálním zabezpečení (EESSI) mezi členskými státy EU, k níž se ČR připojila od července 2019. Díky EESSI došlo ke zkrácení času při vyřizování výplaty rodinných dávek s tzv. přeshraničním prvkem, tedy v případech, kdy podléhá výplata rodinných dávek koordinacním nařízením EU a státy EU spolu komunikují elektronicky. Elektronická výměna informací v roce 2022 probíhala mezi ČR a celou řadou evropských států. Do EESSI se již zapojilo cca 23 členských států EU. Systém vede mj. k úspoře času, finančních prostředků vynakládaných na poštovné a k zefektivnění a zkvalitnění vzájemné spolupráce mezi jednotlivými styčnými institucemi.

V roce 2022 bylo zpracováno 135 žádostí o refundace dávek SSP, 107 příjmových a 28 výdajových. K 31. 12. 2022 bylo z ÚP ČR vyplaceno 791 823,12 Kč a přijato 1 086 347,64 Kč.

22.1.7 E-formuláře a elektronické SED

Pro ověřování podmínek pro rodinné dávky v rámci EU (přídavek na dítě a rodičovský příspěvek) se dle Nařízení Evropského společenství stále v některých případech používají tzv. E-formuláře. Formuláře jsou zasílány na ÚP ČR a MPSV zpravidla kompetentními zahraničními institucemi. Zejména jde o:

- Formulář E-001 Žádost o informace, sdělení informace, žádost o formuláře, urgence (všeobecný formulář).
- Formulář E-401 Potvrzení týkající se skladby rodinných příslušníků pro účely přiznání rodinných dávek.
- Formulář E-411 Žádost o informace o nároku na rodinné dávky v členských státech, kde rodinní příslušníci bydlí.

E-formuláře jsou z větší části nahrazeny elektronickými strukturovanými dokumenty upořádanými do jednotlivých toků – BUC (Business use case), pro jednotlivé sektory – FB (Family benefits) = Rodinné dávky, R (Recovery) = Vymáhání, H (Horizontal) – tzv. SED z řady FB. V roce 2022 jsme obdrželi cca 9 900 elektronických případů ke komunikaci ohledně rodinných dávek (FB BUC).

22.1.8 Jednorázový příspěvek na dítě

Dne 1. 7. 2022 nabyl účinnosti zákon č. 196/2022 Sb., o jednorázovém příspěvku na dítě (dále jen „zákon o jednorázovém příspěvku na dítě“), který umožnil vyplatit rodinám jednorázový příspěvek na děti ve výši 5 tisíc korun. Tento zákon byl reakcí na situaci rodin s dětmi, na které dopadaly důsledky rychle rostoucí inflace, jako byly rostoucí ceny energií, potravin a dalších základních potřeb způsobené řadou příčin mimo jiné také stupňující se ruskou agresí na území Ukrajiny.

Cílem zákona o jednorázovém příspěvku na dítě bylo podpořit především děti žijící v rodinách s nižšími a středními příjmy a také samoživitele, kteří byli ohroženou skupinou obyvatel, na něž má přímé dopady rostoucí inflace a rostoucí ceny energií.

Nárok na příspěvek vznikl dítěti, které k 1. 8. 2022 nedovršilo osmnáctého roku věku a které mělo v měsíci červenci 2022 nárok na výplatu přídavku na dítě, který mu náležel za měsíc červen 2022. V těchto případech byla dávka vyplacena automaticky.

Dítě, kterému nevznikl nárok na „automatickou“ výplatu příspěvku má na příspěvek nárok, pokud splní tři základní podmínky vzniku nároku na tuto dávku:

- a. Věkovou – k datu 1. 8. 2022 dítě nesmí dovršit 18 let a dále zakotvuje nárok na příspěvek také dětem, které se narodí po 1. 8. 2022 do konce roku 2022.
- b. Pobytovou – trvalé bydliště a bydliště na území ČR k 1. 8. 2022, u dětí narozených po 1. 8. 2022 ke dni narození dítěte.
- c. Příjmovou – nárok na příspěvek má dítě, které žije v rodině, jejíž příjmy v roce 2021 nepřesáhly jeden milion Kč.

Příspěvek se vyplácel ve výši 5 000 Kč na jedno dítě. Nárok na příspěvek nenáležel dítěti, které bylo v ústavním zařízení pro péči o děti nebo mládež poskytujícím mu plné přímé zaopatření podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Zákon o jednorázovém příspěvku na dítě pozbyl platnosti k 31.12.2022.

22.2 Dávky pěstounské péče

V řízení o dávkách pěstounské péče se postupuje dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“). Dnem 1. 1. 2022 nabyla účinnosti novela ZSPOD, provedená zákonem č. 363/2021 Sb., která se dotkla úprav v nárocích na dávky pěstounské péče. Uvedená novela ZSPOD přinesla zásadní změny v systému dávek pěstounské péče a zároveň přinesla tři nové dávky – dávku pěstounské péče příspěvek při pěstounské péči a dávky pro mladé dospělé odcházející z náhradní rodinné péče nebo z ústavních zařízení zaopatřovací příspěvek opakující se a zaopatřovací příspěvek jednorázový. Pěstounská péče je nově rozlišována pro účely dávek pěstounské péče na zprostředkovanou a nezprostředkovanou pěstounskou péči. Podle typu péče vzniká také nárok na odlišné dávky.

Pro zachování nároku na odměnu pěstouna od 1. 1. 2022 musela osoba pečující ke každému dítěti, kterému poskytuje zprostředkovanou pěstounskou péči, doložit „Oznámení o vhodnosti“, vydané příslušným krajským úřadem podle § 24 odst. 2 písm. a) a odst. 3 ZSPOD. Tento krok přinesl pracovníkům ÚP ČR vysoký nárůst administrativy i jednání s jednotlivými klienty. Zároveň začátkem roku výrazně narostl objem administrativy v souvislosti s vyplňováním Prohlášení poplatníka daně z příjmu

fyzických osob, které je nutné k výpočtu odvodů a ročního zúčtování daně z příjmu dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu u dávky odměna pěstouna.

Všem osobám, které poskytují nezprostředkovanou pěstounskou péči svěřenému nezletilému dítěti, vznikl od 1. 1. 2022 nárok na dávku pěstounské péče příspěvek při pěstounské péči. Těmto osobám zároveň zanikl nárok na odměnu pěstouna ve vazbě na svěřené nezletilé nezaopatřené dítě, kterému poskytují nezprostředkovanou pěstounskou péči k 31. 12. 2021.

Dále v roce 2022 došlo k 1. 4. 2022 a k 1. 7. 2022 k navýšení částek životního a existenčního minima, což mělo dopad na objem vyplacených dávek pěstounské péče – příspěvku při pěstounské péči, a s tím spojený významný nárůst administrativy.

Všechny dávky pěstounské péče byly v roce 2022, i přes složitou a nestandardní situaci spojenou se zaváděním novely ZSPOD do praxe, vypláceny bez větších problémů.

V oblasti dávek pěstounské péče došlo k mírnému meziročnímu nárůstu počtu pěstounů. K 31. 12. 2021 bylo evidováno 13 567 pěstounů (osob pečujících a osob v evidenci).

K 31. 12. 2022 bylo evidováno 3 305 zprostředkovaných pěstounů pobírajících dávku pěstounské péče odměna pěstouna z toho 617 osob v evidenci (pěstounů na přechodnou dobu). K 31. 12. 2022 je evidováno 10 714 nezprostředkovaných pěstounů pobírajících dávku pěstounské péče příspěvek při pěstounské péči. Současně bylo k 31. 12. 2022 evidováno 21 025 dětí svěřených do náhradní rodinné péče pobírajících příspěvek na úhradu potřeb dítěte, z toho 3 390 dětí svěřených do péče jiné fyzické osoby odpovědné za výchovu dítěte dle § 953 občanského zákoníku.

Nadále se, za podpory MPSV ČR, soudy a odbory sociálně-právní ochrany dětí obecních úřadů obcí s rozšířenou působností snažily přednostně umísťovat děti do náhradní rodinné péče namísto umístování dětí v ústavních zařízeních.

Přehled vyplacených dávek pěstounské péče a zaopatřovacího příspěvku za rok 2022 je uveden v příloze č. 14c.

22.2.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do péče osoby pečující nebo do péče fyzické osoby podle § 953 občanského zákoníku.

Je - li nezletilé nezaopatřené dítě během jednoho kalendářního měsíce bezprostředně po sobě svěřeno do péče různých osob pečujících, vyplácí se příspěvek na úhradu potřeb dítěte osobě pečující, která o dítě pečuje po delší část měsíce. Pokud péče různých osob pečujících, kterým je nezletilé nezaopatřené dítě během jednoho kalendářního měsíce bezprostředně po sobě svěřeno, trvala stejnou dobu, určí krajská pobočka ÚP ČR, která o příspěvku na úhradu potřeb dítěte rozhoduje, které z těchto osob se bude příspěvek na úhradu potřeb dítěte vyplácet. Nevznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b nebo vznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b, ale nebylo-li o něj požádáno, nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte se zachovává i po dosažení zletilosti dítěte, nejdéle však do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě podle zákona upravujícího státní sociální podporu, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující. Příspěvek náležející dítěti podle věty první se vyplácí tomuto dítěti od splátky příspěvku na úhradu potřeb dítěte náležející za kalendářní měsíc následující po měsíci, v němž dovršilo zletilosti.

Osobám, kterým vznikl nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte z titulu meritorního rozhodnutí soudu o svěřením nezletilého dítěte do jejich osobní péče dle § 953 občanského zákoníku se z příspěvku na úhradu potřeb dítěte, který je vyplácený těmto osobám, odečítá výživné stanovené soudem rodičům nebo jiným povinným osobám.

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc (platí od 1. 10. 2022):

- 6290 Kč pro dítě ve věku do 6 let,
- 7750 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- 8870 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- 9220 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.

Jde-li o dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí příspěvek na úhradu potřeb dítěte dle následující tabulky, která je platná od 1. 10. 2022:

Tabulka 5 - Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte ve stupních závislosti

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost) Kč
Do 6 let	6 500	7 750	8 240	8 940
6 – 12 let	7 895	9 500	10 130	10 970
12 – 18 let	9 010	10 900	11 595	12 155
18 – 26 let	9 430	11 315	12 015	12 575

22.2.2 Odměna pěstouna

Nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující, která poskytuje dítěti zprostředkovanou pěstounskou péči, a osoba v evidenci. Nevznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b nebo vznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b, ale nebylo-li o něj požádáno, nárok na odměnu pěstouna má i fyzická osoba, která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo osobně pečujícím poručníkem poskytujícím dítěti zprostředkovanou pěstounskou péči, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na odměnu pěstouna má fyzická osoba podle věty druhé též tehdy, jestliže nezaopatřené dítě, které jí bylo svěřeno do péče, nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než tento příspěvek.

Pokud jsou osobou pečující nebo osobou v evidenci oba manželé nebo dva poručníci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich. Na pěstounskou péči vykonávanou druhým manželem nebo poručníkem se pro účely stanovení výše odměny pěstouna podle věty první hledí jako na společnou pěstounskou péči. Jestliže manželům, kteří jsou oba osobou pečující, nebo dvěma společným poručníkům vznikne nárok na odměnu pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. d) nebo podle § 47j odst. 4, mohou manželé nebo oba poručníci společně požádat krajskou pobočku ÚP ČR o přiznání odměny pěstouna oběma manželům nebo oběma poručníkům. Krajská pobočka ÚP ČR v takovém případě přiznává každému z obou manželů nebo každému z obou poručníků odměnu pěstouna ve výši poloviny částky odměny.

S ohledem na formu „odměny pěstouna“, na kterou je z hlediska některých zákonů nahlíženo jako na příjem, zaměstnanci útvarů NSD ÚP ČR museli i v tomto roce osobám

pečujícím, poskytujícím zprostředkovanou pěstounskou péči, a osobám v evidenci napomáhat s vyplňováním „Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti“ a shromažďovat podklady k zajištění ročního zúčtování daně z příjmu za zdaňovací období roku 2021 ve vazbě na zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. V průběhu kalendářního roku 2022 zaměstnanci útvarů NSD ÚP ČR úzce spolupracovali s osobami pečujícími, poskytujícími zprostředkovanou pěstounskou péči, a osobami v evidenci na vyplnění, uplatnění daňových zvýhodnění, podepsání a průběžném zaznamenávání změn v „Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti“ na rok 2022. V návaznosti na časté změny daňových a s nimi souvisejících zákonů, absolvují tito zaměstnanci každoročně vzdělávání v této oblasti. I v roce 2022 zaměstnanci útvarů NSD poskytovali osobám pečujícím a osobám v evidenci metodické poradenství při vyplňování formulářů. Následně z doložených podkladů pracoviště PaM v Jeseníku provedlo roční zúčtování daně z příjmu z dávky odměna pěstouna, vyplacené ve zdaňovacím období roku 2021.

Výpočet výše odměny pěstouna je od 1. 1. 2022 navázán na násobek minimální mzdy v závislosti na počtu svěřených dětí a jejich zdravotním stavu. U zprostředkované pěstounské péče tedy náleží nadále odměna pěstouna, ze které jsou odváděny odvody na sociální a zdravotní pojištění a daně z příjmů (viz § 47k ZSPOD), mění se jen její výše.

22.2.3 Příspěvek při pěstounské péči

Nárok na příspěvek při pěstounské péči má osoba pečující, poskytující dítěti nezprostředkovanou pěstounskou péči. Nevznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b nebo vznikl-li nárok na zaopatřovací příspěvek podle § 50b, ale nebylo-li o něj požádáno, nárok na příspěvek při pěstounské péči má i fyzická osoba, která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo osobně pečujícím poručníkem poskytujícím dítěti nezprostředkovanou pěstounskou péči, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na příspěvek při pěstounské péči má fyzická osoba podle věty druhé též tehdy, jestliže nezaopatřené dítě, které jí bylo svěřeno do péče, nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než tento příspěvek.

Výpočet výše příspěvku při pěstounské péči je navázán na násobek životního minima jednotlivce v závislosti na počtu svěřených dětí, jejich zdravotním stavu a případné subsidiární vyživovací povinnosti osoby pečující. Z této dávky nejsou odváděny odvody na sociální a zdravotní pojištění a daně z příjmů.

22.2.4 Příspěvek při převzetí dítěte

Nárok na příspěvek při převzetí dítěte má osoba pečující, která převzala dítě do pěstounské péče. Nárok na příspěvek při převzetí dítěte mají také pěstouni, kteří převzali dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu. Pro tyto osoby je dávka zastropována maximální výší 40 000 Kč v období posledních 12 kalendářních měsíců přede dnem podání žádosti o tento příspěvek.

Výše této jednorázové dávky určené na nákup vybavení a ošacení pro převzaté dítě činí dle věku dítěte 10 800 - 13 500 Kč (platí od 1. 10. 2022). Příspěvek při převzetí dítěte může být vyplacen stejné osobě na stejné dítě pouze jednou.

22.2.5 Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Na příspěvek má nárok osoba pečující, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, včetně zletilých nezaopatřených dětí, jež zakládají osobě pečující nárok na odměnu pěstouna. Výše příspěvku na zakoupení osobního motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Součet těchto příspěvků poskytnutých osobě pečující v období posledních deseti kalendářních let před dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000 Kč. Pokud osoba pečující do pěti let ode dne, kdy jí byl příspěvek poskytnut, osobní motorové vozidlo, na jehož zakoupení nebo opravu byl příspěvek poskytnut, prodala, darovala, započala je používat pro výdělečnou činnost nebo přestala vykonávat pěstounskou péči, nejde-li o případ, kdy osoba pečující přestala vykonávat pěstounskou péči z vážných zdravotních důvodů, je povinna vrátit poměrnou část příspěvku na zakoupení osobního motorového vozidla odpovídající době z období pěti let, kdy výše uvedené podmínky nesplňovala.

22.2.6 Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Dávka příspěvek při ukončení pěstounské péče byla výše uvedenou novelou zákona od 1. 1. 2022 zrušena. Avšak vzhledem k tomu, že dle § 47r bylo možné o tuto dávku požádat až jeden rok od vzniku nároku zpětně, několik žádostí o tuto dávku bylo podáno ještě v roce 2022 a dávka byla poskytnuta. Výše jednorázového příspěvku činila 25 000 Kč a každé osobě náležela jen jednou.

22.2.7 Zaopatřovací příspěvek

Novela ZSPOD přinesla od 1. 1. 2022 dávky pro mladé dospělé odcházející z náhradní rodinné péče nebo z ústavních zařízení – zaopatřovací příspěvek opakující se a zaopatřovací příspěvek jednorázový.

Výše dávek zaopatřovací příspěvek činí (platné od 1. 10. 2022):

- Zaopatřovací příspěvek jednorázový činí 28 750,- Kč jednorázově,
- Zaopatřovací příspěvek opakující se činí 17 250,- Kč měsíčně a může být vyplácen nejdéle do 26 let věku nezaopatřeného mladého dospělého (typicky po dobu studia).

V období od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2027 si může mladý dospělý při splnění podmínek daných zákonem vybrat, zda bude v tomto období pobírat příspěvek na úhradu potřeb dítěte a jeho bývalý pěstoun odměnu pěstouna nebo příspěvek při pěstounské péči nebo bude mladý dospělý pobírat novou dávku zaopatřovací příspěvek opakující se. V takovém případě pak zaniká nárok na dávky pěstounské péče (odměna pěstouna nebo příspěvek při pěstounské péči a příspěvek na úhradu potřeb dítěte).

Od 1. 1. 2028 pak již bude možné pobírat po zletilosti při splnění zákonných podmínek pouze zaopatřovací příspěvek, nebude na výběr mezi dávkami pěstounské péče a tímto zaopatřovacím příspěvkem.

22.3 Státní příspěvek na výkon pěstounské péče – účelový transfer

Nárok na státní příspěvek na výkon pěstounské péče (dále jen SPVPP), podle § 47d zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, má obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě vydání správního rozhodnutí o úpravě práv a povinností při výkonu pěstounské péče podle

§ 47b odst. 2 ZSPOD nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností, obecní úřad, krajský úřad, nebo pověřená osoba, která uzavřela dohodu o výkonu pěstounské péče podle § 47b ZSPOD. SPVPP je určen na pokrytí nákladů vynakládaných na zajišťování pomoci osobám pečujícím, osobám v evidenci nebo svěřeným dětem a na provádění dohledu nad výkonem pěstounské péče.

Dnem 1. ledna 2022 nabyla účinnosti novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“), provedená zákonem č. 363/2021 Sb., na základě které se zvýšila částka státního příspěvku na výkon pěstounské péče z 48 000 Kč na částku 54 000 Kč za kalendářní rok, pokud pravomocné správní rozhodnutí nebo dohoda o výkonu pěstounské péče trvaly po celý kalendářní rok nebo částku, odpovídající jedné dvanáctině z částky 54 000 Kč, a to za každý kalendářní měsíc nebo jeho část v rámci kalendářního roku, v němž existovalo pravomocné správní rozhodnutí, nebo trvala dohoda o výkonu pěstounské péče. Příjemce státního příspěvku je povinen vrátit část příspěvku za kalendářní měsíce, následující po ukončení dohody o výkonu pěstounské péče nebo zrušení správního rozhodnutí, jen jestliže tato dohoda nebo správní rozhodnutí v kalendářním roce trvaly po dobu kratší než 6 kalendářních měsíců.

Na základě výše uvedené novely je příjemce státního příspěvku na výkon pěstounské péče je povinen nově do 31. 3. kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který byl státní příspěvek vyplacen, předložit krajské pobočce Úřadu práce, která tento příspěvek přiznala, přehled čerpání státního příspěvku náležejícího za kalendářní rok a vrátit případnou část státního příspěvku, kterou nevyčerpal k účelu danému zákonem, na účet krajské pobočky Úřadu práce, která tento příspěvek přiznala. Poprvé budou organizace povinně vracet nevyužitý státní příspěvek s přehledem jeho čerpání za rok 2022 v roce 2023.

Ve sledovaném období bylo na Státní příspěvek na výkon pěstounské péče vyčerpano celkem 658 416 tis. Kč oproti 579 880 tis. Kč v roce 2021, kdy bylo čerpání o 78 536 tis. Kč nižší.

Vyplacené řádné příspěvky na výkon pěstounské péče v členění dle jednotlivých krajských poboček ÚP ČR jsou uvedeny v příloze č. 15.

22.4 Systém dávek pomoci v hmotné nouzi

Systém dávek pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPHN“). Jde o formu pomoci osobám s nedostatečnými příjmy. Jde o opatření, kterým se bojuje proti sociálnímu vyloučení, a kterým se motivují osoby v hmotné nouzi k aktivní snaze zajistit si finanční prostředky pro uspokojení svých životních potřeb. Zákon upravuje poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi, prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi. Dávkami pomoci v hmotné nouzi jsou příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc.

Dne 24. 2. 2022 došlo k ozbrojenému konfliktu na území Ukrajiny vyvolanému invazí vojsk Ruské federace. Již v prvních dnech války začali ukrajinští občané opouštět území Ukrajiny a směřovat do dalších evropských států včetně České republiky. K 10. 1. 2023 opustilo území Ukrajiny podle informací OSN téměř 8 mil osob. K 8. 1. 2023 byla v České republice udělena dočasná ochrana 477 614 ukrajinským uprchlíkům.

Od března 2022 byla osobám prchajícím před válkou na Ukrajině poskytována pomoc ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi v podobě dávky mimořádné okamžité pomoci z důvodu vážné újmy na zdraví. Pro žadatele o dávku byl vytvořen formulář žádosti v ukrajinštině. Na vybraných kontaktních pracovištích ÚP ČR byla občanům Ukrajiny prchajícím před válkou poskytována součinnost při vyplňování žádostí a zajištění podkladů pro tyto žádosti. Vzájemná komunikace byla zajištěna díky zaměstnancům znalých ukrajinštiny nebo ruštiny a dále pak zejména za strany dobrovolníků ovládajících tyto jazyky. Rovněž byly poskytovány informace o možnostech zaměstnání. Žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc bylo podáno 120 tisíc, kdy všechny tyto žádosti musely být vyřízeny nad obvyklý počet žádostí o dávky pomoci v hmotné nouzi. Rovněž se zaměstnanci ÚP ČR podíleli na činnosti Krajských asistenčních center pomoci Ukrajincům (KACPU).

Dne 21. 3. 2022 nabyl účinnosti zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, kterým se stanovuje opatření v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení. Zákon upravuje

opatření v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení, která se vztahují na cizince, kterému byla v České republice poskytnuta dočasná ochrana podle zákona o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace v návaznosti na prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. 3. 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Kromě jiného definoval tento zákon pravidla pro poskytování humanitární dávky a příspěvku pro solidární domácnost.

ÚP ČR se tedy na základě výše uvedeného zákona rozšířila oblast poskytovaných dávek o humanitární dávku a příspěvek pro solidární domácnost, které bylo a je třeba administrovat.

Od 4. 4. 2022 poskytovala Krajská pobočka ÚP ČR v Praze své služby občanům Ukrajiny na speciálním kontaktním místě. Lidé prchající před válkou mohli o humanitární dávku žádat na novém pracovišti v Pražské tržnici v Holešovicích, v hale č. 29 (později i v hale č. 27). Úřední hodiny tohoto pracoviště byly shodné s úředními hodinami ostatních kontaktních pracovišť ÚP ČR. Klientům byl na místě k dispozici tlumočnick. Na kontaktní pracoviště ÚP ČR se v metropoli denně obracely tisíce občanů Ukrajiny, kteří chtěli požádat o humanitární dávku. Tento region tak patřil mezi nejvytíženější, pokud jde o počet klientů z řad cizinců pod dočasnou ochranou. Zároveň, s ohledem na počet obyvatel, měl také jeden z nejvyšších počtů klientů z řad občanů ČR. Toto speciální pracoviště bylo otevřeno proto, aby byly zajištěny důstojné podmínky nejen pro občany Ukrajiny, ale také občany ČR, kterým jsou poskytovány služby ÚP ČR v oblasti zaměstnanosti i nepojistných sociálních dávek. Cílem bylo především odlehčit ostatním pracovištím v rámci hlavního města.

Denně zaměstnanci ÚP ČR odbavili stovky příchozích klientů. V hale č. 27 rovněž fungovala tři pracoviště České pošty, kde si mohli žadatelé o humanitární dávku zřídit Mobilní klíč eGovernmentu. Na základě této Identity občana už nemuseli na pracoviště ÚP ČR osobně a žádosti mohli odeslat ze svého počítače nebo mobilního telefonu. Videonávod, stejně jako další souhrnné informace v češtině i ukrajinštině, byly k dispozici i na webu ÚP ČR ([Pomoc pro občany Ukrajiny a jejich zaměstnavatele \(uradprace.cz\)](https://www.uradprace.cz)).

Dne 1. 7. 2022 nabyl účinnosti zákon č. 203/2022 Sb. kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

Novelou zákona došlo k rozšíření dávky mimořádné okamžité pomoci (MOP) o mimořádnou okamžitou pomoc osobě, kterou postihla jiná událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení nebo nezajištěním základních životních potřeb. Jedná se například o situace spojené s pandemií, finančními problémy, ke kterým došlo v důsledku úhrady nedoplatku za vyúčtování za dodávky energií, nebo situace, kdy vzrostly náklady za energie a domácnost prokazatelně nemá prostředky na jejich úhradu. Výše dávky se stanoví až do výše dvacetinásobku částky životního minima jednotlivce v rámci 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích.

Další změnou, kterou novela přinesla, je možnost orgánu pomoci v hmotné nouzi v rámci správního uvážení nezapočítávat některé druhy příjmů nebo jejich část do rozhodného příjmu pro účely stanovení nároku na dávku, pokud by nebylo s ohledem na účel, pro který má být dávka poskytnuta, spravedlivé započítání těchto příjmů požadovat. Příjmy z důchodů poskytovaných v rámci důchodového pojištění se nově započítávají pouze ze 70 %.

Další důležitou změnou je změna místní příslušnosti. Nově se místní příslušnost krajské pobočky ÚP ČR řídí, pokud není stanoveno jinak, místem, kde osoba bydlí nebo kde se skutečně zdržuje. V případě MOP je místně příslušnou krajská pobočka ÚP ČR, v jejímž správním obvodu došlo k situaci, která vyžaduje poskytnutí mimořádné okamžité pomoci.

V případě podání žádosti o jednorázovou dávku došlo k úpravě období, za které se zjišťuje příjem a sociální a majetkové poměry. Nově je rozhodným obdobím období aktuálního měsíce a 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci. Pokud by nebylo s ohledem na účel, pro který má být jednorázová dávka poskytnuta, spravedlivé požadovat zjišťování a hodnocení příjmů, sociálních a majetkových poměrů za období 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci, může krajská pobočka ÚP ČR určit, že bude příjem, sociální a majetkové poměry zjišťovat a hodnotit za období aktuálního kalendářního měsíce.

Novelou byla zavedena možnost dokládat jako podklady pro vydání rozhodnutí i prosté kopie listin. Má-li orgán pomoci v hmotné nouzi pochybnosti o pravosti předložené kopie, vyzve osobu, která předložila kopii listiny, k předložení originálu nebo úředně ověřeného opisu nebo kopie listiny.

Dále byla zúžena povinnost správního orgánu dát účastníku řízení před vydáním rozhodnutí možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Ta nyní neplatí i v případě, kdy je rozhodnutí vydáváno pouze na základě podkladů, které správnímu orgánu předložila osoba společně posuzovaná s účastníkem řízení (do novely se týkalo pouze podkladů předložených účastníkem řízení), nebo údajů, které jsou vedeny v Jednotném informačním systému práce a sociálních věcí, anebo jedná-li se o situace uvedené v § 49 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

V rámci novely došlo rovněž dílčími úpravami ke zjednodušení správního řízení.

Dne 14. 7. 2022 byla vydána Instrukce náměstkyně pro řízení sekce 7 č. 12/2022 - Sjednocení postupu při aplikaci zákona č. 203/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů – změny v systému pomoci v hmotné nouzi.

V souvislosti s výše uvedenou novelou zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, kterou došlo k rozšíření dávky mimořádné okamžité pomoci o mimořádnou okamžitou pomoc na základě tzv. jiné události, a s ohledem na značný růst ceny energií bylo od 1. 7. 2022 do konce roku 2022 možno poskytnout dávku MOP ve výši 2 000 Kč za jeden kalendářní měsíc osobám, které musely využívat některé zdravotnické prostředky spotřebovávající značný objem elektrické energie, jejichž provoz se tak stal nákladným. Zejména se jednalo o takové situace, kdy byla osoba ohrožena na zdraví v důsledku přerušení dodávek elektrické energie.

MOP byla poskytována osobám využívajícím přístrojové vybavení pro domácí umělou plicní ventilaci zapůjčené zdravotní pojišťovnou. Z důvodu specifčnosti okolností a za účelem usnadnění velice obtížné životní situace žadatelů byl využíván postup podání žádosti na dobu 3 měsíců, aniž by byla nadmíru administrativně zatížen jak žadatel, tak i ÚP ČR. V praxi to znamenalo, že jestliže osoba požádala o dávku v měsíci

červenci 2022 a splnila podmínky pro její nárok, byla jí dávka vyplacena ve výši 6 000 Kč.

Dne 24. 7. 2022 vypukl v Národním parku České Švýcarsko u obce Hřensko rozsáhlý požár lesního porostu, v jehož důsledku došlo k nenávratnému poškození majetku občanů. Občanům, kterým jejich sociální a majetkové poměry neumožňovaly překonat tuto mimořádnou událost, byla poskytována dávka mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi. Mimořádná okamžitá pomoc byla poskytována až do výše 15násobku životního minima, tedy 69 300 Kč.

Začátkem školního roku, jako každoročně, byly ve větším množství administrovány žádosti o MOP na školní pomůcky, adaptační kurzy atd. Možnost poskytnutí MOP je vždy medializována, aby se informace o možnostech této formy pomoci dostala k široké veřejnosti.

Dne 1. 9. 2022 nabylo účinnosti Sdělení vedoucího Oddělení nepojistných sociálních dávek č. 10/2022 - Postup při poskytnutí mimořádné okamžité pomoci k úhradě nezbytného jednorázového výdaje – jistoty (kauce).

Sdělení sjednocuje postupu krajských poboček a pobočky pro hlavní město Prahu ÚP ČR při poskytnutí mimořádné okamžité pomoci k úhradě nezbytného jednorázového výdaje – jistoty (kauce) při vstupu žadatele do standardní formy bydlení, která je v systému sociální ochrany jednoznačně upřednostňovanou formou bydlení.

MOP k úhradě nezbytného jednorázového výdaje lze na úhradu kauce použít pouze v odůvodněných případech. V odůvodněných případech lze u MOP k úhradě nezbytného jednorázového výdaje k zaplacení jistoty také přihlídnout k provizi realitní kanceláře, která je určena pro zprostředkování realitního obchodu.

Nárok na MOP může vzniknout zejména v těchto případech:

- Přejít z nestandardní formy bydlení či jiné podoby absence bydlení (např. lidí z ulice) dle typologie ETHOS do standardní formy bydlení.
- Udržení standardní formy bydlení (jedná se např. o osoby, které přiměřenou formu bydlení již využívají, ale z různých důvodů, např. prodej bytu, ukončení nájmu, podnájmu, stěhování za prací, jsou nuceny se přestěhovat a předchozí pronajímatel

kauci nepožadoval). Současně je možné MOP nepřiznat do nepřiměřené standardní formy bydlení (např. u funkčně nevyhovujícího bytu).

- Ve zvláště odůvodněných specifických případech, kdy, byť se nejedná o přechod do standardní formy bydlení, i přes tuto skutečnost bude přechod do tohoto bydlení představovat zlepšení nepříznivé situace osoby nebo rodiny. MOP je tedy možné v takových situacích přiznat i do jiného než obytného prostoru.
- V případech, kdy dochází např. k domácímu násilí a oběť tohoto násilí potřebuje ubytování jinde, kde je požadována jistota.

Pro účely klientů nepojistného dávkového systému pomoci v hmotné nouzi se MOP k úhradě jistoty tímto sdělením doporučuje poskytovat maximálně do výše trojnásobku nájemného a v případě provize realitní kanceláře lze částku zvýšit maximálně o jednu výši nájemného.

Výše uvedené sdělení také umožňuje v odůvodněných případech poskytnout MOP na zaplacení prvního nájmu (podnájmu), pokud bude tato platba požadována společně se složením jistoty. V této situaci sdělení doporučuje využít MOP jiná událost podle § 2 odst. 4 písm. b) ZPHN nikoliv MOP k úhradě nezbytného jednorázového výdaje. Doporučuje se poskytovat maximálně ve výši jednoho prostého nájmu (bez energií a služeb).

Dne 1. 10. 2022 nabyla účinnosti vyhláška č. 277/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Novelou vyhlášky došlo navýšení částek dietního stravování, o které se zvyšuje částka živobytí osoby, pokud její zdravotní stav vyžaduje podle doporučení příslušného odborného lékaře zvýšené náklady na dietní stravování. Vyhláška stanoví měsíční částky, o něž se částka živobytí zvyšuje, pro jednotlivé typy diet. Částky dietního stravování byly navýšeny o 9,5 %. Aktuálně se tedy částka živobytí osoby, jejíž zdravotní stav podle doporučení příslušného odborného lékaře vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování, zvyšuje měsíčně:

a) u diety nízkobílkovinné	o 1 511 Kč,
b) u diety při dialýze	o 1 095 Kč,
c) u diety nízkocholesterolové	o 1 150 Kč,
d) u diety diabetické	o 1 238 Kč,
e) u diety při onemocnění fenylketonurií	o 2 431 Kč,

f) u diety při onemocnění celiakií	o 3 066 Kč,
g) u diety při osteoporóze	o 1 194 Kč,
h) u diety při laktóзовé intoleranci	o 1 172 Kč,
i) u diety v těhotenství a při kojení do 1 roku věku dítěte	o 1 205 Kč.

Dne 20. 10. 2022 byla vydána Instrukce náměstkyně pro řízení sekce 7 č. 18/2022 – Sjednocení postupu v řízení o jednorázové dávce mimořádné okamžité pomoci podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s odůvodněně zvýšenými náklady na bydlení nebo s nedoplatky v rámci vyúčtování nákladů na bydlení.

V roce 2022 byly dávky pomoci v hmotné nouzi ovlivněny také změnami, k nimž došlo u dávek ze systému státní sociální podpory. Konkrétně se jednalo o změny normativních nákladů na bydlení, kde v průběhu roku 2022 došlo k jejich navýšení, a dále o změny částek životního a existenčního minima, které byly v roce 2022 rovněž navýšeny.

22.4.1 Doplatek na bydlení

Dávka doplatek na bydlení pomáhá, společně s vlastními příjmy občana a příspěvkem na bydlení ze systému SSP, k úhradě odůvodněných nákladů na bydlení. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí. Nárok na dávku má žadatel užívající byt, kterého je vlastník nebo nájemce, a jehož příjem (příjem společně posuzovaných osob) je po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení nižší než částka jeho živobytí (částka živobytí společně posuzovaných osob).

Okruh společně posuzovaných osob je jednotný u dávek příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení a také dávky SSP příspěvku na bydlení. Okruh se jednotně stanovuje podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

22.4.2 Příspěvek na živobytí

Tato dávka pomoci v hmotné nouzi řeší nedostatečný příjem osoby, případně okruhu společně posuzovaných osob, který je dán zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Nárok vzniká za splnění zákonných podmínek, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem osoby či rodiny částky živobytí.

Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností, ale také udělených sankcí. Odvíjí se od částek existenčního a životního minima. Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby nebo rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení.

Příspěvek na živobytí je určen na úhradu potřeb osoby a společně posuzovaných osob na úrovni zabezpečující její základní životní potřeby. Jedná se především o zabezpečení stravy, ošacení, obuvi, základních hygienických potřeb apod.

22.4.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Prostřednictvím dávek mimořádné okamžité pomoci může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, které je třeba řešit bezodkladně. Mimořádná okamžitá pomoc je dávkou jednorázovou, až na výjimku a nenárokovou, na kterou vzniká nárok v okamžiku, kdy je osoba příslušným pracovištěm ÚP ČR uznána za osobu v hmotné nouzi, protože se dostala do některé ze sociálních situací uvedených v zákoně. V odůvodněných případech lze dávku poskytnout opakovaně.

Jde o situace jako:

- osoba neplní podmínky hmotné nouze pro opakované dávky, ale kvůli nedostatku finančních prostředků jí hrozí vážná újma na zdraví;
- osobu postihne vážná mimořádná událost a celkové sociální a majetkové poměry této osoby jí neumožňují překonat událost vlastními silami. Takovou událostí je živelná pohroma, požár, ekologická nebo průmyslová havárie nebo jiná destruktivní událost;
- osoba nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky:

- k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu; k úhradě vstupních lékařských prohlídek např. při nástupu do zaměstnání, na úhradu odůvodněných nákladů na bydlení, není-li doplatek na bydlení (pouze po určitou dobu) a také na vzniklý náklad se stěhováním do přiměřeného bytu a dále také na jistotu (kauci), která souvisí s uzavřením nové nájemní (podnájemní) smlouvy;
- k úhradě nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby;
- k uhrazení odůvodněných nákladů vzniklých v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí;
- osoba nemůže v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků, úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením. Jedná se zejména o osobu, která:
  - je propuštěna z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
  - je po ukončení léčby závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro závislosti, nebo
  - je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo
  - nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.
- osobu postihne událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení nebo nezajištěním základních životních potřeb. Jedná se například o situace spojené s pandemií a s finančními problémy, ke kterým

došlo v důsledku úhrady nedoplatku za vyúčtování za dodávky energií, nebo situace, kdy vzrostly náklady za energie a domácnost prokazatelně nemá prostředky na jejich úhradu.

22.4.4 Sociální šetření a šetření v místě

Šetření v místě u dávek pomoci v hmotné nouzi a při něm získané informace slouží pro účely vyhodnocení nároku na dávky HN. Šetření v místě mohou provádět zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi zařazení na pozici referent NSD i sociální pracovník.

Cílem šetření v místě je zejména ověření rozhodných skutečností uvedených žadatelem při podání žádosti. Zaměřuje se především na sociální a majetkové poměry těchto osob a stanovení okruhu společně posuzovaných osob. Šetření v místě je možné realizovat i neohlášeně, aby byl zjištěn aktuální faktický stav. Ze šetření v místě se sepisuje záznam, který je součástí správního (agendového) spisu a je jedním z podkladů pro rozhodnutí. Sociální šetření je zaměřeno na komplexní prověření situace klienta.

Cílem sociálního šetření je navázání pozitivního kontaktu s klientem i se členy jeho rodiny, který je nezbytný pro analyzování jejich obtížné sociální situace a hledání následných možností a cest vedoucích ke změně problémové sociální situace klienta a jeho uplatnění na trhu práce (k eliminaci závislosti na dávkách pomoci v HN). ÚP ČR plní tzv. distribuční roli, jejíž cílem je mj. směřovat klienta k sociálním pracovníkům obcí, poskytovatelům sociálních služeb apod.

V oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi se sociální šetření realizují na základě konkrétních ustanovení zákona o pomoci v HN. Ze sociálního šetření se sepisuje Záznam ze sociálního šetření, který je součástí spisové dokumentace sociálního pracovníka. Sociální šetření může vykonávat pouze zaměstnanec krajské pobočky zařazený jako sociální pracovník, který splňuje podmínky pro výkon povolání sociálního pracovníka (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Podle § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi oprávněni vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí pouze na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných.

Vykonaná šetření po krajích jsou uvedena v následující tabulce:

Tabulka 6 - Vykonaná šetření za rok 2022 po jednotlivých KrP ÚP ČR (v tis.):

Krajské pobočky	Sociální šetření	Šetření v místě
Praha	0,5	1,8
Brno	0,6	7,0
České Budějovice	1,2	3,7
Hradec Králové	0,1	1,7
Jihlava	0,4	3,0
Karlovy Vary	0,1	4,9
Liberec	0,4	2,9
Olomouc	0,3	6,6
Ostrava	9,8	24,2
Pardubice	1,8	2,8
Plzeň	0,7	2,2
Příbram	0,9	7,2
Ústí nad Labem	3,8	28,6
Zlín	0,3	4,3
Celkový součet	20,9	100,9

22.5 Příspěvek na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením a průkaz pro osoby se zdravotním postižením

Poskytování peněžitých sociálních dávek pro osoby se zdravotním postižením určených ke zmírnění sociálních důsledků zdravotního postižení a k podpoře sociálního začleňování těchto osob a průkaz osoby se zdravotním postižením upravuje zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Příslušný zákon doznal v roce 2021 a v roce 2022 změny s dopady na postupy ÚP ČR (nejen) ve správních řízeních o žádostech o příspěvek na mobilitu, o žádostech o příspěvek na zvláštní pomůcku a o žádostech o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením, resp. o žádostech o změnu nároku na průkaz osoby se zdravotním postižením. Změny byly založeny

zákonem č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 358/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Změny provedené zákonem č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v oblasti právní úpravy příspěvku na zvláštní pomůcku byly dále promítnuty do vyhlášky č. 442/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů.

22.5.1 Příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách

Dávka příspěvek na péči je upravena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSS“). Poskytuje se osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné osoby při zvládnutí zákonem vyjmenovaných deseti základních životních potřeb, kterými jsou mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity, péče o domácnost (tato potřeba se nehodnotí u dětí do 18 let). Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci oprávněným osobám. Vzhledem k postupnému stárnutí populace, rostoucímu počtu starobních důchodců, statisticky prodlužující se době dožití, vývoji dávky za minulé období, když větší část příjemců příspěvku na péči je ve vyšší věkové kategorii a navyšování výše dávky novelami ZSS, lze oprávněně předpokládat, že výdaje na příspěvek na péči i nadále porostou. Proto je třeba s touto tendencí počítat i v následujících letech.

S účinností od 1. 4. 2019 byla stanovena výše příspěvku na péči ve IV. stupni závislosti totožně u osob do 18 let věku a u osob nad 18 let tak, že příspěvek na péči byl poskytován ve výši 13 200 Kč v případě, kdy osobě poskytoval pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle ustanovení §§ 48, 49, 50, 51, 52 ZSS, nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu. V případech, kdy pomoc poskytovali jiní poskytovatelé pomoci uvedení v ustanovení § 7 odst. 2 ZSS,

byl příspěvek na péči poskytován ve výši 19 200 Kč. S účinností od 1. 7. 2019 byla stanovena výše příspěvku na péči ve III. stupni závislosti pro osoby do 18 let věku ve výši 9 900 Kč, pokud osobě poskytoval pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle ustanovení §§ 48, 49, 50, 51, 52 ZSS nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu. V případech, kdy pomoc poskytovali jiní poskytovatelé pomoci uvedení v ustanovení § 7 odst. 2 ZSS, byl příspěvek na péči poskytován ve výši 13 900 Kč. Osobám starším 18 let byl příspěvek na péči poskytován ve výši 8 800 Kč, pokud osobě poskytoval pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle ustanovení §§ 48, 49, 50, 51, 52 ZSS nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu. V případech, kdy pomoc poskytovali jiní poskytovatelé pomoci uvedení v ustanovení § 7 odst. 2 ZSS, byl příspěvek na péči poskytován ve výši 12 800 Kč.

Od 1. 1. 2022 byla výše příspěvku na péči ve stupních závislosti III a IV sjednocena tak, že se nerozlišuje podle typu poskytované pomoci. Ve stupni závislosti III náleží příspěvek na péči osobám do 18 let ve výši 13 900 Kč a osobám nad 18 let ve výši 12 800 Kč. Ve stupni závislosti IV náleží příspěvek na péči osobám do 18 let i nad 18 let ve výši 19 200 Kč. Sjednocením částek příspěvku na péči popsáním způsobem došlo k navýšení nákladů na příspěvek na péči v roce 2022.

Od 1. 1. 2022 byl do ZSS zanesen další subjekt, který může být poskytovatelem pomoci podle § 7 odst. 2 uvedeného zákona, a to zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Tím byl rozšířen okruh poskytovatelů pomoci, kterým může oprávněná osoba hradit za poskytovanou pomoc příspěvkem na péči.

V dalším období lze očekávat další navýšení nákladů na příspěvek na péči. Jedním z důvodů je obecná tendence navyšování počtu přiznaných a vyplácených dávek. Kromě toho jsou navrhovány další zákonné změny ve výši příspěvku na péči, a to aktuálně navýšení výše dávky ve stupni závislosti I pro osoby nad 18 let z 880 Kč na 2000 Kč. Návrhy novely ZSS obsahují i valorizační mechanismus dávky.

V rámci řízení o příspěvku na péči vykonávají sociální pracovníci podle § 25 ZSS sociální šetření v přirozeném prostředí za účelem zjištění schopností samostatného

života žadatele (případně oprávněné osoby). Celkem bylo v roce 2022 realizováno 141 525 sociálních šetření.

U přiznaných příspěvků na péči vykonávají sociální pracovníci ÚP ČR kontrolu využívání příspěvku na péči v souladu s § 29 ZSS. V roce 2022 bylo realizováno celkem 27 364 kontrol využívání.

22.5.2 Příspěvek na mobilitu

Příspěvek na mobilitu je opakující se peněžitá sociální dávka. Nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší 1 roku, která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP“ nebo „ZTP/P“, opakovaně se v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována a nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby podle ZZS, v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče. Z důvodů hodných zvláštního zřetele může být příspěvek na mobilitu přiznán i osobě, které jsou poskytovány uvedené pobytové sociální služby, pokud splňuje ostatní podmínky nároku na tuto dávku.

V oblasti právní úpravy příspěvku na mobilitu došlo ke dvěma podstatným změnám. Zákon č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, změnil postup ÚP ČR při rozhodování o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu a o obnovení výplaty příspěvku na mobilitu za situace, kdy oprávněné osobě byla po celý kalendářní měsíc poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace. ÚP ČR již ve věci zastavení výplaty příspěvku na mobilitu a ve věci obnovení výplaty příspěvku na mobilitu nezahajuje správní řízení z moci úřední, ani nevyrozumívá oprávněnou osobu o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před vydáním rozhodnutí, nýbrž ve zkráceném správním řízení vydává rozhodnutí o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu nebo rozhodnutí o obnovení výplaty příspěvku na mobilitu jako první úkon ve správním řízení. O rozhodnutí učiní ÚP ČR záznam do spisu a oprávněné osobě zasílá pouze vyrozumění s tím, že pokud oprávněná osoba nepožádá o písemné vyhotovení rozhodnutí o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu nebo rozhodnutí o obnovení výplaty příspěvku na mobilitu, nabývá rozhodnutí právní moci marným uplynutím zákonem stanovené lhůty 15 dnů ode dne doručení vyrozumění.

Zákon č. 358/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, jednak zvýšil částku příspěvku na mobilitu, jednak stanovil speciální zvýšenou výši příspěvku na mobilitu pro vymezený okruh oprávněných osob. Částka příspěvku na mobilitu byla zvýšena z 550 Kč na 900 Kč za kalendářní měsíc. V nové výši byl příspěvek na mobilitu poprvé vyplacen v prosinci 2022 za listopad 2022. Pro osoby, které využívají po celý kalendářní měsíc zdravotnický prostředek pro dlouhodobou domácí oxygenoterapii nebo zdravotnický prostředek pro domácí plicní umělou ventilaci, a které tuto skutečnost prokáží ÚP ČR potvrzením příslušné zdravotní pojišťovny, činí výše příspěvku na mobilitu (na přechodnou dobu do 31. 12. 2024) 2 900 Kč za kalendářní měsíc. Ve zvýšené výši příspěvek na mobilitu těmto osobám náleží poprvé za prosinec 2022.

Popsané změny v oblasti příspěvku na mobilitu vyžadovaly od zaměstnanců ÚP ČR vykonávajících agendu dávek pro osoby se zdravotním postižením seznámení se s novými postupy a jejich osvojení si v krátkém čase. Zejména zavedení příspěvku na mobilitu ve speciální výši 2 900 Kč je spojeno s nezřídka náročným „klíčováním“ typu a kategorizačního kódu zdravotnického prostředku za účelem vyhodnocení, zda se jedná o zdravotnický prostředek, k němuž zákon vztahuje (při splnění všech zákonem stanovených podmínek) nárok na příspěvek na mobilitu v této výši.

22.5.3 Příspěvek na zvláštní pomůcku

Příspěvek na zvláštní pomůcku je jednorázová peněžitá sociální dávka. Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba se zdravotním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, pokud její zdravotní stav přiznání této dávky nevyklučuje, jestliže zároveň splňuje další podmínky nároku na tuto dávku (věk stanovený odlišně pro různé druhy zvláštních pomůcek; užití zvláštní pomůcky k sebeobsluze, pracovnímu uplatnění, přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání nebo ke styku s okolím; schopnost zvláštní pomůcku využívat nebo možnost ji využívat ve svém sociálním prostředí aj.).

Zákon č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, rozšířil okruh zdravotních stavů zakládajících nárok na příspěvek na zvláštní

pomůcku. K výčtu těžkých vad nosného nebo pohybového ústrojí byla připojena i těžká demence s neschopností chůze a odkázaností na mechanický vozík, pokud byl vozík osobě předepsán příslušným lékařem a schválen revizním lékařem zdravotní pojišťovny, nebo těžká demence provázená těžkým syndromem geriatrické křehkosti a imobility prokázané geriatrickým vyšetřením. Ke zdravotním stavům odůvodňujícím přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zádržného systému byly připojeny autistické poruchy s těžkým funkčním postižením, s opakovanými závažnými a objektivně prokázanými projevy autoagrese nebo heteroagrese přetrvávajícími i přes zavedenou léčbu. Kromě rozšíření okruhu zdravotních stavů zakládajících (při splnění všech zákonem stanovených podmínek) nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku byl rovněž zjednodušen postup pro případy, kdy je žádán příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla, motorové vozidlo bylo již před podáním žádosti zakoupeno a jeho cena je nižší, než by byla výše příspěvku na zvláštní pomůcku stanovená v závislosti na příjmu (příjmech) osoby a na příjmu (příjmech) osoby (osob) s ní společně posuzované (posuzovaných).

V návaznosti na zákon č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, byla vydána vyhláška č. 442/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů, tak, aby výše popsaná změna okruhu zdravotních stavů zakládajících nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku byla naplněna a příspěvek na zvláštní pomůcku mohl být poskytnut.

Osoby s těžkou demencí, jak je přesně vymezena výše, mohou (při splnění všech zákonem stanovených podmínek) získat od 1. 1. 2022 např. příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení dodatečné úpravy motorového vozidla, stavebních prací spojených s uzpůsobením koupelny a WC, svislé zdvihací plošiny, šikmé zvedací plošiny, schodišťové sedačky aj.

Změnou vyhlášky byl též rozšířen okruh zdravotních stavů, kde je možno (při splnění všech zákonem stanovených podmínek) poskytnout příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení schodišťové sedačky, a dále byly provedeny terminologické a parametrické změny ve vztahu k některým zvláštním pomůckám.

Zákon č. 358/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, zvýšil maximální výši příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací plošiny a na pořízení šikmé zvedací plošiny o 100 000 Kč z částky 400 000 Kč na 500 000 Kč, při zachování stávající výše limitu pro součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku za 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích.

Dlouhodobě je nejčastěji příspěvek na zvláštní pomůcku žádán a také přiznáván na pořízení motorového vozidla. Ještě i v průběhu roku 2022 ÚP ČR zaznamenal potíže klientů, jimž byl poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla, při koupi nového motorového vozidla. Těmto klientům ÚP ČR nadále vstřícně, na jejich žádost, podle potřeby prodlužoval lhůtu pro zakoupení motorového vozidla (tj. lhůtu pro použití poskytnutého příspěvku na pořízení motorového vozidla).

Všechny uvedené změny ve vztahu k příspěvku na zvláštní pomůcku vyžadovaly v průběhu roku 2022 zvýšenou pozornost při zpracovávání žádostí o zvláštní pomůcku a při postupech v rámci správního řízení i od zkušených zaměstnanců ÚP ČR, včetně náležité pozornosti věnované přechodným ustanovením.

22.5.4 Průkaz osoby se zdravotním postižením

Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra. Podle rozsahu omezení schopnosti pohyblivosti a/nebo orientace (podle úrovně funkčního postižení pohyblivosti a orientace) je osobě případně přiznán průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „TP“, „ZTP“ nebo „ZTP/P“. Držitelé průkazu osoby se zdravotním postižením mají nárok na benefity upravené přímo v zákoně č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále na benefity upravené v mnoha dalších zákonech (např. zákon o daních z příjmů, zákon o místních poplatcích, zákon o správních poplatcích, zákon o provozu na pozemních komunikacích, zákon o pozemních komunikacích aj.) a jsou jim též poskytovány četné benefity nenárokové

(např. slevy na vstupném do objektů, levnější vstupenky na kulturní a sportovní akce aj.).

Zákon č. 252/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vymezil zdravotní stavy, u nichž se vydávají rozhodnutí o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením bez časového omezení, resp. s dobou platnosti trvale. Jde o zdravotní stavy neměnné, u nichž není důvod, aby se osoby podrobovaly opakovanému posuzování schopnosti pohyblivosti a orientace. Tentýž zákon rovněž stanovil novou povinnost ÚP ČR písemně informovat držitele průkazu osoby se zdravotním postižením 90 dnů před koncem platnosti průkazu o jeho končící platnosti-tak, aby držitel průkazu osoby se zdravotním postižením mohl s dostatečným časovým předstihem podle individuální situace požádat o výrobu průkazu nového, nebo podat novou žádost o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením (tj. o přiznání navazujícího nároku).

V roce 2022 bylo vyrobeno celkem 46 080 ks průkazů osoby se zdravotním postižením. Ve srovnání s rokem 2019 a 2020 byl počet přiznaných nároků na průkaz osoby se zdravotním postižením, počet vyrobených a počet předaných průkazů osoby se zdravotním postižením vyšší a odpovídá již spíše průměrným počtům průkazů osoby se zdravotním postižením z let před pandemií COVID-19.

22.6 Náhradní výživné

Náhradní výživné je upraveno zákonem č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o náhradním výživném“), který vstoupil v platnost dne 31. 12. 2020. Účinným je tento zákon od 1. 7. 2021.

Cílem zákona o náhradním výživném je podpořit rodiny s dětmi, a to po dobu nejdéle 24 výplat náhradního výživného, v případech, kdy osoba, která má k dítěti vyživovací povinnost, tuto svoji povinnost neplní, nebo ji plní jen částečně. Zákon řeší situaci rodin s dětmi, které se vlivem nehrazení výživného ze strany povinné osoby mohou dostat do nepříznivé sociální a finanční situace. Současně je cílem tohoto zákona motivovat oprávněnou osobu k tomu, aby důsledně využila nástroje vymahatelnosti práva

na výživné, které má k dispozici, tj. aby podala návrh na exekuci nebo soudní výkon rozhodnutí.

Náhradní výživné je jedním z opatření v oblasti sociálního zabezpečení. Jde o speciální transfer finančních prostředků do rodin, kde není plněna vyživovací povinnost ze strany povinné osoby. Náhradní výživné je sociální dávka, kterou poskytuje stát a stát rovněž hradí náklady na tuto dávku podle zákona o státním rozpočtu České republiky. Dávka nepodléhá výkonu rozhodnutí nebo exekuci, nelze ji postoupit, dát do zástavy, ani nemůže být předmětem dohody o srážkách.

Podmínky poskytování náhradního výživného upravuje zákon o náhradním výživném. Zákon dále upravuje postup při vymáhání pohledávek vůči povinné osobě, které na stát přešly v souvislosti s poskytnutím náhradního výživného.

Náhradní výživné je určeno pro nezaopatřené dítě (dále jen „oprávněná osoba“) v případě, že fyzická osoba, která má k nezaopatřenému dítěti vyživovací povinnost (dále jen „povinná osoba“), tuto svou povinnost neplní.

Oprávněnou osobou pro účely zákona o náhradním výživném je nezaopatřené dítě, které má na území České republiky trvalý pobyt (s výjimkami uvedenými v § 2 odst. 2 zákona o náhradním výživném).

Oprávněnou osobou není nezaopatřené dítě v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež a nezaopatřené dítě, kterému náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte podle zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Oprávněná osoba má nárok na náhradní výživné, pokud k vymožení pohledávek na výživné probíhá exekuční řízení nebo řízení o soudním výkonu rozhodnutí (neplatí, pokud soudní výkon rozhodnutí nebo exekuce byly zastaveny pro nemajetnost povinné osoby v posledních 4 měsících před podáním žádosti, popřípadě v průběhu řízení o náhradní výživné nebo po přiznání nároku na náhradní výživné) a zároveň má na území České republiky bydliště podle zákona o pomoci v hmotné nouzi (splnění této podmínky se nevyžaduje u osob uvedených v § 2 odst. 2 písm. a) zákona o náhradním výživném).

Náhradní výživné se stanovuje jako rozdíl výše měsíční dávky výživného určené v exekučním titulu a částečného plnění výživného v příslušném měsíci, nejvýše však ve výši 3000 Kč měsíčně. Plní-li se výživné jinak než v pravidelných měsíčních dávkách,

stanoví se pro účely stanovení výše náhradního výživného měsíční průměr těchto částek.

Výše náhradního výživného se stanovuje na období 4 kalendářních měsíců a vychází z měsíčního průměru částek stanovených podle odstavce výše za 4 kalendářní měsíce předcházející 4 kalendářním měsícům, za které se nárok prokazuje a uplatňuje.

Řízení o náhradním výživném se zahajuje na základě písemné žádosti oprávněné osoby podané ÚP ČR na předepsaném tiskopise. Kromě náležitostí stanovených správním řádem jsou v žádosti uvedeny údaje o orgánu, u něhož byl podán návrh na exekuci nebo soudní výkon rozhodnutí, identifikace povinné osoby, předmět řízení a jeho spisová značka a způsob výplaty náhradního výživného. Žádost o náhradní výživné má podobu tiskopisu s názvem „Žádost o náhradní výživné“ a přílohy k této žádosti, kterou je tiskopis s názvem „Prohlášení o přijatém výživném a případném postoupení pohledávky“.

K žádosti o náhradní výživné musí být doložen

- exekuční titul (rozsudek soudu, soudem schválená dohoda), jehož obsahem je úprava vyživovací povinnosti k oprávněné osobě,
- doklad prokazující výši částečného plnění výživného (např. výpis z účtu, poštovní poukaz nebo písemné potvrzení o zaplacení výživného)
- doklad prokazující, že byla pohledávka na výživné postoupena, pokud došlo k postoupení pohledávky na výživné,
- doklad prokazující, že je dítě nezaopatřené (u dítěte do 15 let věku rodný list, u staršího dítěte pak zejména potvrzení o studiu, ...),
- doklad osvědčující, že byl podán návrh na výkon soudního rozhodnutí nebo exekuce,
- je-li výživné vymáháno v zahraničí, musí být k žádosti přiložen doklad osvědčující, že byl podán návrh na výkon soudního rozhodnutí nebo exekuce příslušnému orgánu v zahraničí nebo žádost o vymáhání výživného prostřednictvím Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí (potvrzení má podobu tiskopisu s názvem „Potvrzení k žádosti o náhradní výživné pro potřebu ÚP ČR vydávané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí“).

V řízení ve věcech náhradního výživného a v řízení o přechodu pohledávky na výživné oprávněné osoby na stát, rozhoduje ÚP ČR prostřednictvím krajských poboček.

Náhradní výživné se vyplácí nejdříve za kalendářní měsíc, v němž byla podána žádost, pokud jsou již v tomto měsíci splněny podmínky nároku. Náhradní výživné se vyplácí měsíčně, a to zpětně za kalendářní měsíc, za který náleží. Náhradní výživné se vyplácí v české měně převodem na platební účet určený oprávněnou osobou nebo poštovním poukazem, a to podle rozhodnutí oprávněné osoby. Náhradní výživné lze vyplácet i do zahraničí, a to převodem na platební účet.

Nárok na náhradní výživné zaniká nejpozději po 24 výplatách náhradního výživného, nebo skončením nezaopatřenosti oprávněné osoby.

Po zániku nároku na náhradní výživné ÚP ČR rozhodne, které pohledávky na výživné oprávněné osoby spolu s právy s nimi spojenými přejdou na stát a v jakém rozsahu. Pohledávku výživného, která přešla na stát, vymáhá ÚP ČR. Vymožené pohledávky výživného jsou příjmem státního rozpočtu.

V průběhu roku 2022 nebyly přijaty žádné legislativní změny, které by ovlivňovaly dávku náhradní výživné.

Další informace o náhradním výživném jsou součástí přílohy č. 14a.

22.7 Humanitární dávka a příspěvek pro solidární domácnost

Po vypuknutí ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny (tj. 24. 2. 2022) vyvolaném invazí vojsk Ruské federace byly vytvořeny dvě dávky pro příchozí cizince přímo ohrožené touto situací, původně však byla první pomoc pro příchozí cizince vyplácena prostřednictvím dávek v hmotné nouzi, konkrétně skrze žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu újmy na zdraví, a to ve výši 2 490,- Kč na osobu. Celkově bylo v roce 2022 vyplaceno 118 tisíc dávek mimořádné okamžité pomoci z důvodu újmy na zdraví.

Speciálně vytvořené dávky byly poprvé upraveny v zákoně č. 66/2022 Sb. o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, který vstoupil v platnost 21. 3. 2022. Jedná se o humanitární dávku vyplácenou přímo cizincům přicházejícím z Ukrajiny, určená k zajištění základních životních potřeb a o příspěvek pro solidární domácnost, který je vyplácen fyzickým osobám, které bezplatně takové cizince ubytovaly. Nezbytnou podmínkou pro vznik nároku pro obě tyto dávky je udělená

dočasná ochrana s následujícími kódy víz (D/VS/U, D/DO/667, D/DO/668, D/DO/669). V řízení o tyto dávky se správní řád nepoužije.

22.7.1 Humanitární dávka

Humanitární dávka slouží k zajištění základních životních potřeb cizince s udělenou dočasnou ochranou pobývajícího na území České republiky. Podmínky nároku stanovuje zákon č. 66/2022 Sb. o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, konkrétně ustanovení § 6 zákona, který vstoupil v platnost dne 21. 3. 2022. Výše poskytnuté humanitární dávky byla stanovena ve výši 5 000,- Kč na osobu za měsíc, to neplatí, je-li cizinci s dočasnou ochranou bezplatně poskytnuto ubytování, celodenní strava a základní prostředky osobní hygieny.

Žádosti byly podávány na pracovištích ÚP ČR, a v Praze ve speciálně zřízeném kontaktním pracovišti v Pražské tržnici v Holešovicích, které započalo svou činnost 4. 4. 2022 a později od 3. 10. 2022 ve zrekonstruované budově v ulici Českolipská 421/1, Praha 9 – Prosek, kam se speciální pracoviště přestěhovalo.

Žádosti byly podávány v papírové formě, která byla vytvořena v české a ukrajinské jazykové verzi. Na konci března 2022 byla spuštěna webová aplikace, ve které je možné si o humanitární dávku požádat. K podání žádosti je zapotřebí zřízení elektronické identity občana, nejhojněji byla využívána bankovní identita, či mobilní klíč E- governmentu, který je možné zřídit na pobočkách České pošty na přepážkách Czechpointu. Později byly přepážky Czechpointu zřizovány také na pracovištích ÚP ČR, z důvodu efektivnějšího odbavování žadatelů o humanitární dávku.

Dne 30. 6. 2022 vešla v platnost novela zákona č. 66/2022 Sb. o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace. Touto novelou byla mimo jiné upravena výplata humanitární dávky, kterou lze poskytnout ve výši 5 000,- Kč na osobu poprvé v měsíci udělení dočasné ochrany a v bezprostředně následujících 5 měsících od měsíce udělení dočasné ochrany.

Od šestého kalendářního měsíce bezprostředně následujícího po kalendářním měsíci, v němž byla cizinci udělena dočasná ochrana, se výše odvíjí od aktuálně platné výše

životního minima, která je upravena v zákoně č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. To znamená, že částka pro cizince s dočasnou ochranou od 18 let věku činila 4 620,- Kč a částka pro cizince s dočasnou ochranou do 18 let věku činila částku 3 320,- Kč.

Nárok na humanitární dávku vznikne, pokud jsou příjmové, sociální a majetkové poměry cizince s dočasnou ochranou, který se zdržuje na území České republiky, takové, že mu neumožňují zajištění základních životních potřeb. To však neplatí, je-li cizinci s dočasnou ochranou bezplatně poskytnuto ubytování, celodenní strava a základní prostředky osobní hygieny. Příjmové, sociální a majetkové poměry na území České republiky žadatel uvede do žádosti a doloží je všemi dostupnými doklady, jako jsou například nájemní smlouvy, výpisy z účtu, či pracovní smlouva.

Pro dotazy ze strany cizinců uprchlých z území Ukrajiny byla zřízena speciální informační linka 950 180 100, která zodpovídá dotazy cizinců v českém, ukrajinském, příp. ruském jazyce, dále se také mohou obrátit na speciálně zřízenou emailovou adresu ua@uradprace.cz.

V roce 2022 bylo podáno 1 575 322 žádostí o humanitární dávku, dávky byly vyplaceny v celkové výši 8 696 617 162,- Kč.

22.7.2 Příspěvek pro solidární domácnost

Příspěvek pro solidární domácnost je určen fyzickým osobám, které bezplatně poskytly ubytování cizincům s udělenou dočasnou ochranou. V rámci poskytnutého ubytování musí být ubytované osobě zajištěn dostatečný prostor pro odpočinek, pro přípravu stravy, prostor pro osobní hygienu a záchod a musí být zajištěn přístup k pitné vodě.

Podmínkou pro vznik nároku na tento příspěvek je, že se nejedná o ubytování v ubytovacím zařízení a ubytování bylo poskytnuto nepřetržitě po dobu, jejíž minimální délka byla stanovena od 31. 3. 2022 nařízením vlády č. 73/2022 Sb. o příspěvku pro solidární domácnost, a později od 1. 7. 2022 nařízením vlády č. 205/2022 Sb. o příspěvku pro solidární domácnost na období druhého pololetí roku 2022 a prvního čtvrtletí roku 2023 na dobu minimálně 16 dnů po sobě jdoucích v období kalendářního měsíce, za nějž je příspěvek žádán.

Podmínky nároku stanovuje zákon č. 66/2022 Sb. o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území

Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, konkrétně ustanovení § 7 zákona, který vstoupil v platnost dne 21. 3. 2022.

Výše příspěvku pro solidární domácnost byla určena nařízením vlády. Od března 2022 do června 2022 se řídila podle nařízení vlády č. 73/2022 Sb. o příspěvku pro solidární domácnost. Příspěvek pro solidární domácnost se poskytoval ve výši 3 000 Kč za ubytovanou osobu za kalendářní měsíc, maximálně bylo možné zohlednit 4 ubytované osoby za kalendářní měsíc v jedné solidární domácnosti.

V období od července 2022 do března 2023 se výše řídí podle nařízení vlády č. 205/2022 Sb. o příspěvku pro solidární domácnost na období druhého pololetí roku 2022 a prvního čtvrtletí roku 2023. Sdílí-li ubytovaná osoba ubytování s žadatelem o příspěvek, ve výši 3 000 Kč za ubytovanou osobu za kalendářní měsíc; maximálně lze zohlednit 3 ubytované osoby za kalendářní měsíc v jedné solidární domácnosti. Nesdílí-li ubytovaná osoba ubytování s žadatelem o příspěvek, je výše příspěvku určována následovně:

1. 5 000 Kč za kalendářní měsíc za 1 ubytovanou osobu,
2. 9 000 Kč za kalendářní měsíc za 2 ubytované osoby,
3. 12 000 Kč za kalendářní měsíc za 3 ubytované osoby,
4. 14 000 Kč za kalendářní měsíc za 4 ubytované osoby,
5. 15 000 Kč za kalendářní měsíc za 5 a více ubytovaných osob

Žádosti o tuto dávku bylo možné poprvé podat od 11. 4. 2022, a to pouze v elektronické formě, přes webovou aplikaci, kam se žadatel přihlásí za použití elektronické identity občana. Žadatelé se v případě dotazů mohou obracet na speciálně zřízenou emailovou adresu solidar@uradprace.cz. Na administraci tohoto příspěvku se podílí vybrané skupiny pracovníků ÚP ČR, kteří opravují žádosti, které neprošly systémem automaticky, přímo v aplikaci OKnouze, další vybraní pracovníci zodpovídají obecné dotazy zaslané do speciálně zřízené emailové schránky, u kterých není zapotřebí aplikační zásah.

V roce 2022 bylo podáno 185 403 žádostí o příspěvek pro solidární domácnost, dávky byly vyplaceny v celkové výši 1 644 557 800,- Kč.

23. SOCIÁLNÍ INTEGRACE

V rámci systemizace k 1.7.2022 na GŘ ÚP ČR vzniklo Oddělení sociální integrace, které zejména:

- Spolupracuje za Úřad práce ČR s ministerstvem práce a sociálních věcí na tvorbě strategických materiálů v oblasti sociálního začleňování,
- podílí se na provázanosti útvarů zaměstnanosti a nepojistných sociálních dávek s důrazem na sociální integraci,
- realizuje komplexní statistickou a analytickou činnost v oblasti zaměstnanosti i nepojistných sociálních dávek,
- připravuje návrhy doporučení pro Úřad práce ČR v této oblasti s aspektem na sociální začleňování znevýhodněných skupin,
- zpracovává podklady pro přípravu návrhů a rozhodnutí Úřadu práce jako celku.

24. CALL CENTRUM

Oddělení Call centrum poskytuje veřejnosti obecné informace a poradenství k agendám Úřadu práce ČR.

V roce 2022 vyřídilo celkem 182 840 telefonických a elektronických kontaktů a zodpovědělo celkem 201 621 dotazů veřejnosti.

Rozdělení dotazů podle zvoleného komunikačního kanálu je uvedeno v následující tabulce č. 7:

Tabulka 7 - Rozdělení dotazů podle zvoleného komunikačního kanálu

Měsíc	Telefon	E-mail
leden	10 593	755
únor	11 760	1 024
březen	16 444	1 160
duben	16 190	1 293
květen	12 558	1 772
červen	10 761	821
červenec	11 194	757
srpen	17 528	1 389
září	18 844	1 216
říjen	16 799	1 189
listopad	15 932	1 031
prosinec	11 096	734
celkem	169 699	13 141

Počet zodpovězených dotazů k agendám ÚP ČR za jednotlivé měsíce je uvedeno v následující tabulce č. 8:

Tabulka 8 - Počet zodpovězených dotazů za jednotlivé měsíce roku 2022

Měsíc	Počet dotazů
leden	13 173
únor	14 229
březen	20 065
duben	19 087
květen	15 895
červen	12 775
červenec	13 168
srpen	20 452
září	21 529
říjen	19 482
listopad	18 626
prosinec	13 050
celkem	201 621

25. INFORMATIVNÍ PODPORA PRO OBČANY UKRAJINY

V souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině Úřad práce ČR realizuje Pomoc pro občany Ukrajiny a jejich zaměstnavatele.

V květnu 2022 byla zřízena speciální telefonní linka 950 180 100, kterou obsluhují ukrajinsky koordinátoři hovořící. Dále koordinátoři obsluhují rovněž v květnu 2022 zřízenou e-mailovou schránku ua@uradprace.cz.

Telefonní linka 950 180 100 je zprovozněna na 15 pracovištích Úřadu práce ČR a pokrývá celou Českou republiku.

Za rok 2022 bylo koordinátory vyřízeno celkem 27 563 tel. hovorů a 17 587 e-mailů. Hovory a e-maily se týkaly z 80% poradenství a podávání informací o humanitární dávce a řešení problémů při její administraci. Zbýlých 20% hovorů a e-mailů se týkalo zaměstnanosti, pobytových víz a příspěvku pro solidární domácnost. V souvislosti s přijatými tel. hovory a e-maily byly a nadále jsou kontinuálně prověřovány žádosti

a manuálně narovnávány nekonzistence dat (ve spolupráci s kontaktními pracovišti ÚP ČR a zaměstnanci GŘ ÚP ČR Oddělení NSD a Oddělení sociální integrace).

Tabulka 9 - Statistika počtu hovorů a zpracování e-mailů za období květen–prosinec 2022.

Měsíc (počet pracovních dnů)	Počet hovorů	Denní průměr. počet hovorů	Délka hovorů	Průměrná délka hovoru	Počet e-mailů	Denní průměr. počet e-mailů
květen (22)	3 684	167	230:43	3:45	2 124	97
červen (22)	3 266	148	214:37	3:57	2 193	100
červenec (19)	5 279	278	381:22	4:20	3 171	167
srpen (23)	5 765	251	398:19	4:09	4 763	207
září (21)	4 213	201	291:55	4:09	2 088	99
říjen (20)	2 300	115	166:14	4:20	1 310	66
listopad (21)	1 779	85	124:51	4:13	1 151	55
prosinec (21)	1 367	65	105:31	4:38	787	37
CELKEM	27 653				17 587	

Dále, v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině, je Úřadem práce ČR od května 2022 provozována e-mailová schránka solidar@uradprace.cz, kde ÚP ČR poskytuje informace a řeší dotazy a podněty ohledně příspěvku pro solidární domácnost.

26. SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Ukončené evidence.....	20
Tabulka 2 - Počet kontrol z hlediska oblastí za rok 2022	50
Tabulka 3 - Přehled o podaných žádostech a vydaných rozhodnutí o povolování výkonu činnosti dítěte	55
Tabulka 4 - Přehled počtu vyřízených stížností jednotlivými krajskými pobočkami a generálním ředitelstvím – porovnání rok 2021 a rok 2022.....	58
Tabulka 5 - Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte ve stupních závislosti	76
Tabulka 6 - Vykonaná šetření za rok 2022 po jednotlivých KrP ÚP ČR (v tis.):...	91
Tabulka 7 - Rozdělení dotazů podle zvoleného komunikačního kanálu	106
Tabulka 8 - Počet zodpovězených dotazů za jednotlivé měsíce roku 2022	107
Tabulka 9 - Statistika počtu hovorů a zpracování e-mailů za období květen– prosinec 2022.....	108

27. SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Vývoj počtu nahlášených volných pracovních míst na ÚP ČR v letech 2021 – 2022 (v tisících).....	17
--	----

28. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AIS	agendové informační systémy
APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČMKOS	Českomoravská konfederace odborových svazů
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESF	Evropský sociální fond
ESS	elektronická spisová služba
EU	Evropská unie
EURES	Evropské služby zaměstnanosti
EUROSTAT	Statistický úřad Evropského společenství
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství ÚP ČR
HK ČR	Hospodářská komora ČR
HMN	hmotná nouze
CHPM	chráněné pracovní místo
ICT	informační a komunikační technologie
IOP	integrovaný operační program
IPS	informační a poradenské středisko
IT	informační technologie

JISPSV	Jednotný informační systém práce a sociálních věcí
JVM	Jednotné výplatní místo
KA	klíčová aktivita
MIKOP	Metodika individuální a komplexní práce s klienty ÚP ČR
MN	míra nezaměstnanosti
MPO ČR	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MV ČR	Ministerstvo vnitra ČR
NIP	národní individuální projekt
NNV	nároky z nespotřebovaných výdajů
NSD	nepojistné sociální dávky
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OZP	osoba se zdravotním postižením
PS	poradní sbor
PvN	podpora v nezaměstnanosti
RIP	regionální individuální projekt
SIP	systemový individuální projekt
SM	systemizované místo
SPVPP	Státní příspěvek na výkon pěstounské péče
SSP	státní sociální podpora
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
SÚPM	společensky účelná pracovní místa
SVČ	samostatně výdělečná činnost
UoZ	uchazeč o zaměstnání
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
VPM	volné pracovní místo
VPP	veřejně prospěšné práce
ZSPOD	zákon o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů